

Van: [redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>
Verzonden: 15-04-2020 15:11
Aan: [redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>
CC: Peter Meij <P.Meij@ridderkerk.nl>,
[redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>,
[redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>,
[redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>
Onderwerp: FW: Groenvisie Ridderkerk

[redacted],
Zie de aangepaste bijlagen.
Peter is akkoord.

En in de voorstellen wil ik bij financiën n.a.v. vragen van Peter 1 regeltje toevoegen:

Bij grootschalige herinrichtingsprojecten zoals nu in de Bloemenbuurt en de Rivierenbuurt wordt al gewerkt met de uitgangspunten van de Groenvisie. Daar wordt ervaring opgedaan met het werken

met de Groenvisie. Dit kan tot gevolg hebben dat er meer budget nodig is voor de uitvoering van deze projecten, doordat er bijvoorbeeld kabels en leidingen verlegd moeten worden. Dit wordt dan gemeld via de financiële rapportages.

Door projecten, beheer en onderhoud kan de verhouding tussen verharding en groen binnen een gebied veranderen. Bijvoorbeeld als verharding wordt omgezet in groen. Dan verschuift het beheer-areaal van verharding

naar groen. Na uitvoering van de projecten kunnen door die verschuiving wijzigingen in de beheerplannen nodig zijn. Hierdoor zou het kunnen dat er voor het nieuw aangelegde groen meer budget nodig is en er minder budget nodig is voor het onderhoud van de verharding. Deze wijzigingen in beheer-arealen worden via de paragraaf kapitaalgoederen verwerkt in de begroting.

Door dit goed te monitoren, is het mogelijk om in de financiële rapportages hierover melding te doen en voor de toekomst één en ander goed te regelen.

Kun jij dat laatste (ook) regelen?
Groet,

[redacted]

[redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>

Verzonden: woensdag 15 april 2020 14:58

Aan: [redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>; Peter Meij <P.Meij@ridderkerk.nl>; [redacted] <[redacted]@bar-organisatie.nl>

Onderwerp: RE: Groenvisie Ridderkerk

Beste Peter, [redacted] en [redacted],

Op basis van de opmerking van [redacted] heb ik de Groenvisie nogmaals aangepast, zie bijlage.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

E-mail : [\[redacted\]@bar-organisatie.nl](mailto: [redacted]@bar-organisatie.nl)

De BAR-organisatie werkt voor de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk

www.barendrecht.nl | www.albrandswaard.nl | www.ridderkerk.nl

De informatie verzonden met dit E-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien dit bericht niet voor u bestemd is, verzoeken wij u dit aan ons te melden en de inhoud van het bericht te vernietigen. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. BAR-organisatie staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden E-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend. BAR-organisatie bewaakt dagelijks de veiligheid en integriteit van haar elektronische berichtenverkeer. Alle e-mail berichten worden gecontroleerd op virussen. Desondanks kan de BAR-organisatie niet garanderen dat het e-mail bericht juist, tijdig, volledig en virusvrij wordt overgebracht.

The information contained in this communication is confidential and may be legally privileged. If you have received this message in error, please inform us and delete its content. It is intended solely for the use of the individual or entity to whom it is addressed and others authorised to receive it. If you are not the intended recipient you are hereby notified that any disclosure, copying, distribution or taking any action in reliance of the contents of this information is strictly prohibited and may be unlawful. The community BAR-organisation is neither liable for the proper and complete transmission of the information contained in this communication nor for any delay in its receipt. This message shall not constitute any obligations.

Van: [\[redacted\] <\[redacted\]@bar-organisatie.nl>](mailto: [redacted]@bar-organisatie.nl)

Verzonden: woensdag 15 april 2020 14:22

Aan: [\[redacted\] <\[redacted\]@bar-organisatie.nl>](mailto: [redacted]@bar-organisatie.nl); Peter Meij
[P.Meij@ridderkerk.nl](mailto: P.Meij@ridderkerk.nl); [\[redacted\] <\[redacted\]@bar-organisatie.nl>](mailto: [redacted]@bar-organisatie.nl)

Onderwerp: RE: Groenvisie Ridderkerk

[redacted],
De naamgeving in de inhoudsopgave van de twee paragraaf-titels is nog niet aangepast.
Het gaat om die titel waar leefbaar uit moet en ook waar kernen moet veranderd in kiemen.
Groetjes,

[redacted] [\[redacted\] <\[redacted\]@bar-organisatie.nl>](mailto: [redacted]@bar-organisatie.nl)

Verzonden: woensdag 15 april 2020 12:11

Aan: Peter Meij [P.Meij@ridderkerk.nl](mailto: P.Meij@ridderkerk.nl); [\[redacted\] <\[redacted\]@bar-organisatie.nl>](mailto: [redacted]@bar-organisatie.nl); [\[redacted\] <\[redacted\]@bar-organisatie.nl>](mailto: [redacted]@bar-organisatie.nl)

Onderwerp: Groenvisie Ridderkerk

Beste Peter, [redacted] en [redacted],

Hierbij stuur ik de Groenvisie Ridderkerk en bijbehorend participatieboek. In deze versie zijn de aanpassingen verwerkt die voortgekomen zijn uit de B&W-vergadering van 14 april 2020.

Als er nog vragen of opmerkingen zijn, hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted] [\[redacted\] <\[redacted\]@bar-organisatie.nl>](mailto: [redacted]@bar-organisatie.nl)

Tel : [REDACTED] E-mail : [REDACTED]@bar-organisatie.nl

De BAR-organisatie werkt voor de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk

www.barendrecht.nl | www.albrandswaard.nl | www.ridderkerk.nl

De informatie verzonden met dit E-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien dit bericht niet voor u bestemd is, verzoeken wij u dit aan ons te melden en de inhoud van het bericht te vernietigen. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. BAR-organisatie staat niet in voor de juiste en volledige overbrenging van de inhoud van een verzonden E-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend. BAR-organisatie bewaakt dagelijks de veiligheid en integriteit van haar elektronische berichtenverkeer. Alle e-mail berichten worden gecontroleerd op virussen. Desondanks kan de BAR-organisatie niet garanderen dat het e-mail bericht juist, tijdig, volledig en virusvrij wordt overgebracht.

The information contained in this communication is confidential and may be legally privileged. If you have received this message in error, please inform us and delete its content. It is intended solely for the use of the individual or entity to whom it is addressed and others authorised to receive it. If you are not the intended recipient you are hereby notified that any disclosure, copying, distribution or taking any action in reliance of the contents of this information is strictly prohibited and may be unlawful. The community BAR-organisation is neither liable for the proper and complete transmission of the information contained in this communication nor for any delay in its receipt. This message shall not constitute any obligations.

GROEN IS ONZE TOEKOMST

Integrale visie per wijk op groen in de openbare ruimte

COLOFON

Dit document is door de raad vastgesteld op:

In opdracht van:

Gemeente Ridderkerk

Opgesteld door:

Met dank aan ieder die input heeft geleverd.

De opsteller heeft alle rechthebbenden van gebruikte afbeeldingen geprobeerd te achterhalen. Personen of instanties die menen aanspraak te maken op auteursrecht, verzoeken wij contact op te nemen met de gemeente Ridderkerk.

GROEN IS ONZE TOEKOMST

INHOUD

VOORWOORD	7
1. INLEIDING	9
1.1 Wij maken ons sterk voor een Ridderkerk waar bewoners gelukkig en gezond zijn	10
1.2 De visie beschrijft de manier waarop we dit doel willen bereiken	10
1.3 De visie is een groeidocument	11
1.4 Daarmee geven we invulling aan opgaven uit onze Omgevingsvisie Ridderkerk	11
2. DE SITUATIE OP DIT MOMENT (2020)	13
2.1 Het ontstaan vanuit tien kiemen maakt Ridderkerk als gemeente uniek	14
2.2 Vanwege groei staat er druk op het groen	15
2.3 De grote groengebieden liggen vooral buiten de bebouwde kom	18
2.4 De grote groengebieden en het groen in onze wijken zijn niet overal goed verbonden	20
2.5 De bedrijventerreinen en winkelcentra hebben weinig ecologische betekenis	23
3. ONZE AMBITIES	27
3.1 AMBITIE 1 – Ridderkerk: de groenste gemeente van IJsselmonde	28
3.1.1 We zien onze omgeving als recreatie- en productielandschap met hoogwaardige natuur	28
3.1.2 Groen is altijd een volwaardige component bij een ruimtelijke ontwikkeling	29
3.1.3 We zien onze hoofdgroenstructuur als onze vogel- en vlindertuinen	30
3.1.4 We zien het groen in onze wijken als ons arboretum	30
3.2 AMBITIE 2 – De grote variatie aan samenhangende natuur in onze gemeente zorgt voor een rijke biodiversiteit	32
3.2.1 Ecologische kennis is een vereiste voor het realiseren van deze ambitie	33
3.2.2 Iedere goed groeiende boom vergroot de biodiversiteit	35
3.2.3 Met iedere ruimtelijke ontwikkeling vergroten wij de biodiversiteit	36
3.3 AMBITIE 3 - Het groen in onze gemeente beschermt onze gezondheid en stimuleert gezond gedrag	38
3.3.1 Met grote bomen op de juiste plek verbeteren wij het comfort van onze leefomgeving	39

3.3.2 Mensen maken meer uitjes en ommetjes wanneer groengebieden toegankelijk en goed verbonden zijn	39
3.3.3 We stimuleren eetbaar groen in de openbare ruimte	40
3.4 AMBITIE 4 - In 2050 is onze gemeente waterrobuust en klimaatbestendig.....	42
3.4.1 Klimaatbestendig inrichten verkleint de kans op schade door klimaatverandering.....	43
3.4.2 De robuustheid en toekomst- bestendigheid bepaalt de soortkeuze van groen	43
3.4.3 We nemen de waarde vanuit mitigatie mee bij het bepalen van de gewenste eigenschappen van het groen	45
3.5 AMBITIE 5 – De energietransitie heeft geleid tot een verbetering van ons openbaar groen	46
3.5.1 Door een ondergronds warmtenet ontstaat bovengronds ruimte voor verbetering van groen	47
3.5.2 De kwaliteit van ons landschap staat centraal bij het uitvoeren van onze energieopgave	47
3.6 AMBITIE 6 – Wij schatten (potentiële) groene ruimte letterlijk op waarde	48
3.6.1 Groene ruimte is kostbaar, maar kwetsbaar	49
3.6.2 We gebruiken de inclusieve waarde van groen bij het afwegen van ontwikkelingen.....	49
4. VAN AMBITIE NAAR AANPAK.....	51
4.1 Een aanpak voor onze grote groengebieden	53
4.1.1 De verbindingen tussen de grote groengebieden verbeteren	53
4.1.2 De natuurlijke potentie gebruiken voor meer herkenbaarheid en rijke biodiversiteit	54
4.2 EEN AANPAK VOOR ONZE HOOFDGROENSTRUCTUUR	56
4.2.1 Zorgen voor een weerbare hoofdgroenstructuur die de wijken met de grote groengebieden verbindt.....	56
4.2.2 De hoofdgroenstructuur wijkgericht opwaarderen	58
4.3 EEN AANPAK VOOR ONZE WIJKEN.....	60
4.3.1 Beter benutten van de potentie van onze groene parels	60
4.3.2 Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene percelen en bomen	61
4.3.3 Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding	64
4.3.4 Bij nieuwbouwprojecten gericht rekening houden met klimaatadaptatie en behoud van de natuur.....	66
4.4 EEN AANPAK VOOR DE BEDRIJVENTERREINEN EN WINKELCENTRA	67
4.4.1 Mogelijkheden benutten voor vergroening en verduurzaming	67

4.4.2 Meer groen en water zorgen voor een prettig winkelklimaat.....	68
5. VAN AANPAK NAAR ACTIES	71
6. BIJLAGEN	77
BIJLAGE 1 UITGANGSPUNTEN VANUIT BELEID EN VISIES.....	78
BIJLAGE 2 ANALYSE CENTRUM.....	80
BIJLAGE 3 ANALYSE RIDDERKERK-WEST	84
BIJLAGE 4 ANALYSE RIDDERKERK-OOST	88
BIJLAGE 5 ANALYSE DRIEVLIET	92
BIJLAGE 6 ANALYSE 'T ZAND	96
BIJLAGE 7 ANALYSE OOSTENDAM	100
BIJLAGE 8 ANALYSE RIJSOORD	104
BIJLAGE 9 ANALYSE BOLNES	108
BIJLAGE 10 ANALYSE SLIKKERVEER	112
BIJLAGE 11 COMPENSATIESCHEMA BOMENKAP	116
BIJLAGE 12 UITGEBREIDE TOELICHTING OP UITVOERINGSPROGRAMMA.....	119
Acties gerelateerd aan de Groenvisie niet ten laste budget Groenvisie	119
Acties Groenvisie ten laste interne capaciteit	119
Organisatorische acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie.....	121
Uitvoerende acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie	122
BIJLAGE 13 PARTICIPATIETRAJECT	124
BIJLAGE 14 MOTIES	126
BIJLAGE 15 INDICATIEVE PROJECTENLIJST	127

VOORWOORD

Met gepaste trots presenteer ik u hierbij de Ridderkerkse Groenvisie "Groen is onze toekomst". De visie beschrijft hoe we in Ridderkerk willen omgaan met ons groen. Het is een groei-document, waarin ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen en inzichten.

Onze ambitie is om de groenste gemeente van het eiland IJsselmonde te worden. Ridderkerk heeft een aantal natuurlijke parels, zoals onder andere de dijklinten, de Waal, de Noord, de Crezeepolder en de Donckse Velden. Maar het groen bevindt zich vooral in de randen van onze wijken. In de wijken zelf is er te weinig groen, terwijl het groen in de straat en het plantsoen voor de deur juist zo sfeerbepalend is voor je directe omgeving.

Daar ligt dus onze grote uitdaging.

Heel veel bewoners hebben deelgenomen aan het participatietraject. Met hun inbreng hebben we deze Groenvisie geschreven. We gaan ons inzetten om onze buurten groener te maken én aan te passen aan het veranderende klimaat. Een aantrekkelijke en meer gevarieerde groene omgeving nodigt bovendien uit tot sport en recreatie. En het groen maakt onze gemeente aantrekkelijk voor bedrijven en personen om zich hier te vestigen.

In deze Groenvisie staan ambities, mogelijkheden en kansen. Ik nodig als wethouder buitenruimte iedereen uit om samen de ambitie te verwezenlijken om van Ridderkerk de groenste gemeente in de regio te maken.

Peter Meij, wethouder

1. INLEIDING

1. INLEIDING

1.1 Wij maken ons sterk voor een Ridderkerk waar bewoners gelukkig en gezond zijn

Het college benoemt dat als volgt in het collegeprogramma 2018-2022 (pagina 22):

Op sommige plaatsen voelen we de druk op de openbare ruimte. Verkeer, spelen, groen, kabels en leidingen, riolering en water eisen hun ruimte op, zowel boven- als ondergronds. Daar komen nieuwe ontwikkelingen als gevolg van de klimaatverandering (klimaatadaptatie) en energietransitie nog bij. Al deze thema's beïnvloeden elkaar of staan elkaar soms in de weg. Het vraagt van ons en van de Ridderkerkers veel creativiteit om ondanks de schaarste aan ruimte te zorgen voor een goede en prettige leefomgeving.

1.2 De visie beschrijft de manier waarop we dit doel willen bereiken

Op dit moment verschilt het aandeel en de kwaliteit van het groen per wijk. Na een analyse van de huidige situatie (hoofdstuk 2) beschrijven we in hoofdstuk 3 onze ambities op de lange termijn. Dit doen we aan de hand van zes thema's:

1. Identiteit;
2. gezondheid (welzijn en leefkwaliteit);
3. biodiversiteit;
4. klimaat;
5. energietransitie;
6. economie.

Vervolgens vertalen we deze ambities naar een aanpak (hoofdstuk 4). In deze aanpak maken we keuzes over hoe we omgaan met groen en kansen willen benutten. De visie beschrijft dus geen vastgesteld toekomstbeeld, maar onze houding ten aanzien van groen. Daarbij onderscheiden we verschillende deelgebieden, namelijk:

- de grote groengebieden;
- de hoofdgroenstructuur;
- de wijken, en;
- bedrijventerreinen en winkelcentra.

Deze houding zal uiteindelijk moeten leiden tot een Ridderkerkse 'mindset' over groen: In Ridderkerk doen wij het op deze manier! Zo zorgen we voor een hoogwaardige, gezonde en veerkrachtige leefomgeving, die klaar is voor de toekomst.

1.3 De visie is een groeidocument

In Hoofdstuk 5 geven we tenslotte een overzicht van concrete acties en uitvoeringsprojecten. Deze geven inzicht in de mate waarin we onze ambities realiseren. Gaandeweg leren we daarvan. Bijvoorbeeld of een bepaalde ingreep ook het gewenste effect heeft. Groen is levende materie. Effecten, uitstraling en beleving van een heringericht gebied zijn soms niet direct meetbaar.

Daarom monitoren we de uitgevoerde projecten jaarlijks. Aan de hand van zo'n monitor is het mogelijk om bij te sturen.

1.4 Daarmee geven we invulling aan opgaven uit onze Omgevingsvisie Ridderkerk

De Omgevingsvisie van Ridderkerk vormt het belangrijkste kader voor het opstellen van deze visie. In de Omgevingsvisie ligt de nadruk op de betekenis van een aaneengesloten netwerk van groen-blauwe verbindingen voor wandelaars en fietsers. Zowel rondom Ridderkerk als binnen de wijken. Daarbij wordt het belang benoemd van het vergroten van de biodiversiteit. Deze Visie op Groen zoomt verder in op de mogelijkheden en doet hierin voorstellen tot op het niveau van de wijk.

Daarnaast heeft deze Visie op Groen raakvlakken met diverse andere beleidsdocumenten. Bijvoorbeeld beleid over cultuurhistorie of luchtkwaliteit. Voor zover relevant nemen we deze beleidsdocumenten als uitgangspunt mee. Zie bijlage 1 voor een overzicht daarvan.

2. DE SITUATIE OP DIT MOMENT (2020)

In bijlagen 2 t/m 10 is een analyse per wijk opgenomen, waarin het volgende is beschreven:

- de karakteristiek van de wijk en het groen;
- de status van het groen;
- de kansen voor verbetering.

Drievliet-Het Zand is één wijk, maar we hebben deze wijk als twee buurten geanalyseerd, omdat de stedenbouwkundige structuur van deze twee buurten wezenlijk van elkaar verschilt.

[Afbeelding: zeilers op de Waal]

[Afbeelding: kaart Ridderkerk 1975]

2.2 Vanwege groei staat er druk op het groen

Het groen in Ridderkerk staat onder druk. De invloed van de groei van de metropoolregio Rotterdam-Den Haag is onmiskenbaar. Een snelle blik op het verschil tussen Ridderkerk in 1975 en Ridderkerk anno nu, laat helder zien hoe zowel woningbouw als bedrijventerrein hun stempel hebben gedrukt op het landschap.

Voor de bewoners van Ridderkerk is er in de afgelopen decennia steeds minder groene ruimte over gebleven. En er is nog geen einde aan de groei. Ridderkerk heeft voor de komende tien jaar een flinke

[Afbeelding: kaart Ridderkerk 2020]

woningbouwopgave van ongeveer 1.150 woningen. De druk op de groene ruimte neemt dus toe.

Maar ook de behoefte groeit om voor meer mensen te zorgen voor groen in de buurt. De toenemende vergrijzing van de inwoners van Ridderkerk maakt dat extra belangrijk. Ouderen zijn minder mobiel en hebben daardoor meer voorzieningen dichterbij huis nodig.

Gelukkig wordt er op veel vlakken binnen de gemeente al gewerkt aan vergroening van de ruimte en verhoging van de beleving van groen:

- Diverse scholen hebben een groener schoolplein aangelegd.
- In het Reijerpark zijn in 2016 diverse eco-eilanden aangelegd. De eco-eilanden zijn bedoeld om de waterkwaliteit te verbeteren en de biodiversiteit te vergroten.
- Er zijn meerdere natuurlijke speelplaatsen gerealiseerd.
- Vanuit Operatie Steenbreek vergroenen steeds meer inwoners hun eigen tuin.
- Door extensief beheer verhogen we de waarde van het groen.

[Afbeelding: groen schoolplein]

[Afbeelding: eco eilanden Reijerpark]

[Afbeelding: kaart met verdeling van ruimte in Ridderkerk]

2.3 De grote groengebieden liggen vooral buiten de bebouwde kom

In 2017 publiceerde de Universiteit van Wageningen een ranglijst van groenste gemeentes van Nederland. Ridderkerk eindigde op plaats 312, met plaats 388 voor de gemeente Westland als minst groene gemeente. De ranglijst werd bepaald aan de hand van het oppervlak aan groen binnen de bebouwde kom. In de Nota Ruimte is daarvoor een richtlijn opgenomen van 75 m² groen per woning. In Ridderkerk is binnen de bebouwde kom 61 m² groen per woning beschikbaar. Ook binnen de bebouwde kom is het gevoel dat er veel groen is. In werkelijkheid is er veel groen maar dit is niet goed verdeeld over de wijken. Het groen dat goed is maken wij beter. Waar te weinig groen is, proberen wij meer te maken.

Ridderkerk heeft relatief veel grote groengebieden die buiten de bebouwde kom liggen, aan de randen van de diverse wijken en langs de snelwegen A15/ A16. Dit zijn het Reyerpark, Donckse Bos en Donckse velden, de Gorzen, de Grienden, Crezéepolder en het Waalbos.

Deze grote groengebieden vormen samen met de (transformerende) agrarische gronden een 'groene kraag' rondom het gehele stedelijke gebied. Deze groene kraag is op regionale schaal een belangrijke recreatieve en ecologische verbinding tussen de Hoeksche Waard en het Groene Hart (zie kaart op bladzijde 54). Voor Ridderkerk zelf vormt het een belangrijke groene buffer tegen verstedelijking.

[Afbeelding: kaart met binnenstedelijke hoofdgroenstructuur]

2.4 De grote groengebieden en het groen in onze wijken zijn niet overal goed verbonden

De dijken en groene lobben van Ridderkerk vormen samen de hoofdgroenstructuur. De dijken zijn van oudsher de structuurdragers van het landschap en nu grotendeels opgenomen in het stedelijk gebied van Ridderkerk. Een groene lob is groen wat doordringt in de wijken vanuit een groter groengebied, zoals de verbinding Oosterpark met het groen langs de vlieten (watergangen in Drievliet).

De groene lobben zijn de langgerekte groen-blaauwe stadsparken van Ridderkerk. De hoofdgroenstructuur is in 1994 vastgelegd door het aannemen van de Groenbeleidstrategie Ridderkerk. De structuur is vervolgens overgenomen in de Structuurvisie 2020 en in 2017 in de Omgevingsvisie Ridderkerk 2035.

Omdat het meeste groen in Ridderkerk zich aan de buitenranden bevindt, is deze hoofdgroenstructuur een belangrijke recreatieve verbinding tussen wijk en buitengebied. Ze brengen de natuur de stad in en zijn daardoor een soort long voor de wijken. Op een aantal plaatsen missen er echter schakels in de hoofdgroenstructuur, die de relatie van het stedelijk gebied met de Groene Kraag zouden kunnen verbeteren.

*Er zijn verschillende soorten gras, een vlak talud wordt intensief en kruidrijk gras extensief beheert
 **Natuurlijk groen wordt extensief beheert
 ***Cultuurlijk groen wordt intensief beheert
 ****Hagen worden intensief beheert

Legenda

- Groenlobben
- Gras*
- Natuurlijk groen**
- Cultuurlijk groen***
- Hagen****
- Bebouwde kom
- Dijken

De betekenis en functie van het groen wordt bepaald door inrichting en beheer. Zo kenmerken de meeste dijken in Ridderkerk zich door een beplanting van essen, esdoorns of lindes. Een beeld wat past bij de historische betekenis van de dijken. De bermen van de dijken worden hoofdzakelijk extensief beheerd. Bermen worden 1 of 2 keer per jaar gemaaid waardoor ze bloemrijk zijn in het voorjaar en zomer en het landschap als het ware de wijken in brengen.

Op veel plaatsen zijn inrichting en beheer echter vooral gericht op in stand houden van wat er is. Daar is ruimte om een nieuwe betekenis te geven aan het groen. De groene lobben bijvoorbeeld bestaan voor een groot deel uit gras wat intensief wordt beheerd. Gras wordt meer dan 20x per jaar gemaaid waardoor er een strak gazon ontstaat.

De soortkeuze van struiken of heesters is veelal monotoon en gaat vaak abrupt over in het gazon. Ook richting het water zijn de overgangen vaak abrupt. De meeste watergangen in de wijken zijn veelal voorzien van beschoeiing. Ruimte voor nieuwe betekenis is in dit geval kijken naar wenselijk gebruik, de gewenste ecologische betekenis van de lobben en uiteindelijk het beeld.

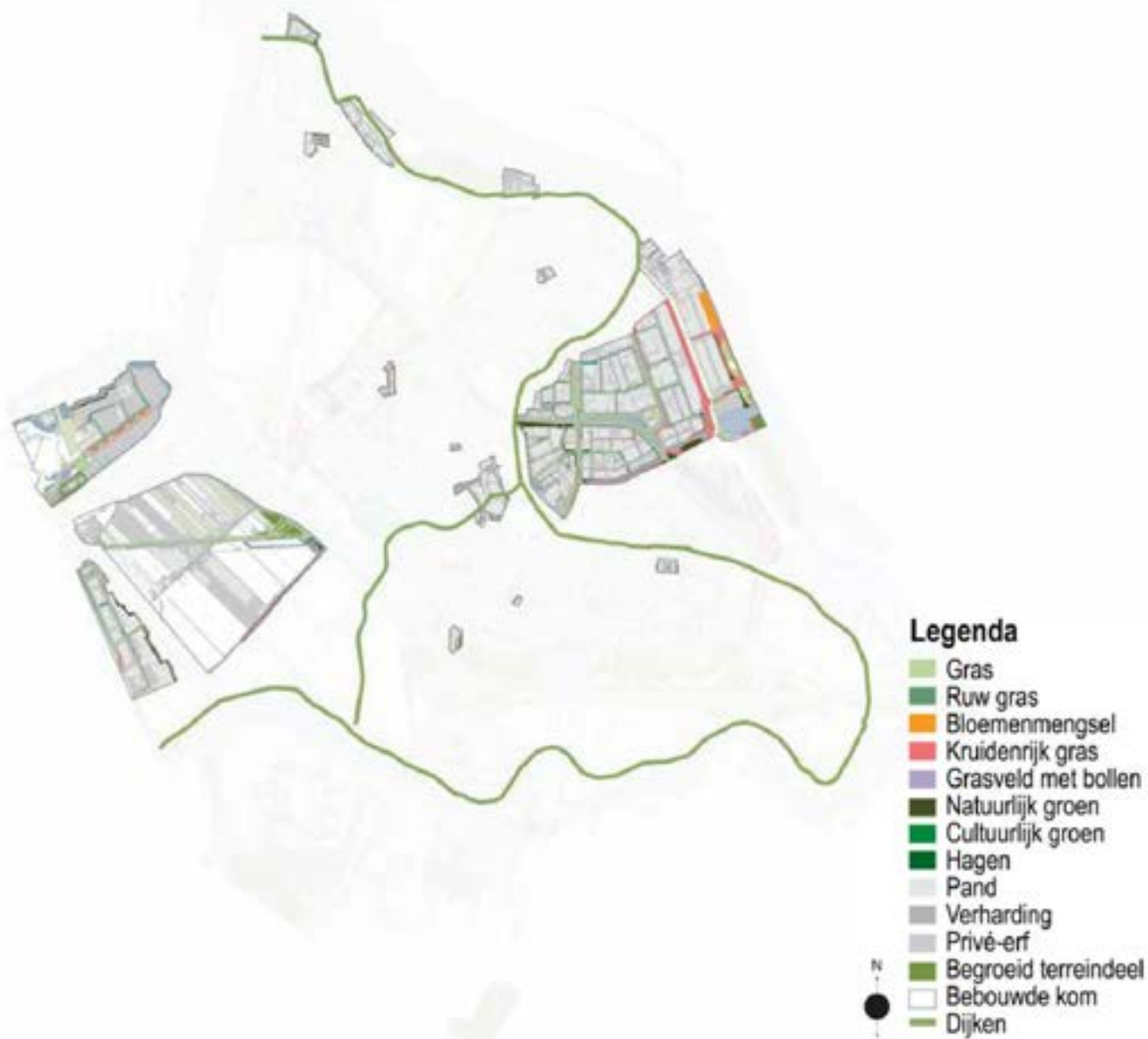
[Afbeelding: kaart met grassoorten in bebouwd gebied]

[Afbeelding: grasveld met een deel kruidenrijk gras]

[Afbeelding: huidig beeld met strak gazon en monotone heesterbeplanting]

2.5 De bedrijventerreinen en winkelcentra hebben weinig ecologische betekenis

Ridderkerk is een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven. De bereikbaarheid van Ridderkerk is uitstekend door de ligging aan de A15 en A16. Bovendien is er een grote diversiteit aan vestigingslocaties:

- op nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen, zoals Cornelisland of Nieuw-Reijerwaard;
- op aantrekkelijke bestaande bedrijventerreinen, zoals Donkersloot, Veren Ambacht of de Boelewerf;
- in of dichtbij het compacte centrumgebied, zoals de Kastanjelaan of De Groenenwaert;
- in één van onze winkelcentra van Bolnes, Slikerveer, Drievliet of Centrum.

Op veel bedrijventerreinen wordt de ecologische potentie op dit moment niet benut. De bedrijventerrein kenmerken zich over het algemeen door brede toegangswegen voorzien van functionele en strak onderhouden beplanting. De beplanting is vrij monotoon en kent harde overgangen tussen heesters en gazon.

[Afbeelding: grote oppervlak aan verharding op bedrijventerrein]

Daarbij komt dat het oppervlak aan verharding groot is. Zowel door een overmaat in de openbare ruimte als door het grote oppervlak aan uitgegeven terrein. Dit zorgt voor veel hittevorming in de zomer en wateroverlast bij piekbuien. Dat is ook het geval bij onze winkelcentra. Er is op maaiveld geen of weinig ruimte (meer) voor groen als gevolg van extra functies en ontwikkelingen.

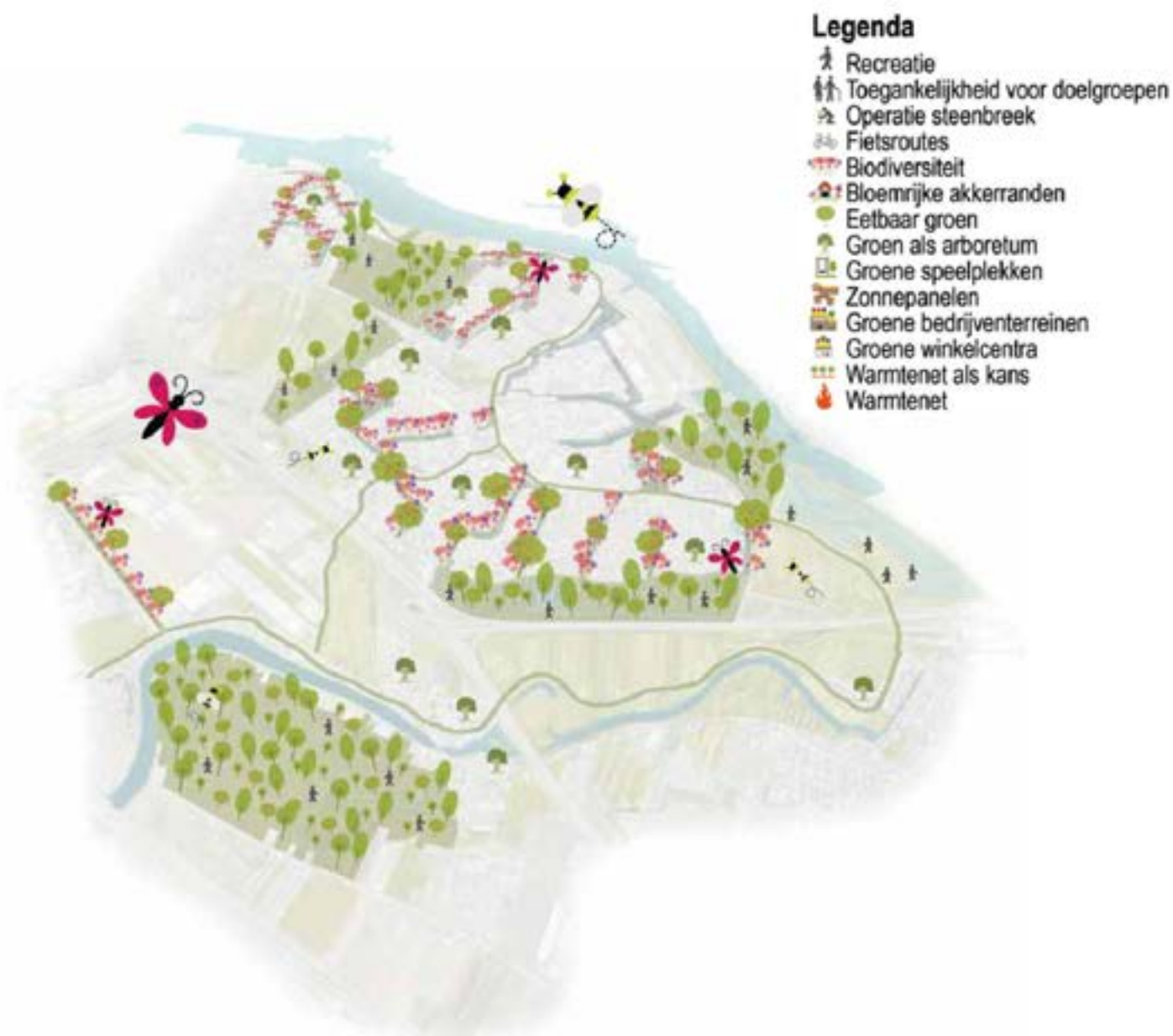

[Afbeelding: smalle stroken groen]

3. ONZE AMBITIES

3.1 AMBITIE 1 – Ridderkerk: de groenste gemeente van IJsselmonde

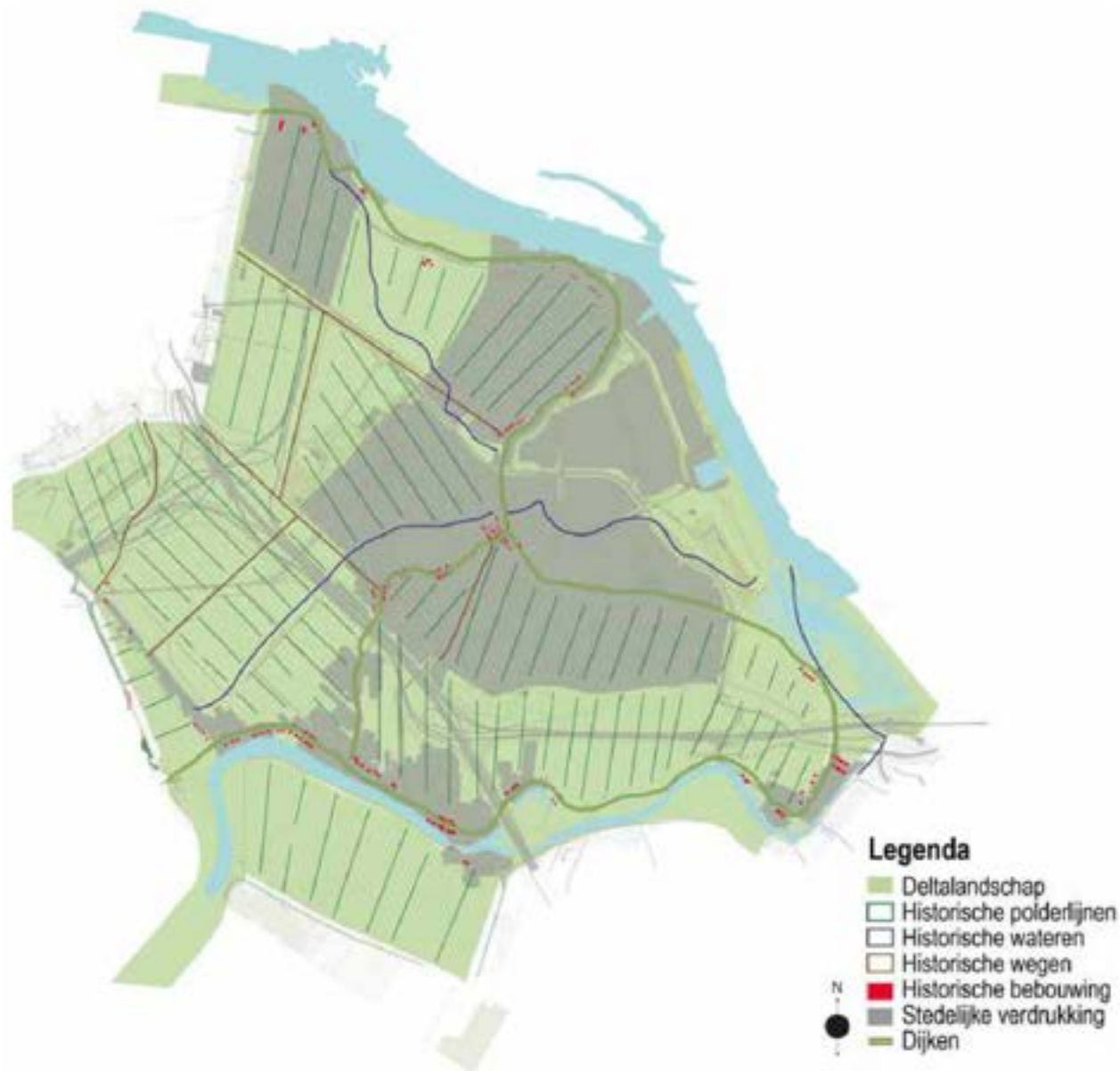
[Afbeelding: ambitie 1 tekening- Ridderkerk de groenste gemeente van IJsselmonde]

Ridderkerk is onderdeel van een prachtig landschap met een rijke historie en variatie aan groen. Dit groen is op elk schaalniveau beleefbaar en bereikbaar en bepaalt in belangrijke mate de identiteit van de gemeente. Hoe zorgen we dat groen deze rol ook in de toekomst blijft vervullen?

3.1.1 We zien onze omgeving als recreatie- en productielandschap met hoogwaardige natuur

Ridderkerk ontleent zijn identiteit aan de ligging in het unieke deltalandschap van het eiland IJsselmonde. De kenmerken van dit Deltalandschap komen terug in zowel de grootschalige groengebieden rondom Ridderkerk als in de karakteristiek van linten en dijken in de gemeente zelf.

Stedelijke druk heeft er in de afgelopen decennia voor gezorgd dat de herkenbaarheid en beleefbaarheid van dit landschap is verminderd. Niet voor niets is er vanuit de Landschapstafel Groen IJsselmonde sterk ingezet om het Deltalandschap van IJsselmonde robuuster en weer beter herkenbaar te maken. Vanuit het uitvoeringsprogramma Landschapstafel IJsselmonde (2015-2019) zijn bijvoorbeeld biodiversiteit (-beleving) van de Crezéepolder en het gebied rond de Waal versterkt.

[Afbeelding: stedelijke verdrukking historisch deltalandschap]

3.1.2 Groen is altijd een volwaardige component bij een ruimtelijke ontwikkeling

Naast de kwaliteit en kwantiteit van het groen, hoort ook aandacht te zijn voor de waarde van groen. Nu gebeurt het vaak dat groen achteraf wordt ingepast en daardoor weinig kwaliteit heeft. Of het moet wijken voor ontwikkelingen, zodat de kwantiteit afneemt.

Het vastleggen van huidige waarden gebeurt via de Groene kaart 2018 en Cultuurhistorische Waardenkaart. Om groen een volwaardige component te kunnen laten zijn, is het daarnaast van belang om:

- de identiteit van het groen duidelijk in beeld te hebben;
- te beschrijven welke doelen we met het groen nastreven;
- ook de toekomstige waarden te beschrijven.

Groen is dus niet de sluitpost, maar is een volwaardige component van de ontwikkeling.

3.1.3 We zien onze hoofdgroenstructuur als onze vogel- en vlindertuinen

Zoals in paragraaf 2.4 beschreven bepaalt de hoofdgroenstructuur in belangrijke mate het groene beeld van Ridderkerk. Ze vormen een (in potentie) samenhangend netwerk van groen- en blauwe verbindingen.

Elk onderdeel van deze hoofdgroenstructuur heeft zijn eigen karakteristiek en eigen betekenis binnen een wijk of buurt. Het zijn vaak de visitekaartjes van een wijk. Maar gezamenlijk is de potentie van de hoofdgroenstructuur meer dan de som der delen.

Door de binnenstedelijke hoofdgroenstructuur in samenhang te ontwikkelen, als vogel- en vlindertuinen, ontstaat een krachtige identiteit waarin verscheidenheid mag blijven bestaan.

3.1.4 We zien het groen in onze wijken als ons arboretum

Het groen in de straat, het plantsoen voor de deur, en die grote boom op de hoek, zijn sfeerbepalend voor je directe woonomgeving. De karakteristiek van de openbare ruimte is vaak ook onlosmakelijk verbonden met het stedenbouwkundige plan en daarmee de tijdsgeschiedenis. Ook voor de leefbaarheid van de wijk is goed groen op buurt- en straatniveau onmisbaar. Een groenstrook op korte afstand, met rijke biodiversiteit waarin je je even kan terugtrekken, verleidt mensen om naar buiten te gaan.

Tegelijkertijd staat het groen in buurten, meer dan elk ander groen, onder constante druk. De 'conditie' van groen in straten is vaak minder dan in grote groengebieden. Bomen in straten worden vaak niet ouder dan 40 jaar. Waar meer parkeerruimte nodig is, verdwijnt groen als eerste. Waar geen ruimte over is na herinrichting komt groen ook niet meer terug.

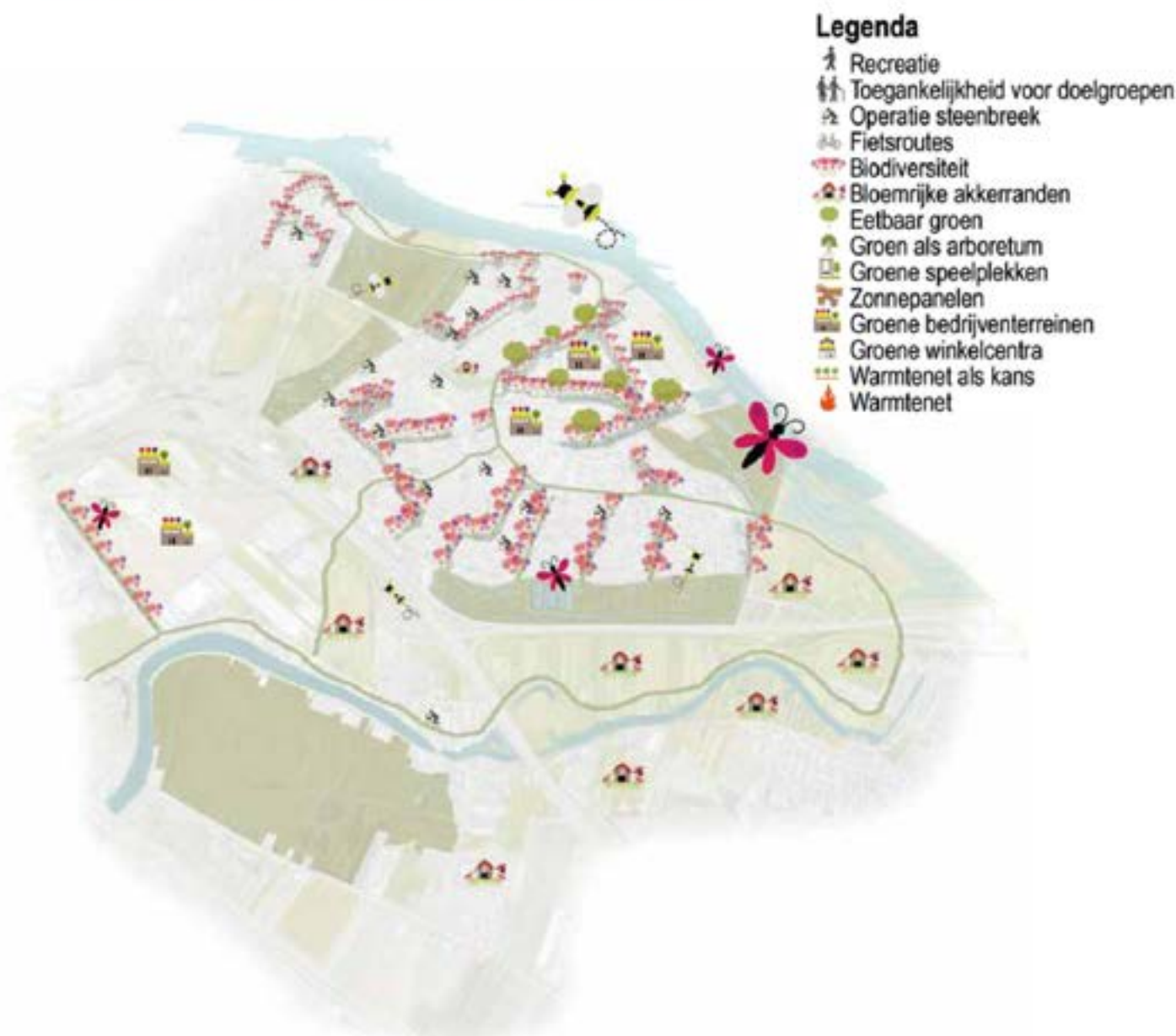
Maar juist het groen in de straat verdient het om met liefde behandeld te worden. Voor de bijdrage aan het klimaatprobleem, voor de karakteristiek van een buurt en als nestplaats voor vogels, kleine zoogdieren en insecten. Wij kijken naar het groen in onze straten als

een waardevolle verzameling van soorten. Die ervoor zorgen dat je blij wordt van waar je woont, waar we goed voor willen zorgen en waar we als gemeente trots op zijn. Het wijkgroen is ons eigen arboretum.

[Afbeelding: groen met een rijke biodiversiteit verleidt mensen om naar buiten te gaan]

3.2 AMBITIE 2 – De grote variatie aan samenhangende natuur in onze gemeente zorgt voor een rijke biodiversiteit

Biodiversiteit vertegenwoordigt een enorme economische waarde. Wat we eten is direct of indirect te herleiden naar biodiversiteit. We gebruiken biologische bronnen als bouw materiaal, als grondstof voor medicijnen en als grondstof voor technologische innovatie. Onze mooiste recreatieve ervaringen zijn vaak te herleiden naar de rijkheid van een plek. Hoe groter de biodiversiteit hoe kleiner de kans op het ontstaan van ziektes (bij mens, dier en plant) en hoe groter de aanpasbaarheid aan klimaatverandering.

Maar ook indirect is biodiversiteit van belang. Mensen voelen zich beter in een groene omgeving. Een biodiverse omgeving zorgt voor ontspanning en 'je thuis voelen'. Een groen uitzicht heeft bewezen effect op het genezingsproces van zieken. Een rijke biodiversiteit zorgt voor een beter leefklimaat en daarmee voor een grotere waarde van onze gemeente.

Een rijke biodiversiteit ontstaat door een grote variatie aan groen en een variatie aan leefomstandigheden. Tegelijkertijd draagt variatie aan groen in grote mate bij aan de leefkwaliteit van de bewoners. Het gaat hierbij om zowel variatie in soorten als variatie in leefgebieden.

[Afbeelding: ambitie 2 tekening- de grote variatie aan samenhangende natuur in onze gemeente zorgt voor een rijke biodiversiteit]

[Afbeelding: inzetten op het beleefbaar maken van biodiversiteit]

3.2.1 Ecologische kennis is een vereiste voor het realiseren van deze ambitie

Bijvoorbeeld om in beeld te krijgen wat de potenties zijn van groen of mogelijk groene gebieden.

Ecologische kennis is verder vereist om goed advies te kunnen geven over de te gebruiken soorten van groen op een plek. Variatie is daarbij gewenst. Dit kan bijvoorbeeld op basis van de 10-20-30 regel van Santamour. Volgens deze regel mag binnen een gemeente:

- maar 10 procent van het totaal bestaan uit een bepaalde soort of cultivar;
- slechts 20 procent van het totaal bestaan uit een bepaald geslacht, en;
- maximaal 30 procent van het totaal aantal bomen bestaan uit één familie.

Als voorbeeld:

In een gebied met 1000 bomen staan er maximaal:

- 100 zomereiken (10% *Quercus robur*);
- 200 eiken (20% *Quercus*);
- 300 eiken, beuken en kastanjes samen (30% *Fagaceae*).

Deze regel wordt interessant als deze wordt toegepast per wijk of wijkdeel. Hiermee verplicht je je om op plaatsen met weinig ruimte goed na te denken over de positionering en soortkeuze van bomen.

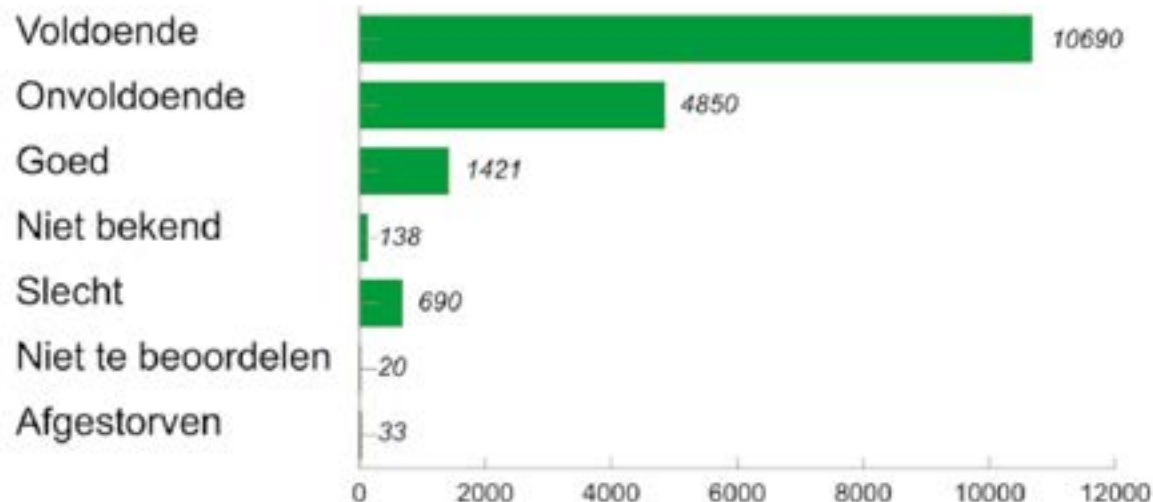
Bij de aanplant van bomen streven we ook naar een variatie in leeftijd. Bij eventuele vervanging in de toekomst vindt dan geen kaalslag plaats. Dit kan door in een project bij aanleg al verschillende groottes aan te planten. Ook is het van belang goed te kijken naar de herkomst van beplanting. Inheemse en autochtone soorten zijn van nature beter bestand tegen ziektes en dragen beter bij aan een samenhangend ecosysteem dan uitheemse soorten.

In het Reijerpark is in de buurt van eiken bewust gekozen voor een onderbeplanting die van nature in de omgeving voorkomt.

In deze onderbeplanting vestigen zich de natuurlijke vijanden van de rups.

Conditie bomen in Ridderkerk

Totaal aantal bomen: 18220

[Afbeelding: grafiek met de conditie van de aantal bomen in Ridderkerk]

[Afbeelding: voldoende conditie van de *Pyrus calleryana* 'Chanticleer' (1993)]

[Afbeelding: onvoldoende conditie van de *Pyrus calleryana* 'Chanticleer' (1993)]

3.2.2 Iedere goed groeiende boom vergroot de biodiversiteit

Van de ongeveer 18.000 bomen in beheer bij de gemeente heeft meer dan 25% een conditie die onvoldoende is volgens het Handboek Bomen (Norminsituut Bomen). Wij hanteren dit handboek als standaardwerk bij beheer en onderhoud.

Onvoldoende betekent in dit geval dat er bij deze bomen sprake is van stagnerende groei en dat er zichtbaar verstoorde groeikenmerken zichtbaar zijn. Bomen die in de grafiek op de vorige pagina als slecht zijn beoordeeld vertonen naast gestagneerde groei ook afstervingsverschijnselen.

Bomen komen het meeste tot hun recht in een natuurlijke omgeving. Waar ze dicht bij elkaar kunnen staan, letterlijke steun hebben aan elkaar en elkaar beschermen tegen de elementen. Een stedelijke omgeving is voor een boom zelden optimaal. Een stadsboom wordt meestal aangepast aan de eisen van de omgeving. Bijvoorbeeld door de snoei van overhangende takken of vormsnoei. Of de boom past zichzelf aan aan de situatie. Hij blijft bijvoorbeeld klein vanwege een beperkte groeiplaats. Bomen in een stedelijke omgeving worden zelden ouder dan 40 jaar.

Dit is inherent aan de levensduur van de openbare ruimte en de civieltechnische infrastructuur. Beiden zijn iedere 40 jaar aan vervanging toe.

Een ontmoedigende gedachte, wetende dat bomen die in hun natuurlijke omgeving staan makkelijk honderden jaren oud kunnen worden. Een boom die maar 40 jaar oud wordt, zou je daarom kunnen zien als een permanent zieke boom. Het is een boom die bij lange na niet zijn maximale capaciteit heeft bereikt als het gaat om CO₂-opname, wateropname, verkoeling of biodiversiteit.

Waar we voor willen waken is dat we 'onvoldoende' gaan accepteren als 'gewoon'. Dat we niet beter weten of een boom in de stad is altijd klein en kwakkelend. De waarde van een plek is namelijk veel groter met een goed groeiende boom. Een boom waarin vogels willen nestelen en met een grote diversiteit aan insecten. Bij zo'n boom profiteren we optimaal van zijn verkoelings- en waterbergingscapaciteit.

Door te streven naar gezonde bomen zorgen we dus meteen ook voor vergroening van onze gemeente. De hoofdgroenstructuur van Ridderkerk biedt

daarvoor meer dan genoeg ruimte. Maar ook parken, plantsoenen en snippergroen kunnen we benutten om bomen tot conditioneel goede en gezonde bomen te kunnen laten uitgroeien. Dit betekent niet dat wij bomen met conditie 'onvoldoende' gaan kappen. We willen zorgen voor betere gezondheid en daarmee meer biomassa.

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Aantal soorten insecten en mijten
<i>Salix</i> (5 soorten)	Wilg	450
<i>Quercus robur</i> & <i>Q. petraea</i>	Zomereik en Winter eik	423
<i>Betula pubescens</i> & <i>B. pendula</i>	Zachte en Ruwe berk	334
<i>Crataegus monogyna</i>	Eenstijlige meidoorn	209
<i>Populus</i> (4 soorten)	Populier	189
<i>Prunus sylvestris</i>	Groene den	172
<i>Prunus spinosa</i>	Sleedoorn	153
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte Els	141
<i>Ulmus</i> (2 soorten)	Iep	124
<i>Malus sylvestris</i>	Wilde appel	118
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar	106
<i>Fagus sylvatica</i>	Berk	98
<i>Picea abies</i>	Fijnspriet	70
<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone es	68
<i>Sorbus aucuparia</i>	Wilde lijsterbes	58
<i>Tilia</i> (2 soorten)	Linde	57
<i>Acer campestre</i>	Veldesdoorn	51
<i>Corylus betula</i>	Haagbeuk	51
<i>Acer pseudoplatanus</i> *	Gewone esdoorn	43
<i>Larix decidua</i> *	Europese lariks	38
<i>Juniperus communis</i>	Genieverbos	32
<i>Quercus robur</i> *	Amerikaanse eik	22
<i>Castanea sativa</i> *	Tamme kastanje	11
<i>Ilex aquifolium</i>	Scherpe huls	10
<i>Aesculus hippocastanum</i> *	Paardenkastanje	9
<i>Juglans regia</i> *	Walnoot	7
<i>Taxus baccata</i>	Gewone tans	6
<i>Quercus ilex</i> *	Steenek	5
<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia	2

* Uitheemse soort in Groot-Brittannië
* Data voor Hongarije

[Afbeelding: hoeveelheid insecten op inheemse en uitheemse boomsoorten (bron: Arbor Vitae 2011)]

[Afbeelding: een Fraxinus angustifolia in Slikkerveer]

3.2.3 Met iedere ruimtelijke ontwikkeling vergroten wij de biodiversiteit

In de parken en plantsoenen hebben bezuinigingen in beheer in combinatie met versnippering geleid tot een afname van het soortenrijkdom aan planten. Daardoor is ook het leefgebied voor dieren afgenomen. Ook intensiever ruimtegebruik en toename van bebouwing zorgen voor een afname van de soortenrijkdom van planten en dieren. Vooral in de wijken is dit merkbaar. Het is belangrijk om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen beter te kijken naar de ecologische potenties van een plek.

Niet elke plek heeft dezelfde mogelijkheden. Zo zal de hoofdgroenstructuur prima kunnen fungeren als een aaneengesloten ecologisch netwerk binnen het stedelijk gebied. Het groen in de straten kan hieraan bijdragen maar ook gebouwen zelf kunnen een bijdrage aan dit netwerk leveren door natuurinclusief te bouwen.

Voor het groen rondom Ridderkerk, de grote groengebieden, zal gewerkt kunnen worden met specifieke doelsoorten en habitattypes.

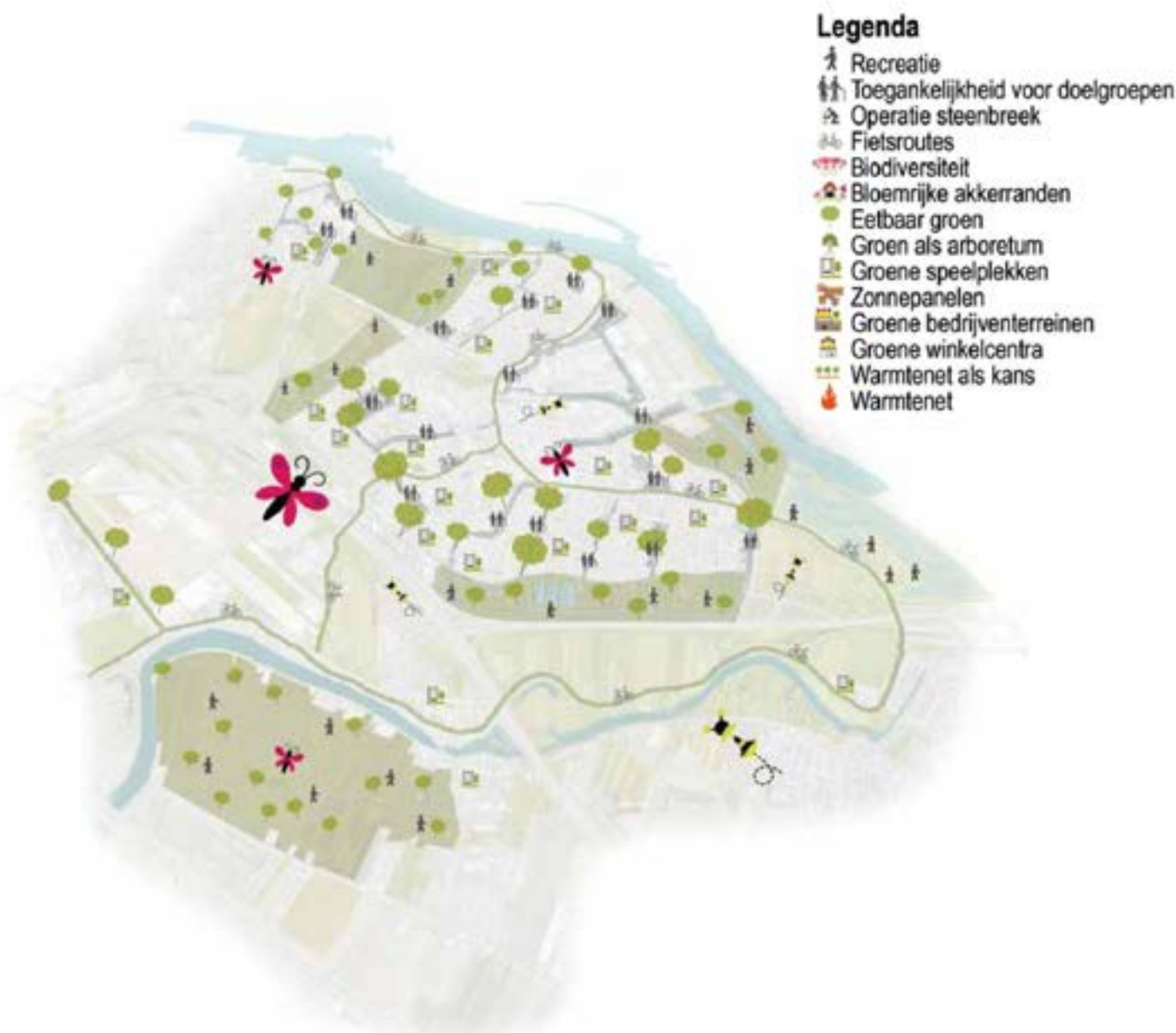
Meer beleving van beschikbaar groen compenseert ook ons tekort aan vierkante meters groen. Een groenstrook met dicht, gevarieerd en hoog opgaand groen aan de randen kan bebouwing en verkeer als het ware afschermen. Op een smalle, maar goed ingerichte strook kan een bewoner even 'verdwijnen' uit de bebouwing, en rust en groen ervaren. Ridderkerk heeft relatief veel groenstroken die hier geschikt voor zijn.

Uitgangspunt moet zijn dat je de natuur omarmt. Juist bij stedelijke ontwikkelingen.

[Afbeelding: groen in de straten kan bijdragen aan ecologisch netwerk]

3.3 AMBITIE 3 - Het groen in onze gemeente beschermt onze gezondheid en stimuleert gezond gedrag

Groen is goed voor ons. Zelfs kijken naar de kleur 'groen' heeft een ontspannend en stress reducerend effect. Wetenschappelijke onderzoeken tonen de directe relatie aan tussen de hoeveelheid groen in een buurt en het voorkomen van gezondheidsklachten, angsten en depressies. Een groene omgeving maakt ons simpelweg gelukkiger en gezonder.

Juist de bruikbaarheid en toegankelijkheid van het groen zijn van groot belang is voor de gezondheid en het welzijn van een gemeenschap. Dit omdat hiermee een reden ontstaat om naar buiten te gaan en verbinding aan te gaan met je woonomgeving. Onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen (Zhang, 2015) toont dat aan.

Groen kan op twee manieren worden toegepast om de gezondheid van de bewoners van Ridderkerk te verbeteren:

1. zorgdragen voor een comfortabele leefomgeving met schone lucht en verkoelende plekken;
2. het stimuleren van gezond gedrag.

[Afbeelding: ambitie 3 tekening- het groen in onze gemeente beschermt onze gezondheid en stimuleert gezond gedrag]

3.3.1 Met grote bomen op de juiste plek verbeteren wij het comfort van onze leefomgeving

Voor het beschermen van gezondheid is het van belang dat groen een positieve bijdrage blijft leveren aan het verbeteren van de relatief slechte luchtkwaliteit in onze gemeente. Hierbij spelen zowel kwaliteit (grootte van bomen) als kwantiteit (aantal bomen, oppervlakte aan groen) een belangrijke rol.

Voor het bieden van voldoende verkoeling op hete dagen zijn onder andere grote bomen essentieel. Vooral grote bomen die volledig kunnen uitgroeien. Voor ouderen is hittestress een risico. De nabijheid van verkoelend groen op hete dagen wordt daarom voor deze doelgroep steeds belangrijker. Omdat de beleving van 'slechte lucht' wordt versterkt door toenemende hitte vervult groen, en dan met name bomen, hier een dubbelrol.

Daarom is het belangrijk:

- dat elke gekapte boom wordt gecompenseerd;
- dat de biomassa (bladoppervlak) op termijn toeneemt (meer grote bomen);
- dat goed wordt gekeken naar de meerwaarde die herplant kan opleveren voor de omgeving en de mensen die er wonen.

3.3.2 Mensen maken meer uitjes en ommetjes wanneer groengebieden toegankelijk en goed verbonden zijn

Daarmee stimuleert groen gezond gedrag. Om even een frisse neus te halen. Dat is belangrijk omdat we steeds minder bewegen. In Ridderkerk voldoet maar 41% van de bewoners aan de beweegrichtlijnen van de GGD. Vooral ouderen bewegen te weinig.

Inherent hieraan is de toename van overgewicht.

Sinds 1990 is het aantal Nederlandse volwassenen met matig of ernstig overgewicht gestegen van 1 op 3 naar 1 op 2. Bij kinderen is dit percentage gelijk gebleven (ca. 12%).

Vanuit het Speelbeleid zet Ridderkerk in op een percentage van 3% van het oppervlak openbare ruimte voor speelvoorzieningen. Voor andere doelgroepen bestaat zo'n normering alleen niet, terwijl groen voor iedereen belangrijk is. Met name voor ouderen. Ridderkerk heeft vergeleken met het landelijk gemiddelde een relatief groot percentage aan ouderen (24,1% tegenover 18% landelijk). In 2030 is dit percentage 27,2%. In 2040 zal 28,3% van de bevolking 65 jaar of ouder zijn (CBS).

In de openbare ruimte moet daarom meer rekening gehouden worden met de mobiliteitseisen en –wensen van ouderen. Dit betekent dat we de openbare ruimte zo inrichten, dat ouderen aantrekkelijker, beter bereikbaar en toegankelijker groen in de buurt hebben.

[Afbeelding: fruitbomen in de openbare ruimte]

3.3.3 We stimuleren eetbaar groen in de openbare ruimte

Kruiden, noten en fruit zitten in allerlei inheemse soorten planten en bomen die we vaker in de publieke ruimte kunnen planten. Hiermee wordt het groen nuttiger en interessanter voor méér doelgroepen. Daarbij zorgt het voor betere kennis van de natuur en van (gezonder) voedsel. Voedselbossen bijvoorbeeld zijn vaak ook mooi groen om doorheen te lopen.

[Afbeelding: bewegen in het groen]

3.4 AMBITIE 4 - In 2050 is onze gemeente waterrobuust en klimaatbestendig

Deze ambitie is vastgelegd in het Nationaal Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie van het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Voor het bereiken van de ambitie is een groene omgeving essentieel. We zullen maatregelen moeten nemen die betrekking hebben op de uitdagingen hittestress, langdurige droogte, extreme neerslag, bodemdaling en biodiversiteit. Iedereen, zowel publiek als privaat, heeft hierin een verantwoordelijkheid

[Afbeelding: ambitie 4 tekening- in 2050 is onze gemeente waterrobuust en klimaatbestendig]

[Afbeelding: klimaatbestendigheid als uitgangspunt bij ontwikkelingen]

3.4.1 Klimaatbestendig inrichten verkleint de kans op schade door klimaatverandering

Door de opwarming van de aarde verandert het klimaat in Nederland. We krijgen te maken met zachtere winters en warmere zomers. De neerslag neemt toe, maar niet heel veel. Vooral de verdeling van de neerslag verandert: ze zijn geconcentreerd in piekbuien. Het wordt natter in het voorjaar, najaar en de winter. De zomers worden juist droger en heter. Daarbij zijn buien extremer en is er meer kans op stormen. Voldoende groen tegen extreme hitte, en voldoende waterbuffer voor de opvang van extreme neerslag zijn daarom ons uitgangspunt.

Het exacte verloop van de klimaatverandering is niet te voorspellen. Wel gaat het nu sneller dan we gewend zijn. Bij het opstellen van deze visie liet meer dan de helft van de bewoners weten dat zij de nadelige gevolgen van de klimaatverandering ervaren. Driekwart zegt zich zorgen te maken over deze verandering in de toekomst.

Deze klimaatverandering betekent iets voor onze leefomgeving. Te verwachten effecten zijn bijvoorbeeld:

- De natuur verandert. Soorten uit warmere gebieden voelen zich steeds meer thuis in Nederland. In sommige gevallen leidt dit tot plagen, zoals de eikenprocessierups. De natuur mist in zo'n geval de aantrekkingskracht voor natuurlijke vijanden. Soorten, die zich niet kunnen aanpassen aan de warmte, verdwijnen.
- Schade door extreme hoeveelheden neerslag op één plek, die door de versteende omgeving niet weg kan.
- Gezondheidsklachten nemen toe. Periodes van hitte kunnen ernstig effect hebben op mensen die in een stenige omgeving moeten verblijven. Hitte wordt daar extreem versterkt. Dit geldt ook voor smog, dat slecht is voor de luchtwegen.
- De natuur verdroogt. De zomers kennen langere periodes van droogte waardoor veel van de huidige planten en bomen dood gaan. Bewoners gebruiken meer kostbaar drinkwater om de tuinen te sproeien.

Klimaatbestendig inrichten betekent dat we rekening houden met deze effecten.

3.4.2 De robuustheid en toekomstbestendigheid bepaalt de soortkeuze van groen

Klimaatverandering heeft een direct effect op groen. Het huidige groen is niet bewust gekozen op basis van het vermogen om zich aan te passen aan een veranderend klimaat. Dat zal moeten veranderen.

We zullen op de eerste plaats moeten zorgen dat groen bestand is tegen extremere weersinvloeden. We moeten in beeld hebben wat het effect is van klimaatverandering op groen. Welke soorten kunnen de nieuwe omstandigheden nog wel een tijdje aan? Daarnaast moeten we goed in beeld hebben waar het risico op droogte of wateroverlast aanwezig is. Waar ligt het grootste risico en hoe kunnen we er dáár het meest aan doen? Meer variatie in groen biedt niet alleen zichtbare kwaliteit maar ook betere weerbaarheid tegen nieuwe diersoorten of nieuwe ziekten. Welke mate van variatie, bijvoorbeeld in bomen langs een weg, accepteren we?

Tegelijkertijd kan groen bijdragen aan een goede adaptatie. We zullen onze fysieke leefomgeving dus zo moeten inrichten dat deze bestand is tegen het veranderend klimaat.

[Afbeelding: hittestress in Ridderkerk - hoe roder de kleur hoe groter de kans dat hittestress optreedt]

Zo zullen er plekken zijn waar we de sponswerking van de openbare ruimte moeten vergroten door:

- het oppervlaktewater lokaal infiltreren door het doorlatend maken van verharde oppervlakten. Dit zorgt voor het snel opnemen van water in de ondergrond. De ondergrond houdt het water beschikbaar bij droogte in de zomer. Dat is het sponseffect.
- Het apart afvoeren of opvangen van regenwater wat op daken valt, zodat het riool wordt ontlast.
- Het toepassen van meer waterbergend groen, zoals wadi's.

En er zullen plekken zijn waar we bewust hitte moeten terugdringen, door:

- schaduwrijke plekken te creëren, die voldoende koelte brengen;
- straten en pleinen te voorzien van bomen en groene gevels om de stralingswarmte te temperen;
- meer groene plekken te maken die verkoeling brengen door verdamping.

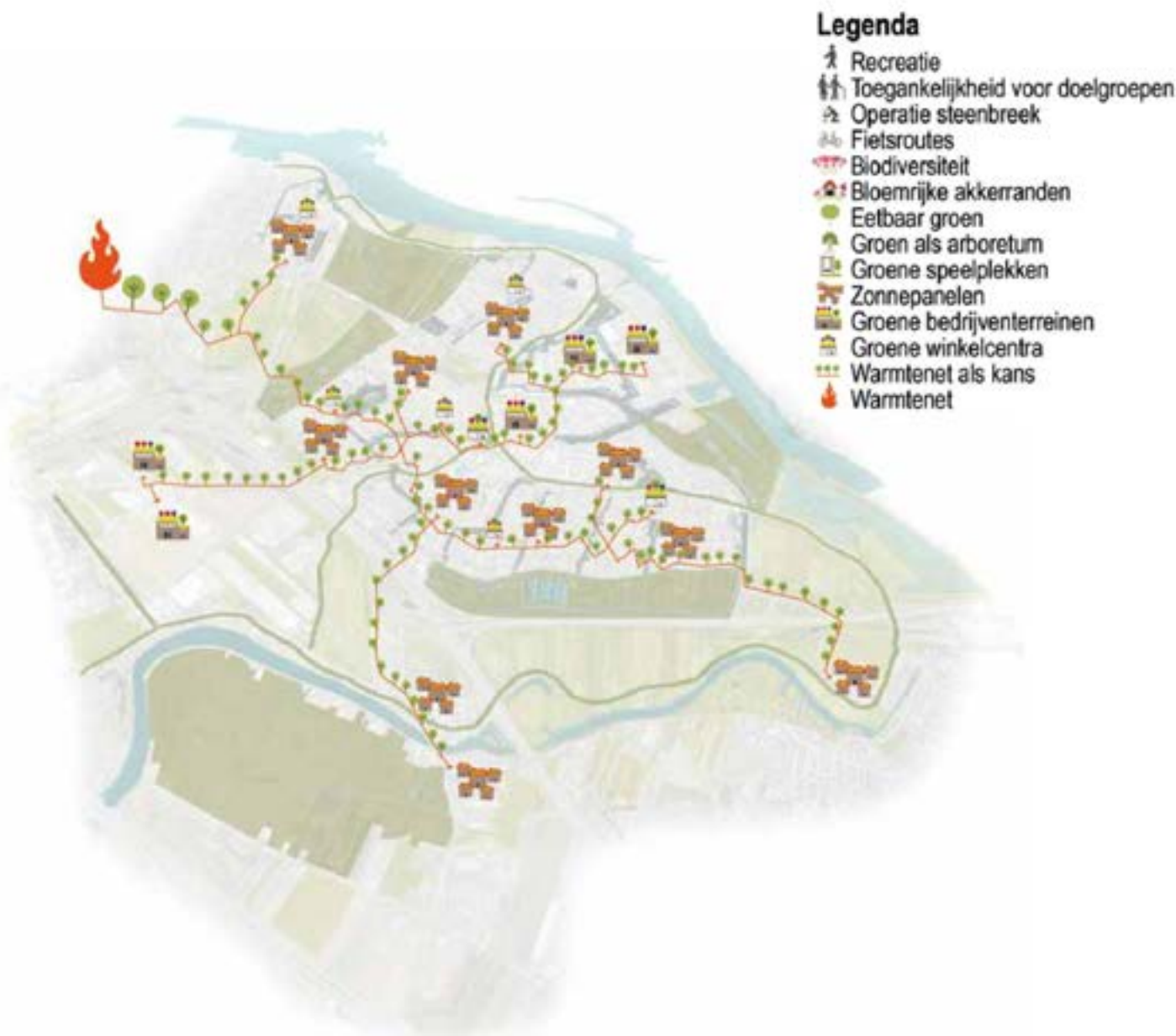

[Afbeelding: wateroverlast in Ridderkerk - hoe donkerder de blauwe kleur hoe groter de kans dat wateroverlast optreedt]

3.4.3 We nemen de waarde vanuit mitigatie mee bij het bepalen van de gewenste eigenschappen van het groen

Mitigatie betekent het beperken van de effecten van bijvoorbeeld klimaatverandering door het probleem zelf aan te pakken. Groen kan enorm helpen bij het terugdringen van CO₂. Met name bomen zijn enorme CO₂-sponzen. Zo lang een boom groeit legt deze CO₂ vast. Hierbij is de maat van de boom bepalend voor hoeveel CO₂ kan worden opgenomen. Hoe gezonder en groter een boom, des te meer CO₂ wordt vastgelegd. Zo lang een boom niet wordt gekapt blijft de CO₂ ook vastgelegd.

3.5 AMBITIE 5 – De energietransitie heeft geleid tot een verbetering van ons openbaar groen

Wij streven er naar om in 2050 CO2 neutraal te zijn.

Om dat klimaatdoel te halen moeten wij inzetten op energiebesparing en het gebruik van fossiele brandstoffen stoppen. De verduurzaming van onze energievoorziening komt de komende jaren in een versnelling. In 2050 moet alle energie van duurzame bronnen komen, zoals bijvoorbeeld zon en wind.

In regionaal verband werken wij samen met 22 andere gemeenten en overige stakeholders om een Regionale Energie Strategie (RES) op te zetten. De RES brengt in beeld welke stappen gezet kunnen worden om te komen tot een betaalbare, betrouwbare, schone en veilige energievoorziening voor iedereen in de regio Rotterdam-Den Haag in 2050. In de RES staat de energieopgave van deze regio centraal. Het beschrijft het potentieel voor duurzame opwekking van energie, besparingen en plannen om de vraag en het aanbod bij elkaar te brengen.

[Afbeelding: ambitie 5 tekening- mocht er sprake zijn van een warmtenet kunnen er kansen ontstaan de bovengrond te optimaliseren]

3.5.1 Door een ondergronds warmtenet ontstaat bovengronds ruimte voor verbetering van groen

In 2021 moet elke gemeente een door de gemeenteraad vastgestelde Transitievisie Warmte hebben. Deze Transitievisie geeft per wijk inzicht in het meest geschikte duurzame alternatief voor aardgas tegen de laagst maatschappelijke kosten. Op dit moment zijn er een drietal alternatieven denkbaar: all-electric, warmtenet of hernieuwbaar gas. Ook maakt de Transitievisie inzichtelijk welke wijken het meest geschikt zijn om als eerste te starten met het aardgasvrij maken daarvan.

Mocht er sprake zijn van de aanleg van een warmtenet dan is dit van invloed op de ondergrond maar ook op de bovengrond. Sterker nog, de impact op het ondergrondse profiel is zo groot dat er kansen kunnen ontstaan om de bovengrondse ruimte te optimaliseren.

3.5.2 De kwaliteit van ons landschap staat centraal bij het uitvoeren van onze energieopgave

Wij willen het opwekken van duurzame (zonne-) energie ondersteunen, maar ook het landschap en het groen beschermen. Dat doen we bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen op daken te stimuleren. De impact van deze zonnepanelen op de leefomgeving is namelijk heel beperkt.

De verwachting is echter dat we met alleen zonnepanelen op daken onze energieopgave niet gaan halen. Daarom moeten we ook zoeken naar mogelijkheden voor het opwekken van duurzame (zonne-)energie op en rondom onze infrastructuur en in ons buitengebied. De kwaliteit van het landschap staat daarbij centraal. Bijvoorbeeld door zonnepanelen waar mogelijk te combineren met andere functies. We gaan op zoek naar de meerwaarde voor de omgeving door (financiële) participatie, educatie, het toevoegen van recreatie en/of het vergroten van de biodiversiteit.

[Afbeelding: zonnepanelen op groene daken]

3.6 AMBITIE 6 – Wij schatten (potentiële) groene ruimte letterlijk op waarde

Een groene woonomgeving heeft een directe invloed op de waarde van de woning. Groen draagt bij aan het vestigingsklimaat voor bedrijven. Groen in en om de werkvloer zorgt voor een hogere productiviteit. En een comfortabel en aantrekkelijk winkelcentrum zorgt voor hogere omzetten. Aan de hand van objectieve criteria kunnen we deze directe economische waarde meetbaar maken. Dit noemen we de inclusieve waarde van groen.

[Afbeelding: gevarieerd groen om de hoek blijkt in huizenprijzen waarde te hebben.]

3.6.1 Groene ruimte is kostbaar, maar kwetsbaar

Het is belangrijk om als gemeente grip te houden op de ontwikkeling van onze schaarse openbare ruimte. Wil de openbare ruimte optimaal van waarde kunnen zijn voor de bewoners en ondernemers dan is het belangrijk dat deze voorziet in de (toekomstige) behoeftes. Toch zie je nog vaak groene gebieden, of potentieel groene gebieden verdwijnen voor ontwikkeling. Daarom is het belangrijk ook aandacht te hebben voor de (potentiële) waarde van de openbare ruimte.

De waarde van de openbare ruimte zit hem uiteindelijk niet alleen in de betekenis voor bewoners en ondernemers, maar ook in de flexibiliteit voor de toekomst. Het is de 'lucht' in de gemeente. Groen is een essentieel onderdeel van deze openbare ruimte.

3.6.2 We gebruiken de inclusieve waarde van groen bij het afwegen van ontwikkelingen

Ridderkerk is onderdeel van een dynamische omgeving waar de kwaliteit van groen en landschap onder druk staan. Binnenstedelijke verdichting en uitbreiding zorgen voor een intensiever gebruik maar ook voor meer behoefte aan kwaliteit. Dat vraagt om een goed afwegingskader.

Zo'n afwegingskader is ook nodig bij grote ontwikkelingen, zoals de transitie van landbouwgebieden en de opschaling van bedrijventerreinen. Het is belangrijk dat groen en natuur als instrument worden meegenomen om uitbreiding of functieverandering voor elkaar te krijgen.

Op dit moment werken we enkel met losse waardencriteria voor groen, zoals:

- Gebruikswaarde
 - de natuurwaarde van groen;
 - de landschappelijke waarde van groen;
 - de waarde voor de leefbaarheid van groen.
- Belevingswaarde
 - de waarde van groen voor stads- en dorpsschoon;
 - de beeldbepalende waarde van groen.

- Toekomstwaarde
 - de cultuurhistorische waarde van groen;

Bovenstaande waarden zijn echter niet meetbaar. Hoe bepaald je de landschappelijke waarde? En hoe verhoudt dat zich tot de waarde van een bouwproject? Aan de hand van de inclusieve waarde van groen, uitgedrukt in euro's, kunnen we die afweging beter maken.

Hulpmiddelen voor het bepalen van de inclusieve waarde zijn:

- TEEB (<https://www.teebstad.nl/>);
- het programma I-Tree;
- de Groene Baten Planner (via Atlas Natuurlijk Kapitaal).

4. VAN AMBITIE NAAR AANPAK

4. VAN AMBITIE NAAR AANPAK

Meer en kwalitatief beter groen doen we samen. Met bewoners en partners als het Waterschap, Wooncompas, Rijkswaterstaat en beheerders van kabels en leidingen. Daarin zijn we lerend, flexibel en leveren we maatwerk. In dit hoofdstuk beschrijven we de aanpak per gebied. Daaruit blijkt hoe we de in het vorige hoofdstuk beschreven ambities bereiken.

[Afbeelding: kaart met de deelgebieden]

4.1 EEN AANPAK VOOR ONZE GROTE GROENGEBIEDEN

4.1.1 De verbindingen tussen de grote groengebieden verbeteren

Dat is de opgave voor de grote groengebieden die in onze Omgevingsvisie Ridderkerk is beschreven. De grote groengebieden van Ridderkerk zijn in vele opzichten van groot belang voor de leefbaarheid van de stad. Dat blijkt ook uit veel beleidsstukken van de afgelopen decennia. Voor bewoners zijn de grote groengebieden een belangrijk uitloopgebied. Zij missen alleen goede verbindingen tussen deze verschillende groengebieden. Vanuit ecologisch oogpunt zijn goede verbindingen tussen de groengebieden en watergangen belangrijk voor een gezond ecosysteem en een grote biodiversiteit.

Samen aan de slag

Naast een grote diversiteit aan gebruikers zijn in het gebied meerdere eigenaren en beheerders actief. Doelen zijn dan ook niet altijd het zelfde. Als gevolg daarvan worden per project ad hoc keuzes gemaakt over inrichting en beheer. Het gebied raakt hierdoor verder versnipperd.

Dit vraagt om een brede (intercollegiale) maar ook om een verdiepende (integrale) aanpak. Ontwikkelingen kunnen opeens hard gaan. Zeker in een gebied

als Ridderkerk, waar de stedelijke druk erg groot is. Voorkomen moet worden dat kansen over het hoofd worden gezien omdat vanuit een enkel belang besluiten worden genomen.

Het is belangrijk gezamenlijk duidelijke uitgangspunten te benoemen ten aanzien van biodiversiteit, klimaat, energietransitie, recreatie, sport, wonen en bedrijvigheid. Relevante vragen daarbij zijn bijvoorbeeld:

- Welke verbindingsmogelijkheden zijn er?
- Welke kansen liggen er vanuit andere eigenaren?

Grote structuren gebruiken om verbindingen te leggen

De herkenbaarheid van het (onderliggende) landschap is een belangrijke kwaliteit van Ridderkerk. De langgerekte structuren van dijken en water rijgen de groengebieden aan elkaar en verbinden bovendien groen van verschillende schaal met elkaar;

- De Waal als recreatieve trekpleister, als natuurgebied en schakel tussen Natura 2000-gebieden
- De dijken als reactieve route en als ecologische verbinding tussen stedelijk gebied en landschap;

Met de uitvoering van de Waalvisie is al een belangrijke stap gezet in het optimaliseren van ecologische en recreatieve betekenis. Voor de dijken is het belangrijk dat inrichting en beheer gaan bijdragen aan het versterken van het ecologisch netwerk. Zowel door het verknopen van groene gebieden in het stedelijk gebied, als het verbinden van Ridderkerk met de rest van IJsselmonde.

[Afbeelding: kaart relatie bovenregionale ecologische hoofdgroenstructuur, rivieren en Ridderkerks hoofdgroenstructuur (Bron: Omgevingsvisie Ridderkerk)]

4.1.2 De natuurlijke potentie gebruiken voor meer herkenbaarheid en rijke biodiversiteit

Bewoners vinden de groengebieden soms saai. Meer variatie is dus gewenst. Met name het Oosterpark wordt regelmatig genoemd als 'te verbeteren'. Een krachtige buffer tegen verstedelijking en een veerkrachtig groengebied vraagt om samenhang. Daarbinnen brengen we meer variatie aan in aanbod van functies en beleving.

Meer en grotere bomen planten

De grote groengebieden vormen een in potentie belangrijke kraag van frisse en koele lucht. Juist in gebieden waar natuur de ruimte krijgt, kan optimaal CO₂ worden vastgelegd. Bovendien, hoe meer biomassa, hoe meer lucht wordt gezuiverd en fijnstof kan worden afgevangen. Dit bereiken we door aanplant van meer bomen en er voor te zorgen dat deze groot kunnen worden.

Toekomstige beplanting is gevarieerd en streekgebonden

Dat is het uitgangspunt. Het zorgt voor veel meer biodiversiteit en een adaptievere en robuuster bomenbestand. Ook versterkt hierdoor de relatie van bewoners met hun omgeving.

Eetbaar landschap in het Oosterpark, Waalbos en Reijerpark

Naast meer variatie in beplanting willen we ook meer soorten gebruiken die kunnen voorzien in eetbare vruchten en noten. Voor vogels maar ook voor recreanten. Met name in de grote groengebieden zoals het Oosterpark, Waalbos en Reijerpark is daar ruimte voor.

In de grote groengebieden ruimte geven aan passende functies uit de wijken

Deze gebieden zijn de longen en de groene buffer van Ridderkerk. Dit landschap zal zo sterk moeten zijn dat het stedelijke druk en functieveranderingen kan opvangen. Het biedt mogelijk ruimte voor de uitwisseling van functies die nu bijvoorbeeld in een buurt of wijk liggen, zoals scholen of sportvelden. Zo kan een betere balans ontstaan tussen de hoeveelheid groen in de wijken en het groen daarbuiten. Dat mag echter nooit ten koste gaan van de groene kwaliteit.

Herinrichting van De Nes gebruiken als voorbeeldproject/proeftuin

Het door de gemeente aangekochte akkerland De Nes is bij uitstek geschikt om in te richten met

een diversiteit aan inheemse bomensoorten en struiken. Deze dragen bij aan het verbeteren van de biodiversiteit. De Nes kan fungeren als proeftuin maar ook als voorbeeldproject om tot een hogere kwaliteit aan groen te komen. Daarom houden wij als gemeente zelf het beheer in handen.

De aangepaste inrichting waar de natuur zich deels zelf gaat ontwikkelen, wordt pas na enkele jaren zichtbaar. Door de ontwikkeling (regelmatig) te evalueren, kunnen we opgedane kennis weer als input gebruiken bij nieuwe projecten.

[Afbeelding: gevarieerde en streekgebonden bomen, struiken en planten]

[Afbeelding: inzetten op eten uit de natuur]

4.2 EEN AANPAK VOOR ONZE HOOFDGROENSTRUCTUUR

[Afbeelding: hoofdgroenstructuur van Ridderkerk]

4.2.1 Zorgen voor een weerbare hoofdgroenstructuur die de wijken met de grote groengebieden verbindt

De hoofdgroenstructuur kan een grote bijdrage leveren aan het klimaatadaptief maken van de wijken. Op plekken waar de grote groengebieden zijn verbonden met de groene lobben in de wijken, stroomt koele lucht direct de wijken in. Een belangrijke kwaliteit met het oog op klimaatadaptatie. Daarnaast maakt de maat van de structuur het mogelijk om bomen groot te laten worden en daarmee veel CO₂ vast te leggen. Bovendien, hoe meer biomassa, hoe meer lucht wordt gezuiverd en fijnstof kan worden afgevangen.

Huidige hoofdgroenstructuur beschermen

In de hoofdgroenstructuur zijn geen ontwikkelingen toegestaan die afbreuk doen aan de kwaliteit van het groen. De kap van bomen is daarom niet toegestaan. Is de kap onvermijdelijk? Dan wordt dat altijd gecompenseerd. Op de eerste plaats ter plekke. Wat er terugkomt is waardevoller dan wat er stond. Verder is de groeiplaats van bomen altijd zo optimaal mogelijk. Zo kan de boom oud worden en echt waarde krijgen voor zijn omgeving.

Elke boom in de hoofdgroenstructuur is daarom in potentie een monumentale boom.

Daarnaast worden er aan de Groene Kaart plekken toegevoegd waar 'gewenste' monumentale bomen zullen moet gaan groeien. (zie ook paragraaf 3.2.1.)

De plekken waar we snel meer groen kunnen realiseren, brengen we in kaart (quick wins).

[Afbeelding: ontbrekende schakels in hoofdgroenstructuur van Ridderkerk]

4.2.2 De hoofdgroenstructuur wijkgericht opwaarderen

De hoofdgroenstructuur is bij uitstek geschikt als netwerk van ecologische corridors en schakel tussen de wijk en de grote groengebieden. Hier is ruimte voor grote bomen en ruimte voor grote vlakken aan groen en water. De inrichting is echter vaak monotoon en de overgangen land-water zijn hard. En juist de inrichting bepaalt in grote mate de groenbeleving van de bewoners.

Zorgen voor meer variatie in de groene lobben

Een gevarieerd en streekgebonden aanbod van bomen en planten is vanaf nu ons uitgangspunt voor alle toekomstige beplanting. Dit zorgt voor meer biodiversiteit, een adaptiever en robuuster bomenbestand en het versterkt de relatie van de bewoners met hun omgeving. In de hoofdgroenstructuur ligt de nadruk op levensduur, attractiviteit en adaptiviteit van de beplanting. Ook bewoners vinden diversiteit van boomsoorten en leeftijd belangrijk. Zij geven de voorkeur aan bomen die geen overlast geven en bomen die oud kunnen worden. Juist in de groene lobben is dit goed mogelijk.

Aanpassingen in beheer, gericht op het versterken van het ecologisch netwerk

De bermen van de dijken en oevers van de groenblauwe zones in de wijken fungeren als hoogwaardige ecologische linten voor natte en droge flora en fauna. Grote bomen zijn nestplaatsen en stepping stones voor insecten en vogels. Inheems bosplantsoen fungeert als schuilplaats voor kleine zoogdieren. Per project bekijken we wat we met het groen en water willen bereiken en wat dat betekent voor de inrichting en het beheer en onderhoud.

Onderhoud van het groen is voor bewoners ook belangrijk. Hierbij gaat het vooral over aandacht voor het onderhoud en niet zo zeer over de wijze van beheer. Over het algemeen willen bewoners groen wat prettig is om naar te kijken, niet te veel rommel geeft en geen ziektes of allergieën veroorzaakt.

Oefenen met klimaatadaptieve maatregelen in Bolnes-Zuid

Op dit moment onderzoeken we de mogelijke maatregelen nog. We kijken bijvoorbeeld of we regenwater kunnen afvoeren naar grote groengebieden. Door de maatregelen (regelmatig) te evalueren, kunnen we opgedane kennis weer als input

gebruiken bij nieuwe projecten.

Inmiddels is onderzoek gedaan naar klimaatadaptieve maatregelen met de focus op waterberging en of dit opgevangen regenwater kan dienen als toekomstig drinkwater

Conclusie van het onderzoek luidt:

"Uit de MCA (Multicriteria-analyse, een wetenschappelijke evaluatiemethode) is gebleken dat de groenblauw variant (nadruk ligt op waterberging bovengrond mbv wadi's en groene daken) kan worden aanbevolen voor Bolnes met daarbij een eventuele ondergrondse buffer voor de opslag van hemelwater waaruit het drinkwaterbedrijf Oasen water kan afnemen dat minder E-collie zal bevatten dan oppervlaktewater."

[Afbeelding: hoofdgroenstructuur als vogel- en vlindertuinen]

4.3 EEN AANPAK VOOR ONZE WIJKEN

[Afbeelding: parken, speelplekken en begraafplaatsen in Ridderkerk]

4.3.1 Beter benutten van de potentie van onze groene parels

Binnen Ridderkerk is er een grote variatie aan parkjes, plantsoenen, begraafplaatsen en schoolpleinen. Variërend van de monumentale schoonheid van de begraafplaatsen Rusthof en Vredenhof, groene oasen in de wijk zoals het Electropark en Lohmanpark en tot speelvelden zoals in de Prins Bernhardstraat of het Scheldeplein. Deze plekken zijn onmisbaar voor de leefbaarheid van een buurt. Daarom noemen we ze 'de groene parels van Ridderkerk'.

De groene parels zijn plekken waardoor bewoners trots zijn op hun woonomgeving.

Het zijn bij uitstek de plekken waar bomen tot volledige wasdom kunnen komen en die kleur en identiteit kunnen geven aan een buurt. Ze fungeren als belangrijke (ecologische) schakel tussen het grootschalige groen van de hoofdgroenstructuur en het kleinschalige groen in de straten en plantsoenen.

Het is aan de gemeente om samen met bewoners invulling te geven aan deze 'trots'. Dat kan zo simpel zijn als het wijzigen van het type beheer of het aanleggen van een natuurspeelplaats. Daardoor leren kinderen meer over de natuur, en tegelijkertijd wordt

de natuur er beter van! Maar het kan ook betekenen dat er met bewoners wordt gewerkt aan een nieuw ontwerp. In tijden waarin we na moeten denken over het klimaatadaptie kunnen dit soort plekken ook fungeren als tijdelijke waterbuffer.

Geef ieder park een eigen identiteit

Bewoners hebben een duidelijke mening als het gaat om groen in hun directe woonomgeving. In de beleving van bewoners zijn de parken en plantsoenen weliswaar mooi, maar wel 'steeds leger' en met 'weinig variatie'. Traditioneel zijn veel plantsoenen ingericht als intensief beheerde groenplekken met beperkte functionaliteit: kijkgroen of om te spelen. We doen er weinig voor bijen, vlinders of vogels, terwijl de plekken daar wel mogelijkheden voor bieden. Een van de wensen van bewoners is om elk park duidelijk zijn eigen karakter te geven.

Begraafplaatsen vragen een andere benadering

Hier is het de uitdaging om vanuit de cultuurhistorische waarden te zoeken naar passende mogelijkheden om de biodiversiteit te vergroten en klimaatadaptief te handelen.

Het ontwerp van groene parels kun je dus niet los zien van de context (ruimtelijk, sociaal en ecologisch).

[Afbeelding: speelplek aan de Pelikaan]

[Afbeelding: Electropark]

4.3.2 Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene percelen en bomen

Percelen snippergroen koesteren en meer betekenis geven

Gelet op onze ambities zijn we ook zuinig op onze percelen snippergroen. Dit zijn kleine percelen met een maximum oppervlakte van 200 m².

Deze percelen maken geen deel uit van de hoofdgroenstructuur en zijn van ondergeschikte betekenis. En dat is jammer, want ze zouden zeker van betekenis kunnen zijn. Bijvoorbeeld door zo'n plek te gebruiken voor het planten van één grote boom. Of voor een zogenaamde 'tiny forest'. Op 200 m² kunnen al 600 inheemse bomen geplant worden.

[Afbeelding: aanplant van een tiny forest (Bron: IVN Natuureducatie)]

Elke wijk heeft minimaal één grote boom in een straal van 40 meter

Grote bomen hebben een enorme meerwaarde in een wijk. Als oriëntatiepunt, als CO₂-afvanger, als statussymbool, als verkoeler en als bron van leven. Uitgangspunt moet zijn dat elke wijk minimaal één boom van de eerste grootte heeft in een straal van 40 meter. Dit zijn bomen die meer dan 20 meter hoog kunnen worden. Voor deze bomen moet de groeiplaats optimaal zijn zodat deze minimaal 100 jaar oud kunnen worden. We nemen deze bomen ook op op onze Groene Kaart. Daarin krijgen ze de aanduiding 'toekomstig monumentaal'.

Bij de herplant of aanplant van nieuwe bomen moet worden gestreefd naar een variatie van soorten. Dit kan bijvoorbeeld op basis van de 10-20-30 regel van Santamour (zie paragraaf 3.2.3). Uitgangspunt bij (her)inrichting is het plaatsen van bomen die een optimale groeiplaats hebben.

Toepassen van gevarieerde onderbeplanting met meer kleur in de langgerekte wijkstructuren

Het toepassen van monotone onderbeplanting bij bomen in de wijken zorgt weliswaar voor een verzorgd beeld, maar is arm vanuit biodiversiteit. Dat gaan we dus anders doen. Groen waar je blij van wordt is nu niet vanzelfsprekend, maar zou het wel moeten zijn. In en tussen de wijken komt de nadruk meer te liggen op levensduur, attractiviteit en adaptiviteit van de beplanting. Vooral langgerekte structuren in de wijk zijn geschikt om mee aan de slag te gaan. Meer kleur is bovendien een wens van bewoner. Zij genieten enorm van groen wat kleur geeft.

Aandacht voor zorgvuldig beheer en onderhoud

Bewoners maken zich druk om de argeloosheid van het beheer en onderhoud van groen in de wijk. Aan het gebrek aan specifieke zorg voor beplanting en de onzorgvuldigheid van het onderhoud. Dat vraagt een andere houding ten opzichte van beheer en onderhoud. Bijvoorbeeld bij nieuwe kwetsbare beplanting. Daar is aandacht nodig om te zorgen dat de beplanting ook goed aanslaat.

Verder is aandacht nodig voor de kwaliteit van onze bomen. Bomen die een slechte vitaliteit vertonen vragen om een nadere inspectie en waardering. Afhankelijk daarvan kun je maatregelen nemen om de vitaliteit van bomen te verbeteren.

[Afbeelding: monotone onderbeplanting bij bomen in wijken]

4.3.3 Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding

Buurtten worden vaak ervaren als stenig. In de wijkbijeenkomsten stelden bewoners daarom voor om per wijk of buurt een vast percentage groen voor de openbare ruimte vast te stellen. De enquêteresultaten geven aan dat de bewoners van Ridderkerk voldoende groen ervaren als er in iedere straat groen aanwezig is. Groen dat zowel gevarieerd als kleurrijk is. En groen dat goed is voor de vogels, vlinders en bijen.

Stimuleren van particulier initiatief

Het opbreken van verharding in tuinen is op dit moment een trend. Met operatie Steenbreek stimuleert de gemeente bewoners om verharding te vervangen door groen.

Maar, we stimuleren ook placemaking. Dat betekent dat bewoners en andere belanghebbenden actief betrokken zijn bij de inrichting van de openbare ruimte. Ook de Omgevingswet stimuleert dat. Inspirerend is het experiment van Leefstraten: "Wat als...we een straat teruggeven aan haar bewoners?" Welke mogelijkheden zien zij voor transformatie van hun straat?

Vanuit deze rol ondersteunen we een Vereniging van Eigenaren in de Ruwaardlaan. Zij stelden ons voor om een strook grond bij hun wooncomplex om te vormen tot bloemenweide. Dit ter stimulering van de biodiversiteit. Zij waren op dit idee gekomen door onze bloemrijke bermen. Met het opzetten van een stimuleringsprogramma zouden we meer bewoners hiertoe kunnen verleiden.

Het promoten van activiteiten die de inwoners kunnen doen en het verstrekken van informatie over acties / projecten en mogelijkheden is belangrijk. De huidige website www.onzetoekomstisduurzaam.nl kan hiervoor gebruikt en uitgebreid worden. Actie Steenbreek staat daar al beschreven. Een mogelijke uitbreiding is het idee van 'Struikrovers'. Zo zouden mensen struiken kunnen aanbieden die bijvoorbeeld door een tuinrenovatie vrijkomen. Anderen kunnen deze struiken dan hergebruiken.

[Afbeelding: Operatie Steenbreek stimuleert groene tuinen]

Vergroenen van de openbare ruimte en elke school een groen schoolplein

Goed voorbeeld doet goed volgen. Een groene verzorgde woonomgeving heeft direct zijn weerslag op hoe mensen omgaan met hun eigen groen. Wij passen Operatie Steenbreek dus ook toe in onze eigen openbare ruimte. Waar mogelijk combineren we dat met natuurlijke speelmogelijkheden.

Een goed voorbeeld is de vergroening van schoolpleinen. Vanuit bewegen en spelen in het groen zijn we enkele jaren geleden gestart met een project Groene schoolpleinen. Inmiddels zijn bij zes basisscholen de pleinen vergroend. Daarmee gaan we natuurlijk ook de komende jaren verder. Te beginnen bij de basisscholen met nieuwbouwplannen.

Er is vanuit Operatie Steenbreek een oproep aan bewoners geweest met de vraag waar de openbare ruimte vergroend kan worden. Er is een antwoord vanuit o.a. het Sonnet gekomen dat hier mogelijkheden liggen. De gemeente wil kijken of er in de toekomst kansen zijn om hier gevolg aan te geven.

Ambities verwezenlijken bij noodzakelijke herstructurering van de openbare ruimte

Dit doen we bijvoorbeeld bij geplande herinrichtingen in de Rivierenbuurt in Bolnes en de Bloemenbuurt in Ridderkerk-Oost.

In de Rivierenbuurt vormen we de riolering om van een gemengd naar gescheiden stelsel. Dit biedt kansen om de buurt meer klimaat adaptief te maken. Bijvoorbeeld door in de ondergrond rekening te houden met een eventueel toekomstig warmtenet. Vanuit Operatie Steenbreek is het idee om bewoners in deze buurt te helpen bij het vergroenen van hun tuinen. Stichting IJsselmonde-Oost wil er aan de slag met vierkante meter tuinen. Dit zijn houten bakken met planten erin, deze worden aangeboden aan bewoners in de Rivierenbuurt. De houten bakken worden gemaakt door ouderen in een dagbesteding.

In de Bloemenbuurt zijn de bestrating en riolering aan vervanging toe. De bewoners van de Bloemenbuurt kunnen meedenken over de inrichting van de straat en woonwijk. Waar mogelijk verwerken we deze ideeën in het ontwerp.

4.3.4 Bij nieuwbouwprojecten gericht rekening houden met klimaatadaptatie en behoud van de natuur

Maatwerk leveren vanuit de wens om klimaatadaptatief of natuurinclusief te bouwen

Op 7 november 2019 heeft de gemeenteraad van Ridderkerk een Motie Natuurinclusief bouwen aangenomen. Bij natuurinclusief bouwen wordt een gebied zodanig ontwikkeld dat de natuur daar geen schade en mogelijk zelfs voordelen van ondervindt. In de motie vraagt de gemeenteraad het college om te onderzoeken hoe er structureel aandacht kan komen voor natuurinclusief bouwen.

Bij nieuwbouw of renovatie nemen we de betekenis van het groen als gelijkwaardige component mee in de afweging van belangen

Niet alleen de huidige betekenis, maar ook de gewenste of potentiële betekenis van het groen. Bij het renoveren van woningen kunnen natuurinclusieve maatregelen namelijk makkelijk worden meegenomen. Ook gelet daarop is het belangrijk in gesprek te blijven met Wooncompas over wensen en mogelijkheden.

4.4 EEN AANPAK VOOR DE BEDRIJVENTERREINEN EN WINKELCENTRA

Zowel gebruikers als ondernemers zijn gebaat bij een prettige winkel- en bedrijfsomgeving. Je moet je auto goed kwijt kunnen, winkels en bedrijven moeten goed bereikbaar zijn, de omgeving moet veilig zijn en comfortabel met voldoende plekken om te verblijven. Maar al deze functies vragen ruimte en concurreren met elkaar.

4.4.1 Mogelijkheden benutten voor vergroening en verduurzaming

Benutten van dakoppervlak op bedrijfspanden voor zonnepanelen

Veel dakoppervlak op het bedrijventerrein is namelijk onbenut en geschikt voor zonnepanelen. Daarbij kan het plaatsen van zonnepanelen prima gecombineerd worden met vergroening van panden. Door de verkoelende werking van het groen behalen de zonnepanelen een hoger rendement.

Bedrijventerreinen gebruiken als groene verbinder of groene steppingstone in een stedelijk gebied

De brede infrastructuur is een perfecte basis voor kleurrijke bermen met een grote diversiteit aan beplanting. Daarnaast is in de overmaat aan buitenruimte plaats voor gevarieerde flora en fauna en water(berging). Gelet daarop is het gewenst de Gildenweg en de Industrieweg op te nemen in de Hoofdgroenstructuur van de gemeente. Vergroening zorgt bovendien voor een positieve uitstraling van de bedrijven zelf en is goed voor het welzijn van bezoekers en werknemers.

We onderzoeken de mogelijkheid een pilot 'vergroenen van bedrijfspanden en buitenruimte van bedrijven' te starten. Dit kan bijvoorbeeld met een vergroeningsfonds.

[Afbeelding: brede infrastructuur bieden kansen als groene verbinder]

[Afbeelding: groenstructuur centrum Ridderkerk (bron: Ontwikkelperspectief centrum Ridderkerk 2035)]

4.4.2 Meer groen en water zorgen voor een prettig winkelklimaat

Winkelcentra zijn het visitekaartje van een gemeente. Hier wil je mensen naar toe trekken en vast houden. Groen (en water) zijn onmisbaar voor een prettig ondernemers- en winkelklimaat. Zeker met het oog op de klimaatverandering is een winkelcentrum gebaat bij comfort.

Op maaiveld is voor groen niet altijd ruimte of is deze ruimte door toenemende druk schaarser aan het worden. Om tegendruk te kunnen bieden aan alle functies en ontwikkelingen vraagt groen in winkelcentra om een robuuste en samenhangende structuur.

Zo'n structuur krijg je alleen voor elkaar als je samenwerkt met anderen. Waar de gemeente aan zet is op het maaiveld, zijn de vastgoedeigenaren onmisbaar bij het vergroenen van gevels en daken. Ook daarbij helpt het om de inclusieve waarde van groen en vergroenen inzichtelijk te maken.

Met het Ontwikkelperspectief Centrum Ridderkerk is een belangrijke aanzet gegeven voor het vergroenen van het Winkelhart. Zo wordt het groen aan de randen van het centrum, van de Blaakwetering, het

Sint Jorispark en de begraafplaats via de historische sterstructuur onderling met elkaar verbonden. In het winkelgebied wordt ingezet op meer groen en kleur in de vorm van plantenbakken en gevelgroen. En voor het profiel van de centrumring is de ambitie uitgesproken om meer ruimte te maken voor bomen en groen.

Met een vergroeningsfonds stimuleren we ondernemers om deze vergroening zelf op gang te brengen.

5. VAN AANPAK NAAR ACTIES

5 VAN AANPAK NAAR ACTIES

In dit hoofdstuk vertalen we de beschreven aanpak naar concrete acties en de kosten daarvan. Om in 2020 te kunnen starten met het uitvoeren van deze visie is € 150.000 nodig. De uitvoering van de visie vraagt in de periode 2021 - 2024 een investering in het groenareaal van € 1.200.000. Dit bedrag storten we in de bestemmingsreserve. Vooral omdat het bestedingspatroon onvoorspelbaar is. Jaarlijks wordt het benodigde bedrag dan onttrokken uit deze bestemmingsreserve. Zo belasten we het saldo van de begroting niet met pieken in het uitgaven patroon.

Uitvoeringsprogramma Integrale visie per wijk op groen in de openbare ruimte
Periode 2020-2024

1.1 Acties gerelateerd aan de Groenvisie niet ten laste budget Groenvisie

	Concrete acties	1. Trekker 2. Stakeholders	Planning		Besluitvorming door	Verwachte kosten	
			2020	2021-2024		2020	2021-2024
1	Aanpassen onderhoud openbare ruimte van beeldkwaliteit naar frequentie	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, bewoners	X	X	Raad	Budget gevolgen gaan buiten Groenvisie om	Budget gevolgen gaan buiten Groenvisie om
2	Ander maaibeeld	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, bewoners, Beleidsplatform Duurzaamheid, Natuurvereniging	X	X	College	Binnen bestaande budgetten	Binnen bestaande budgetten

1.2 Acties Groenvisie ten laste interne capaciteit

	Concrete acties	1. Trekker 2. Stakeholders	Planning		Besluitvorming door	Verwachte kosten	
			2020	2021-2024		2020	2021-2024
3	Onderzoek ongeregistreerd grondgebruik	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties.		X	Raad	Intene capaciteit	Intene capaciteit
4	Snippergroen beleid	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, inwoners.		X	Raad	Intene capaciteit	Intene capaciteit
5	Aanvullen Groene kaart met groenambities	1. Gemeente 2. Inwoners		X	Raad	Intene capaciteit	Intene capaciteit
6	Kennis ontwikkelen inclusieve waarde groen	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	Intene capaciteit	Intene capaciteit
7	Ontwikkelen en vaststellen nieuw kapbeleid bomen en compensatie bomen inclusief aanpassing APV	1. Gemeente 2. Inwoners		X	Raad	Intene capaciteit	Intene capaciteit
8	Actief uitdragen Visie	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	Intene capaciteit	Intene capaciteit
9	Inzetten educatie op scholen	1. Gemeente 2. Scholen	X	X	College	Intene capaciteit	Intene capaciteit
10	Onderzoek stimuleringsprogramma voor inwoners	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	Interne capaciteit	Interne capaciteit

11	Onderzoek stimuleringsprogramma voor bedrijven/ ondernemers	1. Gemeente 2. Ondernemers	X	X	College	Interne capaciteit	Interne capaciteit
12	Inhuur/ aanschafkosten tbv. bovengenoemde acties	1. Gemeente 2. Inwoners		X	College		P.M.
1.2.	Totaal						P.M.

1.3 Organisatorische acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie

	Concrete acties	1. Trekker 2. Stakeholders	Planning		Besluitvorming door	Verwachte kosten	
			2020	2021-2024		2020	2021-2024
13	Inhuur tbv. uitrol van de Groenvisie	1. Gemeente 2. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties	X		Raad	15.000	--
14	Drukkosten Groenvisie na vaststelling in boekvorm	1. Gemeente 2. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties	X		Raad	5.000	--
15	Inhuur ecooloog	1. Gemeente 2. Gemeente, wijkoverleggen, ontwikkelaars	X	X	College	30.000	60.000 p.j.
16	Kosten analyses/ monitoring	1. Gemeente 2. Derden		X	College	--	10.000 p.j.
1.3	Totaal					50.000	70.000 p.j

1.4 Uitvoerende Acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie

	Concrete acties	1. Trekker 2. Stakeholders	Planning		Besluitvorming door	Verwachte kosten	
			2020	2021-2024		2020	2021-2024
17	Gebruik kruiden/bloemenmengsels	1. Gemeente 2. Wijkoverleggen, bewoners		X	College		10.000 p.j.
18	Opstellen bomenlijst	1. Gemeente	X		College	7.500	--
19	Actie gratis bomen	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	20.000	20.000 p.j.
20	Actie Steenbreek	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	10.000	10.000 p.j.

21	Bijdrage initiatieven bedrijven/ondernemers; Vergroeningsfonds	1. Bedrijven 2. Gemeente	X	X	College	10.000	10.000 p.j.
22	Bijdrage initiatieven inwoners, woningbouwcoöperatie, VVE's; Stimuleringsprogramma	1. Inwoners, woningbouwcoöperaties, Vve's 2. Gemeente	X	X	College	10.000	20.000 p.j.
23	Bijdrage groene schoolpleinen	1. Scholen 2. Gemeente	X	X	College	10.000	10.000 p.j.
24	Bijdrage initiatief voortgezet onderwijs	1. Scholen 2. Gemeente	X	X	College	10.000	10.000 p.j.
25	Omvormen groenvakken in woongebieden buiten de geplande projecten	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	10.000	25.000 p.j.
26	Aanpassen soort en grootte van bomen grotere groeiplaatsen in woongebieden buiten projecten	1. Gemeente 2. Inwoners	X	X	College	12.500	25.000 p.j.
27	Verbeteren hoofdgroenstructuur	1. Gemeente 2.		X	College	--	40.000 p.j.
1.4	Totaal					100.000	180.000 p.j.

Totaal 1.1 - 1.4	150.000	250.000 p.j.
Kosten voor inhuur/ aanschaf onderdeel 1.2 onvoorzien en kosten stijgingen aanschaf. In totaal 20% p.j		50.000 p.j.

TOTAAL	2020	150.000
TOTAAL	2021-2024	300.000 p.j

6. BIJLAGEN

BIJLAGE 1 UITGANGSPUNTEN VANUIT BELEID EN VISIES

Thema's	Identiteit	Gezondheid	Biodiversiteit	Klimaat	Energietransitie	Economie
Gemeentelijk beleid						
Omgevingsvisie						
Groene Kaart						
Bewegend verbinden						
Actieplan luchtkwaliteit						
Mobiliteitsplan						
CHW kaart						
Visie landschapstafel						
Natuurwaardenkaart						
Wet- en regelgeving						
Algemene zorgplicht bomen						
Wet natuurbescherming						
WABO						
Omgevingswet						
Bestemmingsplan						

- CO2-neutraal in 2050.
- Gezondheid en leefbaarheid vergroten door aanzetten tot gezond gedrag. De openbare ruimte speelt hierin een cruciale rol (Omgevingsvisie)
- Robuuster groen (in het kader van teruglopend beheer) en groen met een natuurlijke weerstand tegen ziektes. (Handboek openbare ruimte Ridderkerk 2015)
- Versterken van het cultuurhistorisch raamwerk (Handboek openbare ruimte Ridderkerk 2015)
- Zoeken naar inventieve oplossingen voor behoud en versterken van wijkgroen (Handboek openbare ruimte Ridderkerk 2015)
- Aandacht voor het bufferen en infiltreren van water in de openbare ruimte (Handboek openbare ruimte Ridderkerk 2015)
- Het vergroten en kwalitatief verbeteren van de natuurgebieden op IJsselmonde om zo te komen tot herstel van de biodiversiteit. (Toekomstvisie Groen en Recreatie IJsselmonde, Landschapstafel, 2019)
- Meer ruimte voor groen, meer ruimte voor ontmoeten en minder openbare ruimte die alleen maar toegankelijk is voor de auto. (Mobiliteitsplan)
- Inrichten van de openbare ruimte zodat mensen verleid worden om meer te bewegen. (Bewegend

[Afbeelding: lopende trajecten]

Verbinden, 2017)

- De groenplekken in de wijk/ in de gemeente inzetten als verbindend groen (Bewegend verbinden 2017).
- Natuurwaardenkaart 2014 voor Gedragscode Flora- en faunawet, gemeente Ridderkerk

Voor lopende trajecten gebiedsontwikkeling en herontwikkeling (die nog in schetsfase zijn) en toekomstige trajecten formuleren we in de Groenvisie gebiedsgericht uitgangspunten voor de groencompensatie, inrichting van de openbare ruimte en kwaliteit van het groen.

BIJLAGE 2 ANALYSE CENTRUM

[Afbeelding: kaart bomenconditie Centrum Ridderkerk]

Het Centrum heeft een totaal oppervlakte groen van 109.708m²

Informatie over bomen in het Centrum

Er zijn 1149 bomen en 44 boomsoorten.

268 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Phellodendron 100% (5 van de 5)
2. Sorbus 90% (8 van de 10)
3. Fraxinus 73% (56 van de 77)
4. Taxodium 71% (5 van de 7)
5. Malus 68% (15 van de 22)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Tilia
3. Prunus
4. Platanus
5. Fraxinus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 21.395 m²

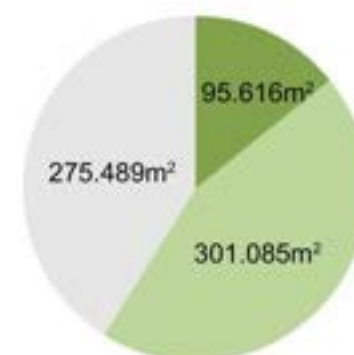
Natuurlijk groen: 8.168 m²

Gras: 64.876 m²

Haag: 1.177 m²

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: foto bomen onder druk aan de mr. Kesperweg in het Centrum]

Karakteristiek

Het 'centrum' van Ridderkerk bestaat uit een stuk historisch centrum (voornamelijk ontstaan in de periode 1800-1900), het winkelhart van Ridderkerk (1985-2005) en een jaren '60 buurt met portiekflats en grondgebonden woningen rond de Koninginneweg en ten zuiden van de Rembrandtstraat.

De wijk Ridderkerk Centrum wordt begrensd door de Sportlaan, Rotterdamseweg, Ringdijk, Westmolendijk, Donkerslootweg, Vondellaan, Jan Luykenstraat, Burg. de Gaaij Fortmanstraat, Lagendijk, Burg. de Zeeuwstraat, Jhr. van Karnebeekweg en de Groen van Prinstererweg.

De diversiteit aan bouwstijlen, functies en ouderdom maken het centrum qua groen erg gevarieerd. In het winkelhart is er erg weinig groen terwijl in de jaren '60 buurten er een overmaat aan groen aanwezig is op zowel openbaar als eigen terrein.

De belangrijkste grote groenstructuren in het centrum zijn die van de groenzone langs de Rembrandtweg, het Sint Jorisparkje en het monumentale groen rondom de Singelkerk.

Groen

De wijk Centrum is een groene wijk met veel forse bomen. Met name in de jaren '60 buurten staan veel bomen van de 1e grootte die volop groeiruimte hebben. De onderbeplanting is vaak wel erg monotoon. Langs hoofdwegen bevindt zich voornamelijk intensief beheerd gazon. In de kleinere straten voornamelijk monoculturen van heesters of gazon. Hier staan tevens de boomstructuren het meest onder druk door parkeervoorzieningen.

Het winkelhart van Ridderkerk valt op door zijn enorme hoeveelheid verharding, afwezigheid van groenvlakken en een beperkt aantal bomen. Op het Koningsplein zijn de bomen als monumentaal bestempeld maar zijn dit in principe niet.

Van de 1149 bomen in de wijk centrum zijn er 268 als onvoldoende beoordeeld. Deze bomen lijken niet specifiek in straten te staan. Wel zijn de meeste van deze bomen snelgroeiend en zal de status 'onvoldoende vooral te maken hebben met de leeftijd van de bomen

Klimaat

Wat positief opvalt aan de wijk is dat hittestress in de woongebieden een beperkte rol lijkt te spelen. Vanwege de aanwezigheid van veel privé en openbaar groen zijn er op korte afstand van elkaar veel verkoelende plekken te vinden.

Wel zie je dat bij piekbuien grote delen van de wijk te maken kunnen krijgen met wateroverlast.

Beheer

Door renovaties van afgelopen jaren zijn er niet veel knelpunten meer te benoemen. Wel heeft deze wijk te maken met achteruitgang van de aangelegde gazon/grasvelden. Gazons/grasvelden zijn in de loop der jaren dusdanig verzakt dat deze vol putten en bulten zitten wat een vervelend maaibeeld geeft.

SWOT

Sterktes

- Grote oppervlakte aan groen (prive en openbaar samen)
- Op veel plekken groot groen tot in de straat of zelfs tot voor de deur

Zwaktes

- Kwetsbaar voor wateroverlast
- Veel groen is privaat
- Centrum is enorm versteend

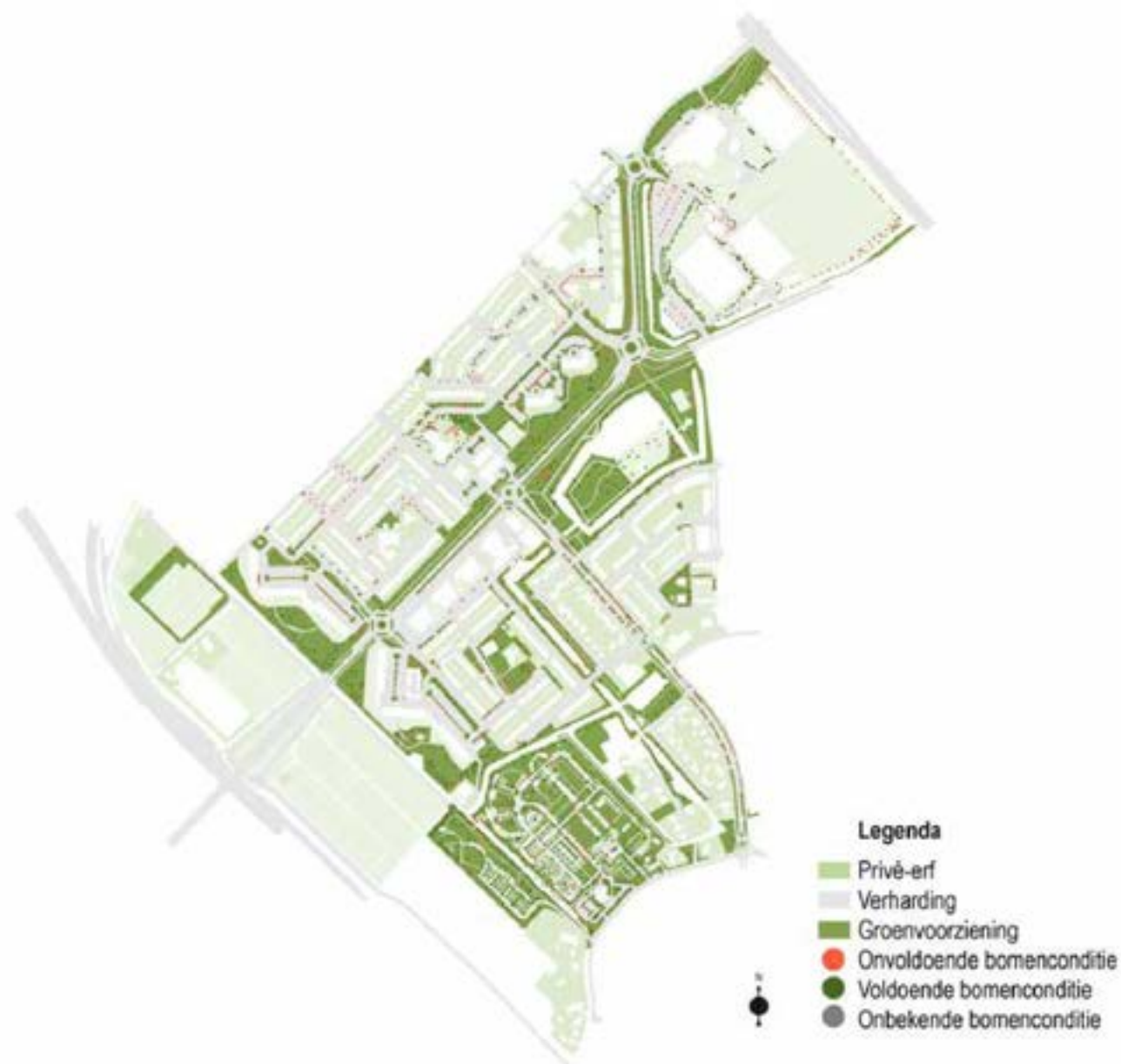
Bedreigingen

- Het vele private groen is kwetsbaar bij herstructurering

Kansen

- Vergroenen van het winkelhart
- Plantsoenen ontwerpen als plekken van koelte en waterbuffering
- Bij herinrichting de inclusieve waarde van groen meenemen en zorgen dat deze in stand blijft en waar mogelijk verbetert. Voorbeeld: waar 10 bomen in een straat moeten wijken voor auto's bijvoorbeeld 2 bomen terugbrengen die gezamenlijk een grotere waarde vertegenwoordigen.

BIJLAGE 3 ANALYSE RIDDERKERK-WEST

[Afbeelding: kaart bomenconditie West Ridderkerk]

West heeft een totaal oppervlakte groen van 1.007.891m².

Informatie over bomen in West (zonder park)

Er zijn 2341 bomen en 56 boomsoorten.

744 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Celtis 100% (2 van 2)
2. Pyrus 100% (11 van 11)
3. Juglans 80% (4 van 5)
4. Corylus 78% (59 van 74)
5. Aesculus 71 (28 van 39)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Fraxinus
2. Prunus
3. Populus
4. Fraxinus
5. Salix

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 52.864 m²

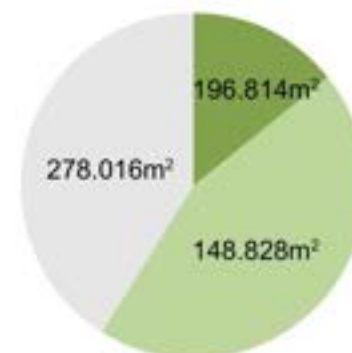
Natuurlijk groen: 15.731 m²

Gras: 126.726 m²

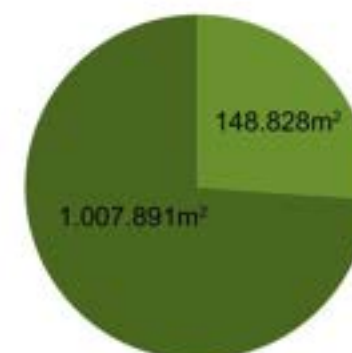
Haag: 1.493 m²

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer West Ridderkerk]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: Prunuslaan heeft voldoende plek voor grote bomen]

[Afbeelding: bomen aan de Beukenhof]

[Afbeelding: Dennenstraat]

Wijk West is gelegen tussen de Rotterdamseweg aan de noordzijde, de rijksweg A 16 aan de westzijde, de Lagendijk aan de zuidzijde en de Groen van Prinstererweg aan de oostzijde, waar de wijk naadloos overgaat in de wijk Centrum. De wijk is gebouwd in de jaren '60en '70 van de vorige eeuw en bestaat grotendeels uit grondgebonden woningen met een deel hoogbouw langs de rand aan de zuidwestzijde bij het Prunusplantsoen, het Goudenregenplantsoen en het Seringenplantsoen. In de wijk liggen 2 parken, het Reijerpark en het Lohmanpark. De Populieren laan is een belangrijke groene ader door de wijk en verbindt de wijk zowel richting het zuiden als het noorden met de groene rand van Ridderkerk.

Het winkelaanbod in de wijk is zeer beperkt, er is een supermarkt en weinig tot geen detailhandel. Langs de Populierenlaan staan een aantal bedrijfspanden.

Groen

De wijk West is ruim van opzet. De wijk- en buurtonsluitingswegen hebben veelal een breed profiel met ruimte voor groen en bomen. Wat echter opvalt is dat veel van dit groen van onvoldoende kwaliteit is. Bovendien is de inrichting van de onderbeplanting vaak monotoon. In de buurstraatjes

valt vooral de afwezigheid van groen op. Ondanks dat veel bewoners een redelijke voortuin hebben staan er nauwelijks bomen van formaat en goede kwaliteit in de straten. Waar bomen in de openbare ruimte staan, staan deze vaak in een te kleine boomspiegel. Ook hier zie je dat het groen te lijden heeft onder de toegenomen parkeerdruk.

Van de 2341 bomen in de wijk West is de conditie van 744 bomen als onvoldoende bestempeld. Veel van deze bomen zijn snelgroeiende essen en populieren maar ook een flink aantal kleine boompjes in de straten (Prunus en Corylus).

Klimaat

Door de aanwezigheid van twee grote parken in de wijk maar ook de groene randen, het sportpark en brede groene lanen, is de factor hittestress relatief beperkt. Wel geeft de Klimateffectatlas (ruimtelijkeadaptatie.nl) specifiek voor deze wijk een groter risico op hitteberoerte aan vanwege de aanwezigheid van relatief veel ouderen. Dit betekent dat de aanwezigheid van verkoelend groen in een buurt of zelfs in de straat daarmee belangrijker wordt.

[Afbeelding: hittestress West (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in West ontstaat vooral in de kleine straten]

Beheer

Wat vanuit beheer opvalt in deze wijk is dat er vrij veel wortelopdruk van straatbomen. Dit duidt op een verstoorde voedings- en vochtbehoefte (meestal veroorzaakt door een beperkte groeiruimte). Daarnaast zijn veel gazons en grasvelden in de loop der jaren dusdanig verzakt dat deze vol putten en bulten zitten. Dit geeft een vervelend maaibeeld.

SWOT-analyse

Sterktes

- Nabijheid van grote groengebieden
- Afwisseling in groen plekken

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel snelgroeiende bomen met onvoldoende conditie
- Beperkte groene buffer richting A16

Bedreigingen

- Toename van autoverkeer op de A16
- Verdere afname kwantiteit en kwaliteit groen in woonstraten

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen
- Bij herinrichting van straten vergroening i.c.m.

klimaatadaptatie meenemen

- Bij herinrichting de inclusieve waarde van groen meenemen en zorgen dat deze in stand blijft en waar mogelijk verbetert. Voorbeeld: waar 10 bomen in een straat moeten wijken voor auto's bijvoorbeeld 2 bomen terugbrengen die gezamenlijk een grotere waarde vertegenwoordigen.

BIJLAGE 4 ANALYSE RIDDERKERK-OOST

[Afbeelding: kaart bomenconditie Oost Ridderkerk]

Oost heeft een totaal oppervlakte groen van 315.505m².

Informatie over bomen in Oost

Er zijn 1172 bomen en 33 boomsoorten.

365 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Aesculus 100% (5 van 5)
2. Metasequoia 100% (3 van 3)
3. Pterocarya 100% (1 van 1)
4. Amelanchier 95% (19 van 20)
5. Sorbus 90% (9 van 10)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Fraxinus
2. Acer
3. Prunus
4. Quercus
5. Populus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 29.047 m²

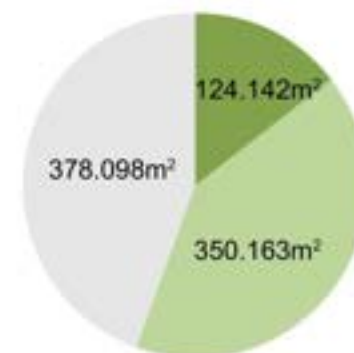
Natuurlijk groen: 13.489 m²

Gras: 81.088 m²

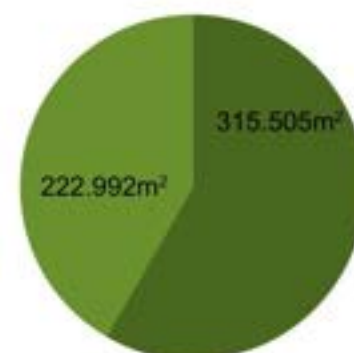
Haag: 541 m²

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Oost Ridderkerk]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: Van Eedenstraat]

[Afbeelding: Begoniastraat]

[Afbeelding: Dahliastraat]

De wijk Oost is, in tegenstelling tot zijn naam, de meest zuidelijke wijk van het dorp Ridderkerk. De wijk is gelegen tussen de Lagendijk, Burgemeester De Gaay Fortmanstraat, Jan Luykenstraat, Donkerslootweg, Vlietlaan, de vliet (als grens tussen Oost en Drievliet) en de rijkswegen A15/A16.

De wijk is grotendeels gebouwd in de jaren '60 van de vorige eeuw, met De Kerkweg als kruisend vroeg 20e eeuws lint en de buurt het Vondelparkck als recente toevoeging.

Oost kenmerkt zich door relatief veel verschillende buurtjes, gescheiden door grote infrastructuur.

De Burgemeestersbuurt kent veel appartementen met daartussen veel privaat groen. De Schrijversbuurt kenmerkt zich door veel grondgebonden woningen met aan de noord- en zuidzijde (Huygensplantsoen en het Kloosplantsoen) stroken hoogbouw. De Bloemenbuurt bestaat voornamelijk uit grondgebonden eensgezinswoningen. Het Vondelparkck bestaat uit een combinatie van nieuwe appartementen en eengezinswoningen.

Groen

De wijk Oost wordt aan de zuidzijde begrensd door het Oosterpark. Een belangrijk uitloopgebied voor de wijk en buffer richting de snelweg A16. Het groen in de wijk bestaat voor een deel uit het groen de grote infrastructuur die door de wijk gaat; de Geerlaan, de Klooslaan, de Vondellaan en de Burgemeester de Zeeuwstraat. De wijk kent opvallend weinig grotere groenplekken. Het parkje aan de Anjerstraat en de plantsoenen tussen de jaren '60 flats bepalen het groen op buurtniveau.

Waar de wijk in negatieve zin opvalt is de afwezigheid van beplanting in de straten. Dit geldt zowel voor de openbare ruimte als het groen in de tuinen. Het een versterkt het ander niet. Integendeel; waar er weinig groen is in de straat, lijkt dit ook te gebeuren in de tuinen.

Zelfs de Bloemenbuurt doet zijn naam geen eer aan. Uitzondering zijn de zijstraten zoals de Dahliastraat, die zijn ingericht als woonerf. De beplanting is hier echter van matige kwaliteit met veel uitheemse bomen van de 3e grootte in te kleine plantvakken.

Van de 1172 bomen in de wijk West zijn er 365 met een conditie onvoldoende. Een groot deel hiervan bestaat uit kleinere bomen in de woonstraten maar ook snelgroeïende bomen als essen en berken komen veel voor.

[Afbeelding: hittestress Oost (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Oost]

Klimaat

Door de aanwezigheid van veel groen en water langs grote infrastructuur (zoals de Vondellaan en Burgemeester de Zeeuwstraat) is hittestress in oost niet direct een probleem. Verkoelend groen is relatief dichtbij. Wat wel opvalt zijn de aaneengesloten oranje vlakken van de Bloemenbuurt, Burgemeestersbuurt en Schrijversbuurt. De afwezigheid van groot groen en verkoelende groenvlakken zijn dit de grootste hitteïlanden onder de woonbuurten in Ridderkerk.

Beheer

In deze wijk zijn er relatief veel hazelaars geplant die in het najaar bij het vallen van de vruchten (nootjes) voor problemen zorgen. Lekke fietsbanden en verstopte kolken.

Veel gazons en grasvelden in de loop der jaren dusdanig verzakt dat deze vol putten en bulten zitten. Dit geeft een vervelend maaibeeld.

SWOT-analyse

Sterktes

- Groene hoofdwegen
- Veel variatie aan groene plekken

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Weinig groot groen
- Veel klein uitheems groen in wijken

Bedreigingen

- Klimaatverandering heeft zowel vanuit hitte als water mogelijk flinke impact
- Verdere afname kwantiteit en kwaliteit groen in woonstraten

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen
- Vanwege beperkte ruimte voor groen in wijken streven naar meer kwalitatief groen
- Bij herinrichting van straten vergroening i.c.m. klimaatadaptatie meenemen
- Bij herinrichting de inclusieve waarde van groen meenemen en zorgen dat deze in stand blijft en waar mogelijk verbetert. Voorbeeld: waar 10 bomen in een straat moeten wijken voor auto's bijvoorbeeld 2 bomen terugbrengen die gezamenlijk een grotere waarde vertegenwoordigen.

BIJLAGE 5 ANALYSE DRIEVLIET

Drievliet heeft een totaal oppervlakte groen van 523.429 m².

Informatie over bomen in Drievliet

Er zijn 2390 bomen en 50 boomsoorten.

753 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Aesculus 100% (4 van 4)
2. Clerodendrum 100% (3 van 3)
3. Styphnolobium 100% (36 van 36)
4. Ailanthus 75% (6 van 8)
5. Sorbus 60% (53 van 88)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Prunus
3. Malus
4. Salix
5. Fraxinus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 53.037 m²

Natuurlijk groen: 10.740 m²

Gras: 78.428 m²

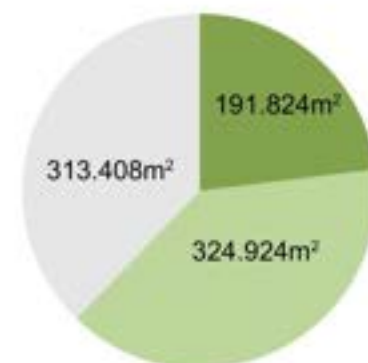
Haag: 173 m²

[Afbeelding: kaart bomenconditie Drievliet]

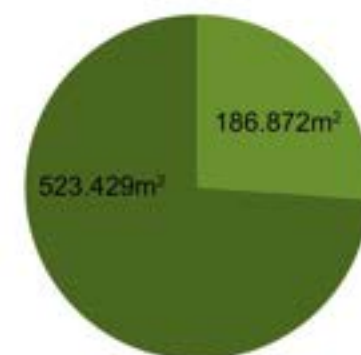

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Drievliet]

- Groen in eigen beheer
- Privé erven
- Verharding

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

- Groen met grote groengebieden
- Groen zonder grote groengebieden

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: groene lobben tussen de wijkdelen]

[Afbeelding: Rosmolen eind jaren '70]

[Afbeelding: bomen in kleine boomspiegels]

De wijk Drievliet is een woonwijk gebouwd in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw. Het is op Slikkerveer na de grootste wijk van Ridderkerk met ruim 3400 woningen.

De wijk wordt begrensd door de Rotterdamseweg in het oosten, de Vlietlaan in het noorden, de Oosterparkweg in het zuiden en de groene rand ten westen van de Vogelbuurt.

Het westelijk deel van Drievliet kan omschreven worden als een typische bloemkoolwijk. Met een prominente hoofdontsluiting van waaruit je naar binnen gekeerde, veelal doodlopende, hofjes kan bereiken. Het oostelijk deel van Drievliet is van een latere datum en formeler van opzet maar ook hier vormen naar binnen gekeerde buurtjes de karakteristiek, zij het wat minder afgesloten.

Drievliet bestaat hoofdzakelijk uit grondgebonden woningen met rondom het centrum nog wat appartement complexen.

Groen

Karakteristiek voor de wijk Drievliet is de sterke groene structuur die is gekoppeld aan de hoofdwegen

en de aanwezigheid van de groene lobben tussen de wijkdelen in. Vooral langs de lanen is de inrichting weinig afwisselend met veel heesters als onderbeplanting.

Ten zuiden van de wijk ligt over de gehele breedte van de wijk het Oosterpark. Een belangrijk uitloopgebied voor de wijk maar ook een belangrijke buffer richting de A16. Via de groene lobben is het Oosterpark uitstekend bereikbaar.

Ondanks de aanwezigheid van brede lanen en groene lobben kent de wijk Drievliet per saldo weinig groen. Reken je het areaal groen binnen de wijk terug dan kom je op een gemiddelde van 40m² groen per woning. Dit is ruim 30% minder dan de gemiddelde 60m² in Ridderkerk.

In Drievliet heeft de beperkte aanwezigheid van groen niet veel te maken met nieuwe ruimteclaims. De inrichting van de openbare ruimte in Drievliet is in de afgelopen decennia nauwelijks veranderd. De opzet van de wijk is nu eenmaal juist bedoeld om knusheid en gemoedelijkheid terug te brengen in een wijk. Met groen als gezellige aankleding.

Nu, 40 jaar verder, zien we dat het groen, op veel plekken in een matige conditie verkeerd. Van de 2390 bomen hebben er 753 een onvoldoende conditie. Met name in de smalle straatjes.

Drievliet heeft aan oppervlakte bijna 2 maal zoveel erven en tuinen als openbaar groen. Een trend van verstenen heeft vooral hier een enorme impact.

Klimaat

Het effect van de versteende buitenruimte is duidelijk zichtbaar op de hittestresskaart van Drievliet. In principe is het groen van de groene lobben op korte afstand van de woningen beschikbaar maar de buurtjes springen er uit als aaneengesloten oranje vlakken. De knusse hofjes zijn bronnen van hitte. Voor wat betreft wateroverlast bij piekbuien ondervindt een groot deel van Drievliet mogelijk problemen. Een positieve uitzondering is het noordelijk gedeelte van de Vogelbuurt. Hier zijn de straten relatief groen evenals de tuinen. Hier lijkt groene kwaliteit elkaar wederzijds te versterken.

Beheer

Door de beperkte groeirimte van bomen zijn er in deze wijk veel problemen met wortelopdruk. Ook hier veel gazons en grasvelden die in de loop der jaren zijn verzakt en daardoor lastig te maaien.

SWOT-analyse

Sterktes

- Groene hoofdwegen
- Parken in de vorm van lobben
- Veel variatie aan groene plekken

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel klein uitheems groen in wijken

Bedreigingen

- Klimaatverandering heeft zowel vanuit hitte als water mogelijk flinke impact
- Verdere afname kwaliteit groen in woonstraten
- Verstening van tuinen

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de lobben en langs de lanen
- Vanwege beperkte ruimte voor groen in wijken streven naar meer kwalitatief groen
- Bij herinrichting van straten vergroening i.c.m. klimaatadaptatie meenemen

- Bij herinrichting de inclusieve waarde van groen meenemen en zorgen dat deze in stand blijft en waar mogelijk verbetert. Voorbeeld: waar 10 bomen in een straat moeten wijken voor auto's bijvoorbeeld 2 bomen terugbrengen die gezamenlijk een grotere waarde vertegenwoordigen.

[Afbeelding: hittestress Drievliet (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Drievliet]

BIJLAGE 6 ANALYSE 'T ZAND

't Zand heeft een totaal oppervlakte groen van 133.538 m².

Informatie over bomen in 't Zand

Er zijn 904 bomen en 28 boomsoorten.

315 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Aesculus 100% (2 van 2)
2. Metasequoia 100% (1 van 1)
3. Pterocarva 100% (1 van 1)
4. Styphnolobium 97% (32 van 33)
5. Fraxinus 87% (90 van 103)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Fraxinus
3. Salix
4. Tilia
5. Prunus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 12.577 m²

Natuurlijk groen: 9.603 m²

Gras: 110.100 m²

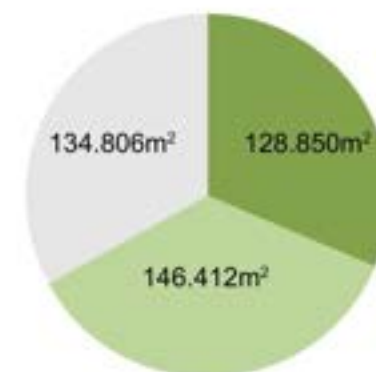
Haag: 309 m²

[Afbeelding: kaart bomenconditie 't Zand]

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer 't Zand]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: veel verharding in de Boerhaavestraat]

[Afbeelding: verharde voortuinen in de Swammerdamstraat]

De wijk 't Zand is de nieuwste wijk van Ridderkerk. De wijk is ontstaan in de jaren '90 en zou je kunnen omschrijven als een typische VINEX-wijk. Aan de wijk wordt nog steeds gebouwd. De laatste uitbreidingen zijn die aan de zuidwestzijde ter hoogte van de Vossiusstraat.

De wijk 't Zand ligt opgesloten tussen de groene infrastructuur van de Middenmolendijk aan de zuidzijde, de Rotterdamseweg aan de oostzijde, het Havenkanaal aan de noordzijde en de Donkerslootweg aan de westzijde.

Het grootste gedeelte van 't Zand bestaat uit grondgebonden woningen, met wat hoogbouw rondom de van Leeuwenhoekstraat en het Erasmuspark.

Groen

Ten noorden van de Rotterdamseweg ligt het park de Gorzen, onderdeel van de Groene Kraag van Ridderkerk. Samen met de Crezéepolder vormen de Gorzen een groot aaneengesloten natuurgebied. Voor de wijk 't Zand een enorme kwaliteit aan bovenwijks groen op loopafstand.

Opvallend aan de groenstructuur van de wijk zelf zijn de groene omzoming en de aanwezigheid van een groot parkgebied in de vorm van het Erasmuspark. Het groengebied tussen Vietlaan en Hugo de Grootlaan zal in de toekomst nog worden bebouwd. Het Erasmuspark fungeert als wijkpark en bestaat voornamelijk uit intensief beheerd gazon, heesters en parkbomen.

Het groen in de wijk zelf is vooral erg zakelijk en typerend voor een wijk uit deze tijd. Speelplekken en plantsoenen in strak gemaaid groen en een boomstructuur die bestaat bij de gratie van de parkeervakken. Per straat zie je structuren van 1 soort.

De conditie van de bomen is overwegend goed, passend bij de leeftijd van de wijk. Wel zijn in deze wijk de zelfde problemen te verwachten als in bijvoorbeeld Drievliet. In de toekomst zullen ook hier de bomen door gebrek aan groeiruimte uit gaan vallen.

In de wijk staan wel veel inheemse soorten maar toch ook weer veel Prunus.

[Afbeelding: hittestress 't Zand (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in 't Zand]

Klimaat

De aanwezigheid van veel groen aan de randen van 't Zand heeft een duidelijk positief effect op het leefklimaat. Koelere gebieden dringen mooi door tot bijna op buurtniveau. Toch zijn de buurten zelf wel echte hitte-eilanden. Dit kan te maken hebben met het relatief jonge groen maar het effect is ook terug te voeren op de grote hoeveelheid verharding in het openbaar gebied.

De relatief kleine tuinen zijn daarnaast ook nog eens grotendeels verhard.

Opvallend is dat in het meest recent aangelegde deel van 't Zand de mogelijke wateroverlast ook het grootst lijkt. Dit zijn de straten met veel verharding en beperkte mogelijkheden om water tijdelijk te bufferen.

Beheer

't Zand is een wijk met weinig problemen vanuit beheer. Wel zijn er al plekken die voor problemen zorgen die we kennen uit andere wijken. Zo zorgt de grote hoeveelheid aan verharding/parkeerplaatsen voor de nodige wortelopdruk. Met name Elzen veroorzaken schade op dit moment.

SWOT-analyse

Sterktes

- Groene hoofdwegen
- Centraal gelegen wijkpark
- Nabijheid Gorzen en Crezéepolder

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel verharding

Bedreigingen

- Klimaatverandering heeft zowel vanuit hitte als water mogelijk flinke impact
- Verdere afname kwaliteit groen in woonstraten
- Verstening van tuinen

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in het Erasmuspark
- Vanwege beperkte ruimte voor groen in wijken streven naar meer kwalitatief groen; groter en meer variatie
- De ruimte die er nog is in de wijk benutten voor vergroening i.c.m. klimaatadaptatie

BIJLAGE 7 ANALYSE OOSTENDAM

[Afbeelding: kaart bomenconditie Oostendam]

Oostendam heeft een totaal oppervlakte groen van 842.263 m².

Informatie over bomen in Oostendam

Er zijn 97 bomen en 16 boomsoorten.

20 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Fraxinus 100% (2 van 2)
2. Juglans 100% (1 van 1)
3. Sorbus 66% (2 van 3)
4. Carpinus 100% (1 van 1)
5. Tilia 42% (5 van 12)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Prunus
3. Tilia
4. Robinia
5. Salix

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 2.855 m²

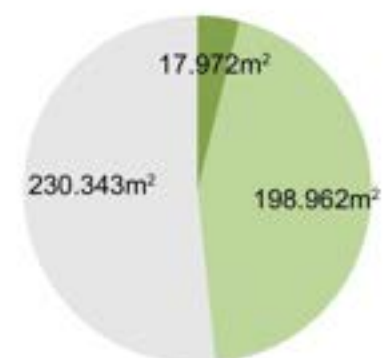
Natuurlijk groen: 3.014 m²

Gras: 12.063 m²

Haag: 40 m²

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Oostendam]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: bomen met formsnoei aan de Damstraat]

[Afbeelding: versteende straten met weinig opgaand groen]

Oostendam is ontstaan, zoals de naam al zegt, aan de Oostendam. De afdamming van de Waal ter hoogte van de Veersedijk/Damstraat. Dit gebeurde in 1331. Tussen de dam en de rivier de Noord werd een haven aangelegd die fungeerde als belangrijk overslagpunt voor onder andere de vlasteelt. Tot aan de 20e eeuw is de bebouwing van Oostendam redelijk beperkt gebleven tot woningen rondom deze haven en wat uitbreidingen aan de Pruimendijk. In de jaren '60 van de vorige eeuw werd het woonbuurtje aan de Tarwestraat ontwikkeld met voornamelijk grondgebonden eengezinswoningen.

Groen

Het openbaar groen van Oostendam bevindt zich voornamelijk in het buurtje rondom de Tarwestraat, in de vorm van vrij forse plantsoenen. Daarnaast wordt het beeld van Oostendam in grote mate bepaald door de beplanting langs de dijken; de Pruimendijk en de Damstraat.

Ondanks het beperkte openbare groen is er in Oostendam aan groene ruimte geen gebrek. Het landschap van de Waal is goed bereikbaar van de zijde van Hendrik Ido Ambacht. De Pruimendijk zelf is een directe verbinding met het aanliggende agrarische

landschap.

Het groen in Oostendam is van goede kwaliteit al is de inrichting in de plantsoenen zakelijk met strak geschoren gazons en heesters. Veel van de bomen zijn klein of hebben formsnoei.

Klimaat

Hittestress in Oostendam geen probleem. De nabijheid van de Waal en omliggende akkerbouwgebieden zorgen voor voldoende verkoeling.

Rondom de Tarwestraat lijkt er een grote kans tot wateroverlast te zijn. Dit kan te maken hebben met de toch wel kale woonstraten in combinatie met versteende tuinen van de rijtjeswoningen.

Beheer

Beheerstechnisch zijn er geen bijzonderheden te vermelden.

[Afbeelding: hittestress Oostendam (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Oostendam]

SWOT-analyse

Sterktes

- Dorps karakter
- Landschappelijke gelegen
- De Waal vlakbij

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel verharding rondom de buurt aan de Tarwestraat

Bedreigingen

- Transformatie van het agrarisch gebied heeft direct invloed op de woonkwaliteit
- Verstening van tuinen

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de plantsoenen
- Meer bomen en minder vormsnoei langs de dijken en in plantsoenen
- Ontharden van tuinen

BIJLAGE 8 ANALYSE RIJSOORD

Rijsoord heeft een totaal oppervlakte groen van 3.411.945 m².

Informatie over bomen in Rijsoord

Er zijn 1049 bomen en 32 boomsoorten.

455 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Picea 100% (1 van 1)
2. Robinia 100% (16 van 16)
3. Pyrus 97% (16 van 17)
4. Malus 77% (7 van 9)
5. Sorbus 75% (3 van 4)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Fraxinus
2. Acer
3. Prunus
4. Alnus
5. Populus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 11.751 m²

Natuurlijk groen: 15.680 m²

Gras: 80.791 m²

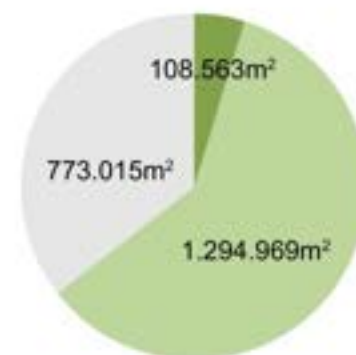
Haag: 341 m²

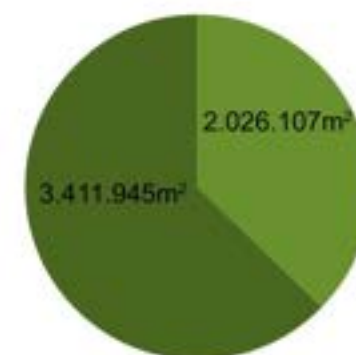
[Afbeelding: kaart bomenconditie Rijsoord]

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Rijsoord]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: Dominee van Allendorpstraat]

Rijsoord is oorspronkelijk een dijkdorp. Het is een van de 'kiemen' van Ridderkerk die zich echt als dorp heeft ontwikkeld. Rijsoord kent als wijk verschillende buurtjes met zijn eigen karakteristieken.

Rijsoord stamt uit de 15e eeuw maar maakt pas rond 1850 een flinke groei langs de dijk door vanwege de aanleg van Rijksstraatweg inclusief tramlijn.

Via de Lagendijk is Rijsoord direct verbonden met Ridderkerk. Rond 1935 krijgt Rijsoord nog een directe verbinding met Ridderkerk met het doortrekken van de Kerkweg tot aan de Rijksstraatweg.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog is Rijsoord voornamelijk een lintdorp. Vanaf de jaren '60 van de vorige eeuw worden ten oosten van de Mauritsstraat een aantal buurtjes gebouwd met grondgebonden eengezinswoningen. In de jaren '80 is Rijsoord verder uitgebreid met een buurtje ten westen van de Mauritsweg; de Mauritshoek.

De Mauritshoek heeft de kenmerken van een bloemkoolwijkje, met hofjes en gebogen straatjes, maar de structuur is wat losser dan een typische jaren '70 wijk.

Tussen het Schalksedijkje aan de Waal en de Rijksstraatweg heeft Rijsoord nog een buurtje met bungalowwoningen op grote tuinen.

De laatste uitbreiding van Rijsoord is die rond de Dominee Allendorpstraat. Een planmatige uitbeiding van identieke herenhuizen met kleine tuinen en smalle straten.

Groen

Rijsoord ontleent zijn groene kwaliteiten aan zijn directe ligging aan de Waal, zijn ligging in het nog grotendeels open agrarische landschap en de ligging nabij het Waalbos. In Rijsoord zelf bevindt het meeste groen zicht langs de doorgaande infrastructuur. Brede stroken langs deze infrastructuur vormen tevens de parkjes en plantsoenen van Rijsoord.

In de buurtjes wordt de kwaliteit van het groen bepaald door de opzet van de buurt.

Ten oosten van de Mauritsweg, in de jaren '60 buurt, erg weinig groen in de straten. Ten westen van de Mauritsweg, in de jaren '80 buurt, veel bomen maar met beperkte groeiruimte. En in de meest recente uitbreiding aan de van Allendorpstraat nauwelijks openbaar groen.

[Afbeelding: hittestress Rijsoord (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Rijsoord]

Van alle wijken heeft Rijsoord in verhouding het minste openbaar groen. Daarbij hebben in verhouding de meeste bomen een onvoldoende conditie (455 van de 1049).

Klimaat

De kans op hittestress of wateroverlast is beperkt voor Rijsoord. De hoge ligging als dijkdorp en de aanwezigheid van veel water en groen in de buurt beperken deze overlast.

Opvallend is de kans op wateroverlast in het buurtje aan het Schalksdijkje. Waarschijnlijk is de lage ligging in combinatie met mogelijke bodemdaling hier een mogelijk knelpunt.

Beheer

De problematiek in Rijsoord is vergelijkbaar met die in de wijk West. Ook hier is er veel sprake van opdruk door boomwortels in de buurtjes. Ook is door zetting in de plantsoenen sprake van ongelijke gazons.

SWOT-analyse

Sterktes

- Dorps karakter
- Landschappelijke gelegen
- De Waal vlakbij

Zwaktes

- Weinig hoogwaardig groen in de straten
- Veel verharding in de buurten
- Kwetsbaar groen langs wegen

Bedreigingen

- Toekomstige transformatie van het agrarisch gebied heeft direct invloed op de woonkwaliteit
- Verstening van tuinen
- Verbreding van wegen gaat ten koste van karakter van groene linten

Kansen

- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de plantsoenen
- Hoogwaardig groen langs dijken en doorgaande wegen
- Ontharden van tuinen

BIJLAGE 9 ANALYSE BOLNES

[Afbeelding: kaart bomenconditie Bolnes]

Bolnes heeft een totaal oppervlakte groen van 1.103.192 m².

Informatie over bomen in Bolnes (zonder park)

Er zijn 2196 bomen en 44 boomsoorten.

742 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Castanea 100% (3 van 3)
2. Larix 100% (2 van 2)
3. Crataegus 89% (8 van 9)
4. Pyrus 73% (20 van 23)
5. Amelanchier 66% (4 van 6)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Acer
2. Prunus
3. Fraxinus
4. Tilia
5. Quercus

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 36.442 m²

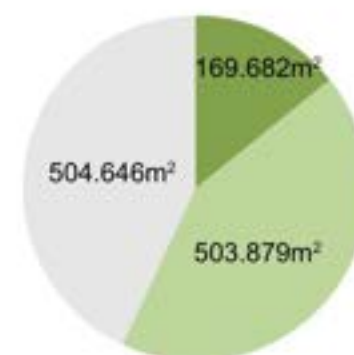
Natuurlijk groen: 18.578 m²

Gras: 113.500 m²

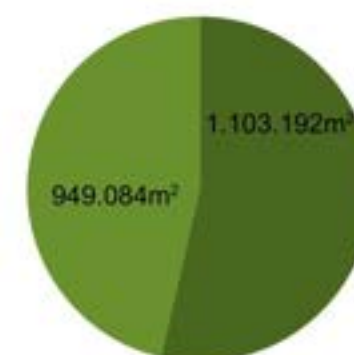
Haag: 1.162 m²

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Boines]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding: Usselstraat]

[Afbeelding: Paul Krugerstraat]

Bolnes is nu een van de wijken van Ridderkerk maar is begonnen als zelfstandig dorp aan de Nieuwe Maas. Tot aan het begin van de 20e eeuw is Bolnes niet meer dan een lintdorp aan de Ringdijk. In de tweede helft van de 20e eeuw vindt de eerste grote uitbreiding van Bolnes plaats. In de oksel van de Ringdijk en het Dijkje wordt het wijkje Oud-Bolnes gebouwd speciaal voor arbeiders van de nabijgelegen scheepswerf.

Na de Tweede Wereldoorlog breidt Bolnes zich oostwaarts uit tot aan De La Reystraat met een combinatie van middenhoogbouw en grondgebonden woningen.

In de jaren zeventig wordt de Rivierenbuurt van Bolnes ontwikkeld en breidt Bolnes zich tot aan de Kievitsweg. Met deze ontwikkeling krijgt Bolnes ook een nieuw centrum; winkelcentrum Bolnes-Zuid.

Het westelijk deel van de Rivierenbuurt bestaat uit eengezinswoningen die in clusters rondom woonerven en hofjes zijn gegroepeerd. Het oostelijk deel van de Rivierenbuurt, ten oosten van de Rijnsingel, bestaat voornamelijk uit hoogbouw.

Vanaf de jaren '90 is er een nieuwe relatie gelegd van Bolnes met de rivier. Door het verdwijnen van de scheepswerven van Bolnes ontstond er ruimte voor ontwikkeling aan het water. In de jaren '90 en '00 is op het voormalige Boelterrein de wijk Maasdonck ontwikkeld. Op dit moment wordt het project Riedewerf uitgevoerd op een naastgelegen voormalig werfsterrein.

Groen

De geïsoleerde ligging van Bolnes en de van oorsprong sterke eigen relatie met de Nieuwe Maas hebben er voor gezorgd dat Bolnes zijn dorpse karakter heeft behouden. Dat dorpse karakter vertaalt zich ook in de grote variatie aan groene ruimtes in het dorp. Elk buurtje heeft wel een parkje of groot plantsoen.

Het voormalige polderlandschap komt sterk terug in de groene dooradering van Bolnes. Het Dijkje, de oude boezem en de Rijnsingel vormen samen de noord-zuid gerichte hoofdgroenstructuur van Bolnes. In oost-westelijke richting fungeert het centrum van Bolnes als verbindende schakel.

Door zijn dorpse opzet is Bolnes is er veel groen aanwezig in Bolnes. In buurtjes waar door ruimtegebrek geen ruimte is voor bomen in het straatprofiel, ogen de tuintjes vaak juist wel groen. Hier lijkt de groene opzet van Bolnes en het dorpse karakter ook zijn weerslag te vinden in de manier waarop met privégroen wordt omgegaan.

De meeste bomen in Bolnes die onvoldoende groeien staan op plaatsen met veel verharding. Vooral rond het centrum en op plaatsen die meer recent zijn ontwikkeld (zoals de Nelson Mandelastraat) is de kwaliteit van het groen onder de maat.

De Donckse velden zijn het belangrijkste uitlooph gebied van Bolnes. Van hieruit is er een directe verbinding met het Donckse bos en de rest van de Groene Kraag van Ridderkerk.

Klimaat

Door de goede dooradering met groen is hittestress in Bolnes waarschijnlijk niet aan de orde. Een aantal plekken vallen op vanwege een verhoogde kans. Dit zijn met name de buurtjes die recent zijn gebouwd (rond Waterland, Nelson Mandelastraat, van Riebeekstraat). De directe relatie met de

aanwezigheid van groen is hier evident; het groen is hier nog niet voldoende uitgegroeid, er is veel verharding en op een aantal plekken is de conditie van het groen onvoldoende.

Rond de Nelson Mandelastraat en de van Riebeekstraat zijn ook de meeste problemen te verwachten met waterberging na een piekbui. Ook in de Rivierenbuurt kunnen straten flink blank komen te staan. Op deze plekken is relatief weinig oppervlakte aan groen en veel verharding.

Beheer

Een wijk met weinig problemen ten aanzien van de inrichting. Op een aantal plekken zit veel veen in de bodem waardoor er veel onkruid groeit.

SWOT-analyse

Sterktes

- Dorps karakter
- Ruimtelijke en groen van opzet
- Orientatie op de Nieuwe Maas

Zwaktes

- De nieuwste uitbreidingen kennen de minste groene kwaliteit

Bedreigingen

- Behoud van het dorpse karakter onder druk
- Verstening van tuinen

Kansen

- Versterken van groene hoofdstructuur noord-zuid
- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de plantsoenen

[Afbeelding: hittestress Bolnes (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

[Afbeelding: wateroverlast in Bolnes]

BIJLAGE 10 ANALYSE SLIKKERVEER

Slikkerveen heeft een totaal oppervlakte groen van 728.102 m².

Informatie over bomen in Slikkerveen

Er zijn 2057 bomen en 52 boomsoorten.

784 bomen zijn onvoldoende, slecht of afgestorven.

Top 5 bomen onvoldoende, slecht of afgestorven:

1. Crataegus 100% (4 van 4)
2. Cornus 100% (1 van 1)
3. Gymnocladus 100% (1 van 1)
4. Hibiscus 100% (1 van 1)
5. Morus 100% (1 van 1)

Top 5 meest voorkomende bomen:

1. Tilia
2. Prunus
3. Fraxinus
4. Betula
5. Salix

Hoeveelheid groen in eigen beheer

Cultuurlijk groen: 37.254 m²

Natuurlijk groen: 12.608 m²

Gras: 197.076 m²

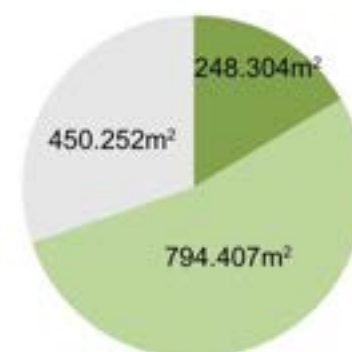
Haag: 1.366 m²

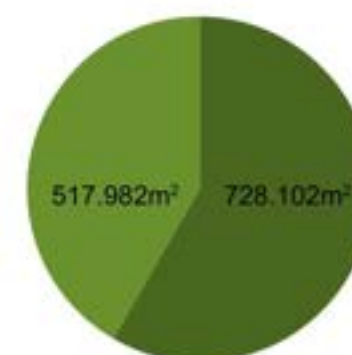
[Afbeelding: kaart bomenconditie Slikkerveen]

[Afbeelding: kaart soorten groen in eigen beheer Slikkerveer]

[Afbeelding: diagram opp. groen in eigen beheer, privé erven en verharding]

[Afbeelding: diagram opp. groen met en zonder grote groengebieden]

[Afbeelding Nassaustraat]

[Afbeelding Brucknerstraat]

[Afbeelding groene tuinen in de Doppestraat]

Slikkerveer is de grootste wijk van Ridderkerk, met 4.112 woningen in 2019. Net als Bolnes is deze wijk ontstaan als dorp aan de Ringdijk, zo rond de tweede helft van de 15e eeuw. De eerste ontwikkeling van Slikkerveer is met name bepaald door de aanwezigheid van de scheepswerven en aanverwante industrie aan de Nieuwe Maas, vanaf einde 19e eeuw. Met de aanleg van de Willemstraat werd de eerste stap gezet in de bebouwing van de polder. Na de Tweede Wereldoorlog wordt de ruimte tussen de Willemstraat en de Ringdijk bebouwd met arbeiderswoningen. De opzet van de wijk is parallel aan de Willemstraat en volgt hiermee de oude structuur van de poldersloten. De eerste uitbreiding van Slikkerveer vond plaats langs de Willemstraat.

Vanaf begin jaren '70 wordt het hele gebied ten westen van de Willemstraat bebouwd. Voor een groot gedeelte met buurtjes bestaande uit eengezinswoningen gegroepeerd in buurtjes van open en halfopen bouwblokken. Een deel van de uitbreidingen, aan weerszijden van de Reijerweg, bestaat uit middelhoge stempelbouw. De oude polderverkaveling is hier in beperkte mate nog zichtbaar.

In de jaren '90 is op het terrein van het voormalige zwembad, tussen Kievitsweg en Rotterdamsweg, een bungalowwijkje gebouwd. De meeste recente ontwikkeling is het gebied tussen Sweelinckstraat en Willem Landéstraat, waar op de plek van voormalige jaren '60 flats nieuwe appartementen zijn verrezen.

Groen

Slikkerveer is vrij dicht bebouwd. Met name binnen de plantmatige uitleg met arbeiderswoningen ten oosten van de Willemstraat is er weinig openbaar groen aanwezig. Het belangrijkste groen bevindt zich in of langs de historische lijnen Stadhouderslaan/ Willemstraat en langs de Ringdijk.

Aan de westzijde van Slikkerveer bevinden zich nog redelijk veel flats met grote plantsoenen. Het Electropark en het park aan de Ringdijk zijn de voornaamste buurtparken.

De gazons en plantsoenen worden op veel plekken intensief gemaaid.

Van de 2057 bomen in Slikkerveer zijn er 784 met een onvoldoende conditie. Een opvallend groot deel van de bomen in de woonstraten is onvoldoende.

Onder andere in de Nassastraat, waar snelgroeiende berken in een te kleine boomspiegel staan.

In het westelijk deel van Slikkerveer valt juist het gebrek aan bomen in de straten op. Op een aantal plaatsen wordt dit gecompenseerd door zeer groene tuinen, zoals in de Dopperstraat.

Het belangrijkste uitlooph gebied voor de inwoners van Slikkerveer is het Doncksebos. Het park is goed bereikbaar via de diverse oost-west verbindingen in Slikkerveer. De belangrijkste hiervan is de Johan Sebastian Bachstraat-Juliana van Stolbergstraat, als brede groene laan tussen park en Ringdijk.

Klimaat

Vanuit hittestress zijn er weinig problemen te verwachten in Slikkerveer. Gezien de beperkte hoeveelheid groen in het oostelijk deel van Slikkerveer was de verwachting dat er meer hittestress zou kunnen optreden. Opvallend is echter de enorm koele lijn van de Oranjestraat. Dit is een laan met grote bomen. Het verkoelend effect hiervan is direct afleesbaar.

Wateroverlast zal in Slikkerveer een groter probleem kunnen worden. Met name op plekken met kale straten en veel verharde tuinen (zoals rond de Nassastraat), is de kans groot.

Beheer

Op veel plekken in Slikkerveer lopen bomen tegen hun eindleeftijd aan, met bijbehorende problemen. Veel groen in straten is te groot aan het worden voor de plek waardoor er veel wortelopdruk is en bladafval kan leiden tot overlast.

SWOT-analyse

Sterktes

- Op zichzelf staande wijk
- Sterke groene structuren
- Verbinding met Ringdijk en Donckse Bos

Zwaktes

- Veel dichtbebouwde buurten
- Weinig groot groen in de wijk

Bedreigingen

- Herstructurering kan ten koste gaan van groen
- Verstening van tuinen

Kansen

- Versterken van groene hoofdstructuur noord-zuid en oost-west

- Groene kwaliteit koppelen aan groen van corporaties
- Monotoon groen omvormen naar meer biodivers groen. Met name in de plantsoenen

[Afbeelding: hittestress Slikkerveer (bron: Klimaatatlas Zuid-Holland)]

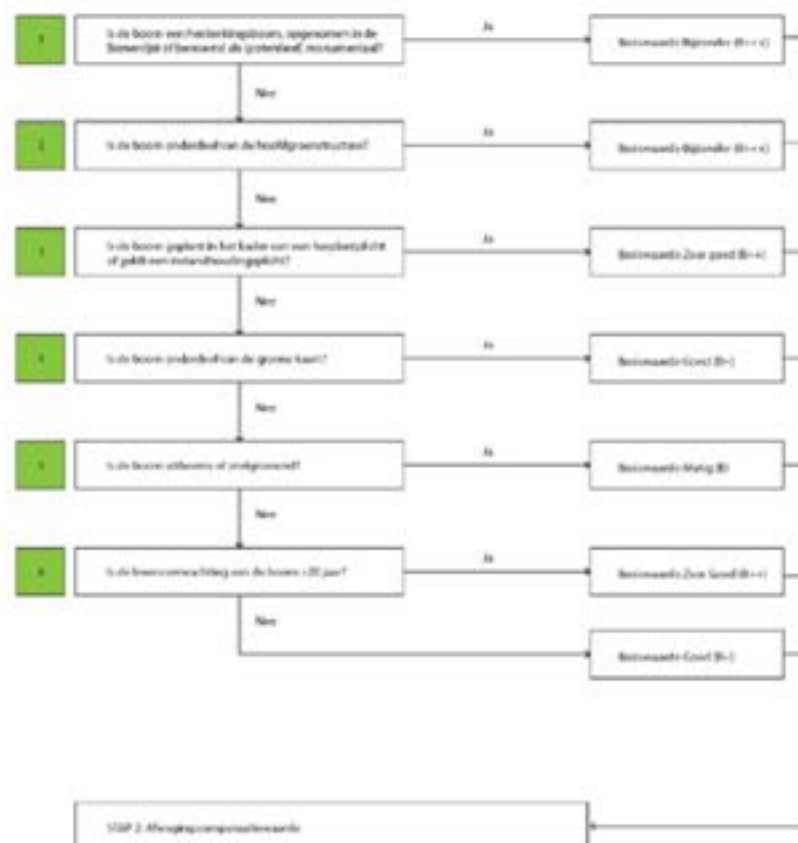
[Afbeelding: wateroverlast in Slikkerveer]

BIJLAGE 11 COMPENSATIESCHEMA BOMENKAP

Waardebepaling en compensatie van bomen in Ridderkerk

(Ike boom tellt, elke boom is meer dan waardeloos, elke boom wordt getaxied en elke boom wordt gecompenseerd)

STAP 1: Bepalen basiswaarde bomen

STAP 2: Afwegen compensatiewaarde

		Basiswaarde Bijzonder (B+++)	Basiswaarde Zwaar goed (B++)		Basiswaarde Goed (B+)		Basiswaarde Matig (B)			Basiswaarde Slecht (B-)				
Verloren of weltegenwoordig		NVT	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog		
Natuur	Natuur- en milieuwerten		Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog		
	Landschappelijke waarden		Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog		
	Cultuurhistorische waarden		Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog		
	Waarden van stads- en dorpskern		Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog		
	Waarden voor recreatie		Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog		
	Waarden voor leefbaarheid (dri. minuut)		Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog		
Combinatie waarde (Landschap + Natuur) **		Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog			
Beleving	Risico	NVT	Groot	Klein	Groot	Klein	Groot	Klein	Groot	Klein	Groot	Klein		
	Maatschappelijk belang		Groot	Klein	Groot	Klein	Groot	Klein	Groot	Klein	Groot	Klein		
VSB en terugkijken	Standplaats in doel	NVT	Onvoldoende	Voldoende	Onvoldoende	Voldoende	Onvoldoende	Voldoende	Onvoldoende	Voldoende	Onvoldoende	Voldoende		
	Schadebeeld		Beschadigd	Schadevrij	Beschadigd	Schadevrij	Beschadigd	Schadevrij	Beschadigd	Schadevrij	Beschadigd	Schadevrij		
	Gezondheid / vitaliteit		Ziek	Vitaal	Ziek	Vitaal	Ziek	Vitaal	Ziek	Vitaal	Ziek	Vitaal		
	Veiligheid		Risico*	Volleg	Risico*	Volleg	Risico*	Volleg	Risico*	Volleg	Risico*	Volleg		
Toetsingswaarde voor afweging		B-	B+++	B-	B++	B+++	B-	B-	B-	B	B-	B	B+	
Afweging vergoeding GV = geen vergoeding mogelijk VA = vergoeding afweging VV = vergoeding verloren		VV	GV	VV	VA	GV	VV	VA	VA	VV	VV	VA	VV	VA
Compensatiewaarde		B+++	B++	B+++	B+	B-	B+	B	B	B-	B	B	B+	
STAP 3: Compensatie en herplant														

De meer of minderwaarden kunnen bij elkaar worden opgeteld of afgetrokken. Een boom zonder landschappelijke waarde krijgt een -. Als dezelfde boom een grote recreatieve waarde heeft krijgt deze een +. Samen blijft de basiswaarde in dit geval gelijk.

* Een groot risico is altijd reden een vergoeding te verliezen

** Als de groenste waarde hoog is, is de Compensatiewaarde altijd minimaal B-

STAP 3: Compensatie

Elke gekapte boom wordt gecompenseerd											
Stamdiаметer	N.V.T.		Nogplantboom 9-30 cm		30-40 cm		40-60 cm		>60 cm		Bijzonder boom
Compensatiewaarde	B- / B		B- / B		B- / B		B- / B		B- / B		B- / B
19-20	1		1	2	1	2	2	3	3	4	
21-25			1	2	1	2	2	3	3	4	
26-30					1	2	1	2	2	3	
31-35							1	2	1	2	1
36-40								1	1	2	1
41-45										1	1
Financiële compensatie	€ 750		€ 750		€ 1000		€ 1500		€ 2000		Alleen fysieke compensatie mogelijk

Wegende compensatie	Uitgangspunt voor compensatie
1. Op de zelfde locatie 2. In de directe omgeving 3. In de zelfde wijk of landschapstypen 4. In een andere wijk of landschapstypen 5. Financiële compensatie	Boomen worden maximaal met een optimale groenplaats, die is aangegeven op het kaartje van een maximale hoogte Compensatie kan ook bestaan uit andere soorten bomen (bijvoorbeeld een andere soort) Boomen van 1e grootte: > 20 m hoog, groenplaats > 25 m² Boomen van 2e grootte: 10-20 m hoog, groenplaats > 15 m² Boomen van 3e grootte: < 10 m hoog, groenplaats > 4 m² Bij compensatie in een zelfde wijk of landschapstypen is de compensatie afhankelijk van de grootte van de boom Bij compensatie in een andere wijk of landschapstypen geldt een factor 1,5 Bij compensatie in een andere wijk of landschapstypen geldt een factor 0,5 Bij financiële compensatie wordt het bedrag per boom gebaseerd op het gemiddelde boomtype

BIJLAGE 12 UITGEBREIDE TOELICHTING OP UITVOERINGSPROGRAMMA

Acties gerelateerd aan de Groenvisie niet ten laste budget Groenvisie

1. Onderhouden op frequentie in plaats van op beeldkwaliteit

Al vele jaren wordt het onderhoud van de openbare ruimte hoofdzakelijk op basis van zogenaamd beeldkwaliteit uitgevoerd. Het betreft o.a. gazonmaaien, schoffelerwerk en onkruidbeheersing op verhardingen. Het niveau van onderhoud van alle plekken is gemiddeld. Dit geeft een gelijkmatiger beeld. Plekken zijn nooit 100% schoon of vervuild. Bij een gemiddelde beeldkwaliteit staan we een bepaalde vervuiling toe. Het onderhouden op de hoogste beeldkwaliteit betekent het gehele jaar door dat de openbare ruimte volledig schoon is. Dit is niet realistisch en onbetaalbaar.

In 2019 is in een deel van de gemeente gestart met het werken op frequentie. In overleg met de aannemer bepalen we hoe vaak ze een plek onderhouden. Op die momenten verwijderen ze het onkruid dan voor 100%. Ze doen dat zoveel als mogelijk met elektrisch aangedreven apparatuur en machines. Daarnaast benadert de uitvoerende aannemer wijkbewoners pro-actief. Deze aanpak resulteert in minder meldingen.

Het voorstel is om deze werkwijze voor de gehele gemeente door te voeren.

2. Ander maaibeleid

Met ingang van 2020 leidt de Groenvisie tot diverse wijzigingen in het maaibeleid:

- Vanaf 2020 maaien we het kruidenrijk gras één of twee keer per jaar. Dit is afhankelijk van de locatie. Daardoor versterkt de biodiversiteit en creëren we meer schuil- en/of overwinteringsmogelijkheden voor vogels, zoogdieren en insecten.
- Op andere locaties slaan we tijdens de maaibeurt een pad (of deel van de locatie) van ca. 40% over. Dat noemen we sinusbeheer of meandermaaien. Door dit maaibeleid ontstaat er meer variatie dat op zijn beurt de biodiversiteit ten goede komt.
- Het verwijderen van zwerfafval op verharding, in het openbaar groen en op grasvelden is een continue proces. Samen met vrijwilligers proberen we om de grasvelden voor maaibeurten te ontdoen van zwerfafval. Dit kan echter niet overal direct voordat het maaien start. Via de website laten we daarom weten waar en wanneer maaierwerk uitgevoerd gaat worden.

Acties Groenvisie ten laste interne capaciteit

3. Aanpakken ongeregistreerd grondgebruik

Het risico bij dit soort restpercelen is dat anderen ze in de loop der tijd in gebruik nemen. Zonder dat hierover afspraken zijn gemaakt. Er zijn percelen grond in gebruik bij derden waarvan niet duidelijk is of dit gebruik met een overeenkomst is vastgelegd. Veelal betreft het percelen met een groenbestemming. We onderzoeken de status van het ongeregistreerd grondgebruik en vorderen oneigenlijk in gebruik genomen gronden terug.

4. Snippergroen beleid

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.2 'Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene percelen en bomen'. Het beleid zal hierop aangepast moeten worden.

5. Aanvullen van de Groene Kaart met een dynamische ambitiekaart voor groen

Hierin wordt bijvoorbeeld vastgelegd dat in de toekomst een straat niet moet bestaan uit kwakkelende boompjes maar een laan moet worden met grote bomen. Ook de plekken waar we snel meer groen kunnen realiseren leggen we vast (quick

wins). Zowel in de wijken als op de bedrijventerreinen. Verder staat in deze laag welke bomen we als toekomstige monumentale bomen willen laten ontwikkelen en nemen we wensen vanuit (de visie op) biodiversiteit op.

Het op deze manier concretiseren van ambities maakt inzichtelijk hoe we vanuit beheer of herinrichting moeten omgaan met groen. En wat we ter compensatie moeten doen mocht er toch gekapt worden. Voor de APV kan dit betekenen dat we compensatie op zo'n manier opleggen dat meteen de gewenste waarde kan worden gerealiseerd (en we niet een kwakkelend boompje terugplaatsen waar er al één stond).

6. Kennis ontwikkelen over het vastleggen van de inclusieve waarde van groen (in Euro's)

We gaan ambtelijk kennis ontwikkelen over de manier waarop de waarde van groen kan worden vastgelegd (in euro's). Hierbij hoort het vaststellen van een werkwijze hoe we vanaf nu de waarde van groen meenemen in ruimtelijke ontwikkelingen. Het uiteindelijke doel is dat er straks bij elk project een kosten/batenplaatje mbt groen meegenomen kan worden. We zorgen er voor dat bij de waardebepaling

van groen ook de gewenste waarde wordt meegenomen. Groen wordt pas waardevol met een doel over lange termijn.

7. Nieuwe methode ontwikkelen voor bomenkap en compensatie

We gaan werken aan een nieuwe methodiek ten aanzien van kap en compensatie. Een voorstel voor een nieuw compensatieschema is opgenomen in bijlage 11. Dit schema gebruiken we ook bij het beoordelen en waarderen van bomen die er slecht aan toe zijn.

We gaan zorgen dat het maken van optimale boomgroeiplaatsen en volledige compensatie standaard wordt opgenomen in een (her) inrichtingsbudget.

Waar mogelijk wordt gekapt hout binnen de gemeente duurzaam hergebruikt. Bijv. in de bouw of in lokaal geproduceerde houten producten en meubels

8. Actief uitdragen van de visie bij bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen

Groen leeft onder de inwoners van Ridderkerk. Dat hebben we gemerkt bij het opstellen van deze visie.

Daarom betrekken we hen actief bij het vergroenen van hun eigen buurt. Ook de betrokkenheid van maatschappelijke organisaties en ondernemer cis daarbij belangrijk. Voor het actief kunnen uitdragen worden diverse onderzoeken gestart. Deze leest u bij punt 9 t/m 11'

9. Actief inzetten op gerichte educatie op scholen

Kinderen zijn niet alleen de burgers van de toekomst, ze zijn soms ook leidend in de keuzes van een gezin. Een schoolprogramma dat de nadruk legt op afvalscheiding of voedselkeuze kan thuis een impact hebben. Een groen schoolplein met educatie hierover kan zorgen dat ook thuis in de tuin tegels worden vervangen door planten

10. Onderzoek stimuleringsprogramma voor inwoners

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.3 'Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding'.

11. Onderzoek stimuleringsprogramma voor bedrijven/ ondernemers

Zie voor een toelichting paragraaf 4.4.1

'Mogelijkheden benutten voor vergroening en verduurzaming' en 4.4.2 'Meer groen en water zorgen voor een prettig winkelklimaat'.

12. Inhuur/ aanschafkosten tbv. bovengenoemde acties

De onderdelen 3 t/m 12 worden intern gestart. Voor diverse onderdelen kan extern expertise nodig zijn.

Organisatorische acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie

13. Inhuur voor de uitrol van de Groenvisie

Ook na het vaststellen van de Groenvisie blijft de inhuur nodig om de ambities bij de diverse disciplines te verduidelijken tot de inhuur van de ecooloog is gerealiseerd

14. Drukkosten Groenvisie na vaststelling

De Groenvisie wordt in boekvorm gemaakt. Hier zijn externe kosten mee gemoeid.

15. Inhuur ecooloog

Met de nieuwe focus op biodiversiteit ontbreekt het binnen de BAR-organisatie aan ecologische kennis. Dat merken we al langer en wordt met de uitvoering van deze Groenvisie nog veel urgenter. Een in te huren ecooloog zal aan de slag moeten met een Ridderkerkse visie op biodiversiteit waarin doelen worden omschreven voor het vergroten van de groene

kwaliteit vanuit ecologisch oogpunt. Ook zullen er allerlei gedetailleerde vragen op de ecooloog afkomen over herinrichting en beheer van groengebieden en wijkgroen. De ecooloog zal met een op te stellen visie op biodiversiteit voorkomen dat adhoc maatregelen zoals het inzaaien met bloemenmengsel niet het gewenste effect heeft maar juist leidt tot een afname van de biodiversiteit. De uitkomst van de medio 2020 te verwachten stresstest geeft inzicht hoe ons water- en rioolstelsel werkt. De ecooloog zal met zijn kennis mee zoeken naar het verbeteren/optimaliseren van waterverbindingen.

16. Kosten analyse/monitoring

Monitoring vraagt om een 'ambitiebewaker'. Hiervoor zetten we de ecooloog in. Voor een efficiënte aanpak is het belangrijk om alle (her-)ontwikkelpromen en beheerkeuzes in de gemeente te toetsen op deze Groenvisie. Wanneer vanuit bijvoorbeeld een afdeling verkeer of vastgoed aan een herinrichting gewerkt wordt, zou al in de planfase iemand kunnen meekijken die de materie in deze Groenvisie goed beheerst. De ecooloog denkt bij elk project binnen de gemeente standaard een keer mee over meekoppelkansen. Afhankelijk van deze kansen kan dat éénmalig zijn of vaker.

De ecooloog kan tevens voorstellen op uitvoeringsniveau doen om de Groenvisie actueel te houden. Deze voorstellen worden bestuurlijk voorgelegd. Elk jaar stuurt het college een RIB aan de raad met de actuele stand van zaken en de eventuele financiële gevolgen daarvan.

In het uitvoeringsprogramma is een overzicht opgenomen van het type monitoring dat per ambitie/ onderdeel moet worden ontwikkeld.

De ecooloog monitort wat de Groenvisie oplevert. De ecooloog krijgt hiervoor input via projectleiders, beheerders en onderhoudsmensen van de verschillende projecten. De ecooloog sluit 2x per jaar aan bij het structureel overleg met het beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid en/of Natuurvereniging om de voortgang te bespreken.

Monitoring is ook inzichtelijk maken van kosten en baten. Dit op basis van de gekozen uitgangspunten: welke uitgangspunten hadden we voorheen en welke uitgangspunten zijn nu in dit project gebruikt en wat zijn de kosten en baten daarvan.

Uitvoerende acties Groenvisie ten laste budget Groenvisie

17. Gebruik van kruiden/bloemenmengsels in plaats van gras

Dit is één van de eenvoudige aanpassingen in onze woonwijken waarmee in 2019 is gestart. Het zijn aanpassingen voor het uitbreiden van de biodiversiteit. De gebruikte kruiden/bloemenmengsels trekken namelijk bijen en vlinder aan, maar zien er ook mooi uit. Op advies van de Bijenvereniging gebruiken we het bloemenmengsel Tübinger 49A dat uit 11 eenjarige/meerjarige soorten bestaat. En op advies van de Vlinderstichting de mengsels Staygreen 2 en 3. Deze laatste zijn beiden inheemse mengsels (streekeigen soorten). Het bijen/vlindermengsel Staygreen 3 bestaat uit 26 plantsoorten. Staygreen 2 gebruiken we voor bij de bestrijding van de Eikenprocessierups. Dit mengsel bestaat uit 15 soorten die voor ei-afzettingsmogelijkheden, voedsel en bescherming van nuttige natuurlijke vijanden van de rups zorgen. Bijvoorbeeld voor de sluipwesp.

Daar waar mogelijk worden braakliggende percelen ook ingezaaid met kruiden/bloemenmengsels en/of ingepland met struiken. Het betreft hier percelen die

zeker enkele jaren braak blijven liggen.

Deze mengsels zijn de afgelopen jaren al op diverse plaatsen ingezaaid en in beheer. Omdat we de natuur zijn gang willen laten gaan, maaien en ruimen we maar één keer per jaar. Bewoners accepteren dat ook. Terwijl dit bij kruidenrijk gras met dezelfde maaifrequentie niet het geval is. Vanuit deze visie zullen nog meer soortgelijke aanpassingen volgen.

18. Opstellen bomenlijst

We laten een ecooloog een nieuwe lijst opstellen met Ridderkerkse bomen en onderbeplanting die gekozen kunnen worden op basis van lokale oorsprong, klimaatbestendigheid, duurzaamheid (levensduur / niet snelgroeiend) en waarde voor fauna.

19. Actie gratis bomen

In 2019 is gestart in de wijk Drievliet met het verstrekken van gratis bomen voor de particuliere tuin. Dit wordt jaarlijks voortgezet, waarbij we rekening houden met de ervaringen van het jaar daarvoor.

20. Actie Steenbreek

Deze landelijk bekende actie zetten wij voort. Specifieke initiatieven van inwoners worden ondersteund.

21. Bijdrage initiatieven bedrijven/ondernemers; Vergroeningsfonds

Zie voor een toelichting paragraaf 4.4.1 'Mogelijkheden benutten voor vergroening en verduurzaming' en 4.4.2 'Meer groen en water zorgen voor een prettig winkelklimaat'.

22. Bijdrage initiatieven inwoners, woningbouwcorporatie, VvE's; stimuleringsprogramma

Er zijn diverse particuliere initiatieven ingediend door zowel inwoners als VVE's. Met de woningbouwcorporatie worden gesprekken gevoerd over het belang van het vergroenen van de tuinen. Dit is verwerkt in de Prestatieafspraken 2020-2024, Wooncompas, gemeente Ridderkerk, bewonersraad Progressie. Zie voor een verdere toelichting paragraaf 4.3.3 'Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding'.

23. Bijdrage groene schoolpleinen

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.3 'Wijkgericht werken aan meer groen ten koste van verharding'.

24. Bijdrage initiatief voortgezet onderwijs

De bijdrage zoals genoemd in onderdeel 24 is bedoeld voor basisscholen.

Deze bijdrage is bedoeld voor groeninitiatieven voortgezet onderwijs.

25. Omvormen groenvakken in woongebieden buiten de geplande projecten

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.2 'Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene parels, percelen en bomen.

26. Aanpassen soort en grootte van bomen grotere groeiplaatsen in woongebieden buiten projecten

Zie voor een toelichting paragraaf 4.3.2 'Wijkgericht werken aan het opwaarderen van groene parels, percelen en bomen.

27. Verbeteren hoofdgroenstructuur

Zie voor een toelichting paragraaf 4.2 waarin de aanpak voor onze hoofdgroenstructuur is beschreven.

BIJLAGE 13 PARTICIPATIETRAJECT

We hebben op verschillende manieren bewoners en ondernemers betrokken bij de inventarisatie en mee laten denken over ambities en uitgangspunten voor het groen; 3 wijkbijeenkomsten (95 bewoners), overleg met het beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid en een enquête onder bewoners (>1400 inzendingen) en ondernemers.

We hadden verwacht een Klankbordgroep te kunnen formeren. Voor deelname aan de Klankbordgroep was helaas bij de verschillende bekende platforms (Natuurvereniging, werkgroep Lucht en Geluid, 3VO Biotoop) en wijkoverleggen onvoldoende belangstelling getoond. Alleen de Natuurvereniging wilde deelnemen. Zij zijn betrokken via de wijkbijeenkomsten en het beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid.

De uitkomsten van de participatie-trajecten zijn in een apart participatieboekje Groenvisie opgenomen. In grote lijnen is de inbreng als volgt:

- Zeer veel reacties over het onderhoud van het groen. Niet het soort groen is hier de doorn in het oog maar gebrek aan aandacht voor de verzorging ervan.
- Veel vraag om planten/ bomen die goed zijn voor insecten/ dieren (biodiversiteit).
- Veel vraag om gevarieerd kleurrijk groen.
- Minder verstening in de gemeente.
- Groen afstemmen op de locatie met name de bomen.
- Planten/bomen afstemmen op waar de gewenste dieren/ insecten behoefte aan hebben.
- Planten/ bomen die geen allergie veroorzaken, overlast geven en ziektes hebben.
- Verschillende bomen met verschillende leeftijden.
- Voorkom kleine vakjes met één struik
- Verbinden van groengebieden
- Openbaar groen met natuurlijke uitstraling, het hoeft niet overal strak gesnoeid/ gemaaid te zijn (aanpassing maaibeeld).

Ziet u mogelijkheden om groen in de openbare ruimte in en om uw wijk te verbeteren?

Observaties

Totaal

Ja

Nee

1,045

83.3%

16.7%

[Afbeelding: 83% van de geïnterviewden denkt dat het beter kan met groen en het merendeel geeft aan hoe]

BIJLAGE 14 MOTIES

Lijst met moties die de afgelopen 10 jaar zijn ingediend over "Groen".

Motienummer	Titel	
53.2019	Natuurinclusief bouwen	Aangenomen
37.2019	Vergroenen schoolpleinen	Afgedaan
58.2015	Openbaar Snippergroen	Afgedaan
107.2013	Motie Groencompensatie	Afgedaan
85.2012	Groene Kaart	Afgedaan
68.2011	Groene Gebieden	Afgedaan
59.2011	Schermen & boomaanplant	Afgedaan

BIJLAGE 15 INDICATIEVE PROJECTENLIJST

Projectenlijst indicatie overzicht stand december 2019. Lijst van projecten die beheer en onderhoud gebruikt om de ambities uit de groenvisie mee te nemen. Planning uitvoering van de projecten is indicatief.

Jaar realisatie	Wijk	Straat	Locatie	Projectnaam	Project omschrijving
2020	Bolnes	Donckelaan	Donckelaan e.o.	Donckelaan	Afkoppelen verharding en optimalisatie centraal transportsysteem (gemalen)
2020	Bolnes	Scheideplein	Haringvliethof en Volkerakhof	Scheideplein	Renovatie herinrichting Haringvliethof en Volkerakhof
2020	Bolnes	Bourgondischelaan	Bourgondischelaan	Bourgondischelaan	Renovatie herinrichting Bourgondischelaan
2020	Bolnes	Doorgdijk, Kraanbaan	-	Riederwerf fase 5 en 6	Project door projectontwikkelaar
2020	Bolnes	Kieftsweg	Sportpark Bolnes en twee naastgelegen panden (Kieftsweg 149 en 151)	Gebiedsvisie Sportpark Bolnes	Onderzoeken wat mogelijk is op het sportpark en naastgelegen percelen bij een herstructurering
2020	Bolnes	Julianastraat	Julianastraat 8 t/m 24 en Wilhelminastraat 14 t/m 30 tussen de Alexanderstraat en de Majubastraat	Renovatie Julianastraat	Renovatie bestrating i.m. hilling overstapt verkeer
2020	Bolnes	Kieftsweg / Dijkje	Sportpark Bolnes en naastgelegen bedrijf (Prefab) en woning	Gebiedsvisie Sportpark Bolnes	Maken van een visie op het Sportpark i.v.m. krimpende sportverenigingen en uitplaatsing bedrijf
2020	Bolnes	Amerstraat 1	Voormalig sporthal Beverbol	Ontwikkelstrategie locatie Amerstraat 1	Opstellen ontwikkelstrategie en ontwikkelen
2020	Bolnes	Maaslaan 37	Voormalig locatie Muziekvereniging Expositie Bolnes	Sloop Maaslaan 37	Sloop van een gebouw
2020	Bolnes	Marktstraat / Dinselstraat	Marktstraat / Dinselstraat	12 woningen Marktstraat / Dinselstraat	Toevoegen 12 woningen aan de Marktstraat / Dinselstraat, plus openbare ruimte + bouw apotheek. Dit is een project van Waterschap Hollandse Delta. Wordt gefaseerd uitgevoerd.
2020	Bovenwijk	Rotterdamseweg	Rotterdamseweg	Reconstrueer Rotterdamseweg	Rooivergroting Klaaskaterstraat - Dr. Kuyperstraat a. afvoer Kerkepoolder naar BBL herbestraten
2020	Centrum	Klaaskaterstraat - Kuyperstraat	Centrumplan Klaaskaterstraat - Kuyperstraat	Rooivergroting Klaaskaterstraat - Kuyperstraat	
2020	Centrum	Magr van Comenestraat	Centrumplan Magr van Comenestraat	Centrumplan Magr van Comenestraat	
2020	Centrum	Talmastraat, Slenmaker de	-	centrumwest fase 2A+2B	Woning maken - Sloop nieuwbouw
2020	Centrum	Bruijnestraat	-	centrumwest fase 2A+2B	Vervangen roling Westmolenwijk t.g.v. kwaliteit roling en hydraulisch functioneren
2020	Centrum	Westmolenwijk	Westmolenwijk	Vervangen roling Westmolenwijk	Opstellen ontwikkelstrategie en ontwikkelen
2020	Comelstand	Klaaskaterstraat	Klaaskaterstraat	Klaaskaterstraat	Opstellen ontwikkelstrategie en ontwikkelen
2020	Donkersloot	Gildenweg	Gildenweg tussen Rotterdamseweg en Brouwerstraat	Gildenweg deklaag vervangen bij VRI	Vervangen van de huidige deklaag t/m de opstelstrook VRI
2020	Donkersloot	Rotterdamseweg	Bedrijventerrein Donkersloot	Omgevingsplan Donkersloot	Voor het bedrijventerrein wordt een omgevingsplan voorbereid en een plan energietransitie
2020	Drievoet	Rosmolen	Gehoe Rosmolen	Herbestratingseerlen Rosmolen	Aanpakken van de Rosmolen zodat deze weer een jaar of tien mee kan. De bestrating hofjes vervangen.
2020	Drievoet	Brasen	Brasen 303-334	Brasen zettingen	Her bestraten zettingen 20 tot 40cm
2020	Oost	Enkstraat	Boerenbuurt	Herinrichting Boerenbuurt	
2020	Oost	Oosterparkweg	Op bedrijventerrein Groeneweg	Oosterparkweg, aanleg voetpad	Oosterparkweg, aanleg voetpad bij bedrijventerrein Groeneweg
2020	Rijsoord	Blaauwblomstraat Wilbloemstraat	Blaauwblomstraat Wilbloemstraat	Blaauwblomstraat Wilbloemstraat her bestraten en roling	Roling en bestrating Blaauwblomstraat Wilbloemstraat
2020	Rijsoord	Gerard Alewijnstraat	Gerard Alewijnstraat, De Sleeswijk Visserstraat, Pruimendijk	Herstructurering Woonvisie Rijsoord fase II	Sloop en nieuwbouw eengezinswoningen
2020	Rijsoord	Rijkstraathweg	Rijkstraathweg tussen Geerlaan en Lagendijk (2)	Rijkstraathweg deklaag vervangen (2)	ZSA deklaag aanbrengen
2020	Rijsoord	De Sleeswijk Visserstraat	De Sleeswijk Visserstraat	De Sleeswijk Visserstraat	Vervangen roling De Sleeswijk Visserstraat
2020	Sikerveer	Johan Sebastiaan Bachlaan	Johan Sebastiaan Bachlaan tussen Randweg en Reijerweg	Johan Sebastiaan Bachlaan deklaag vervangen (6)	ZSA deklaag aanbrengen
2020	Sikerveer	Reijerweg	Gemini College	Ontwikkelstrategie locatie Gemini College Reijerweg	Ontwikkelstrategie opstellen Gemini College
2020	Sikerveer	Graaf Lodewijkstraat - Oranjestraat	-	Graaf Lodewijkstraat - Oranjestraat	Bepalen wat optimale invulling van dit gebied is.
2020	West	Beukenhof	Beukenhof pleinen	Beukenhof pleinen	Opnieuw her bestraten met zo veel mogelijk oud materiaal weer inrichten.
2020	West	Burgemeester de Zeeuwstraat	Burgemeester de Zeeuwstraat tussen Populierenlaan en Geerlaan	Burgemeester de Zeeuwstraat deklaag vervangen (C)	ZSA deklaag aanbrengen
2020	West	Populierenlaan	Populierenlaan tussen Rotterdamseweg en Verbindingsweg	Populierenlaan deklaag vervangen (B1 en B2)	ZSA deklaag aanbrengen
2020	West	Sportlaan	Sportpark Ridderkerk	Herinrichting sportpark Ridderkerk	- verwijderen sportvelden korfbal; - slopen opstellen; - aanleg sportvelden
2021	Bolnes	Mauritshoek	Mauritshoek	Afkoppelen Mauritshoek	Afkoppelen Mauritshoek i.c.m. herbestratingseerlen
2021	Bovenwijk	Rivieroevers de Nieuwe Maas en de Noord	Rivieroevers de Nieuwe Maas en de Noord	Opstellen visie Rivieroevers de Nieuwe Maas en de Noord	Opstellen visie Rivieroevers de Nieuwe Maas en de Noord
2021	Centrum	Dr. de Visserstraat	Dr. de Visserstraat	Rooivervanging Dr. de Visserstraat	Rooivervanging in combinatie met herbestrating
2021	Drievoet	Vierlaan	Ronde Vierlaan Erasmuslaan	Vervangen ronde vierlaan Erasmuslaan	Vervangen ronde vierlaan Erasmuslaan
2021	Her Zand	Vierlaan, Erasmuslaan, Hugo de Grootlaan	Gelegen tussen Vierlaan, Erasmuslaan en Hugo de Grootlaan	Gebiedsontwikkeling Drievoet Her Zand	Realisatie woningbouw (131 woningen) & buitensportvoorziening.
2021	Rijsoord	Rijkstraathweg	Gelegen tussen Vierlaan, Erasmuslaan en Hugo de Grootlaan	Woningbouw De Jong Tours	De bouw van circa 65 woningen op de vroegere locatie van busbedrijf De Jong Tours en de boomgaard.
2021	Rijsoord	Pruimendijk, De Sleeswijk Visserstraat, Govert Fokstraat	-	Woningbouwlocatie garage Pruimendijk 19-21	Realiseren van woningen en appartementen
2021	Rijsoord	Pruimendijk	Ter hoogte van nr. 164-170	Woningbouw Maneg Pruimendijk	Initiatiefvoorstel woningbouw
2021	Sikerveer	Industrieweg 10	Voormalig plantsoenpost aan de Industrieweg 10	Industrieweg 10	Opstellen ontwikkelstrategie voor Industrieweg 10
2021	West	Omerlaan/Patanenstraat	Gebied rondom de Omerlaan/Patanenstraat (Aid/Farel college)	Herontwikkeling Omerlaan/Patanenstraat	Herontwikkeling van het voormalig landtechnisch laboratorium en de huidige Aid en omgeving
2022	Bolnes	Amerstraat	Hoek Amerstraat - Rijnsingel	Beverbol	Sloop sporthal Beverbol en plan bedenken nieuwbouw maatschappelijke plint met woningen en parkeren
2022	Centrum	Koninginneweg	-	herstructurering Centrum West fase 3	sloop- nieuwbouw
2022	Oost	diverse	Wijk Oost	Roling wijk Oost	Vervangen / afkoppelen / herinrichting Roling wijk Oost i.c.m. herbestraten

2022	Rijsoord	Geerlaan/ Rijkstraathweg/ Lagendijk	Polder tussen Geerlaan, Rijkstraathweg en Lagendijk	Woningbouw Ruimte voor ruimte polder Geerlaan	Woningbouw hkv Ruimte voor ruimte, circa 32 woningen
2022	West	Sportaan	Nieuw Gemini College	Nieuwbouw Gemini College	Nieuwbouw van een middelbare school
2023	Slikkenveer	Benedenrijweg	Huys ten Donck	Voorburen Huys ten Donck	Ontwikkelen visie buitenruimte Huys ten Donck
2025	Slikkenveer	Electropark	Electropark 17-19, Irenekerk	Irenekerk	Nieuw bestemmingsplan t.b.v. transformatie Irenekerk naar 3 vrijstaande woningen (Marktinitiatief)
-	Drieuvel	Vierlaan	-	Salem	uitbreiding verpleeghuis Salem
-	Oost	geestdijkstraat	plein oost en omgeving	gebiedsvisie plein oost en omgeving	gebiedsvisie plein oost en omgeving
-	Slikkenveer	Dillenburgerplein	-	Visie Dillenburgerplein	inventariseren wensen bewoners en ondernemers. Uitwerking nog nader te bepalen!

RIDDERKERK

PARTICIPATIEBOEK

Integrale visie per wijk op groen in de openbare ruimte 2020-2024

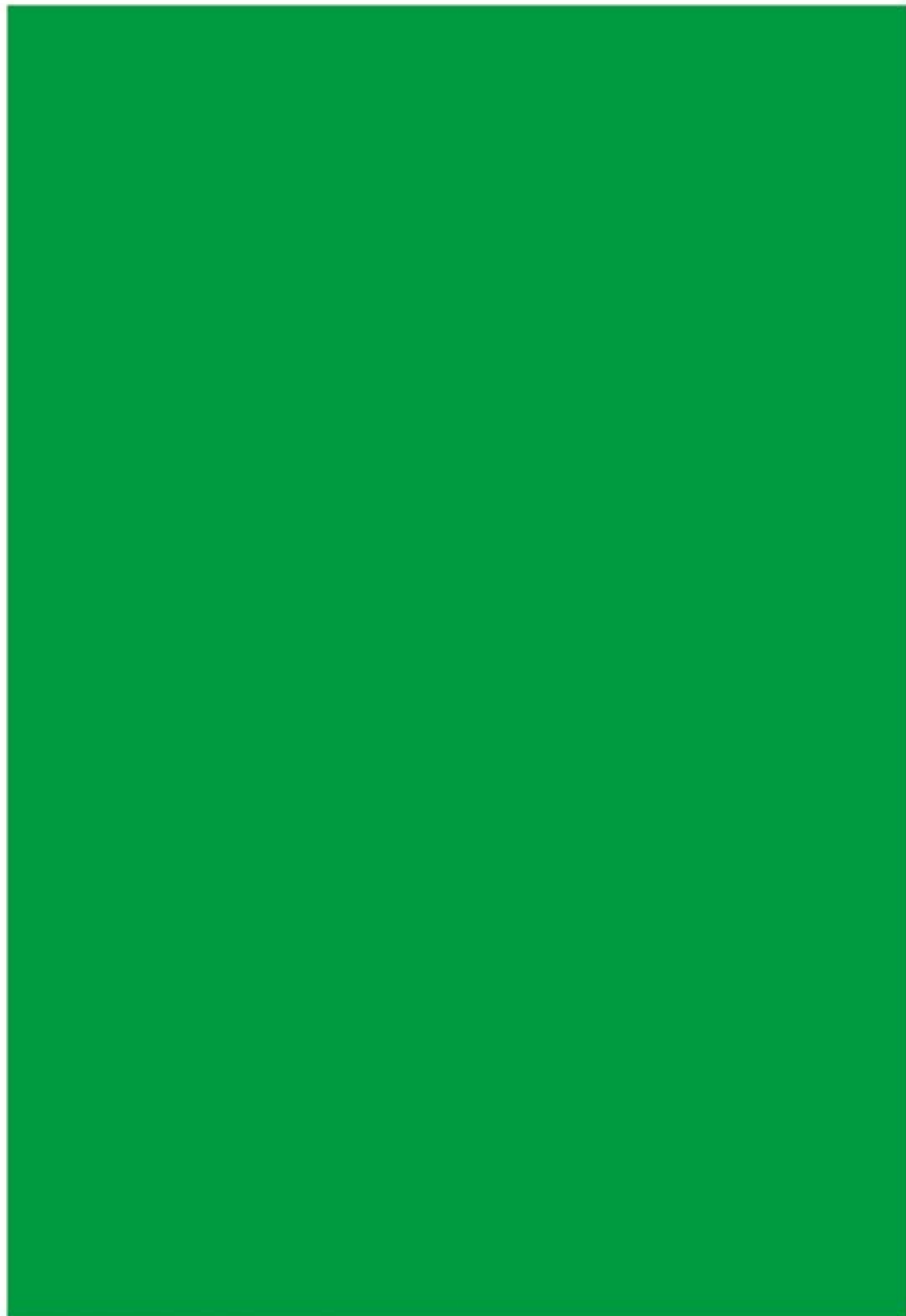
15 April 2020

INHOUD

1. BEWONERS- enquête resultaten	5
2. ONDERNEMERS- enquête resultaten	15
3. VERSLAGEN WIJKBIJEENKOMSTEN 12, 16 en 17 september 2019	29
4. BIJLAGE I: Presentatie Wijkbijeenkomsten	43
5. BIJLAGE II : Uitkomsten wijkbijeenkomsten	75
6. VERSLAG Beleidsplatform Natuur-, Milieu en Duurzaamheid.....	83
7. INPUT COMMISSIE SAMEN WONEN d.d. 14 november 2019	87
8. BEANTWOORDING REACTIES	93

1. BEWONERS- enquête resultaten

Status

Observaties

Totaal

1,454

- Niet geantwoord
- Geweigerd
- Incompleet
- Compleet

0.4%

0.0%

35.4%

64.2%

De gemeente wil graag de kwaliteit van het openbaar groen verbeteren. Wij zijn benieuwd naar wanneer het openbaar groen voor u van goede kwaliteit is. Wilt u een antwoord geven op de volgende vraag: "Onder kwalitatief goed openbaar groen versta ik:..."

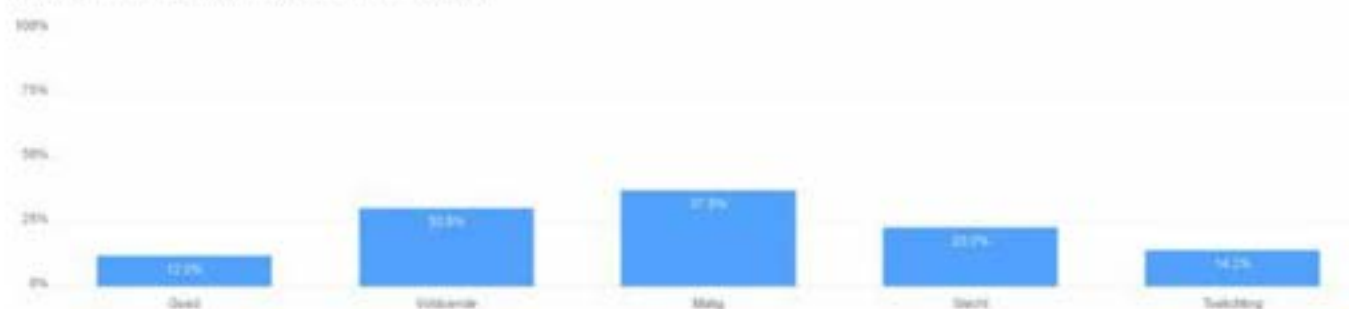

Observaties

Totaal

1,064

Wat vindt u van de kwaliteit van het groen in en om uw wijk?

Observaties

Totaal

1,113

Wanneer is voor u de hoeveelheid groen in uw wijk voldoende?

Observaties

Totaal

1,016

Wat vindt u van de hoeveelheid groen in en om uw wijk?

Observaties

Totaal

1,055

Herkent u de noodzaak om tot meer en kwalitatief beter groen te komen in Ridderkerk? Wil u uw antwoord toelichten?

Observaties

Totaal

1,045

Ziet u mogelijkheden om groen in de openbare ruimte in en om uw wijk te verbeteren?

Observaties

Totaal

● Ja

● Nee

1,045

83.3%

16.7%

Zo ja, op welke plek ziet u dit? Of op welke manier ziet u dit?

Observaties
Totaal

823

Zo nee, waarom niet?

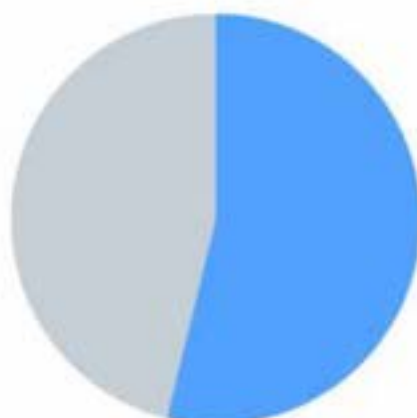
Observaties
Totaal

322

Als uw straat op de schop moet (voor bijv. nieuwe riolering) wat zou u anders willen zien bij herinrichting? (meerdere antwoorden mogelijk)

Ervaart u nadelige gevolgen van de klimaatverandering?

Zo ja, betreft dat dan (meerdere keuzen mogelijk):

Zijn er plekken waar groen kan bijdragen aan de oplossing van één van deze problemen (wateroverlast, waterschade aan woning, droogte, etc.)?

Observaties

Totaal

● Nee

● Ja, namelijk de volgende plekken:

867

62.1%

37.9%

Maakt u zich zorgen over de klimaatverandering in de toekomst?

Observaties

Totaal

● Niet

● Nauwelijks

● Soms

● Vaak

996

7.2%

16.0%

52.2%

24.6%

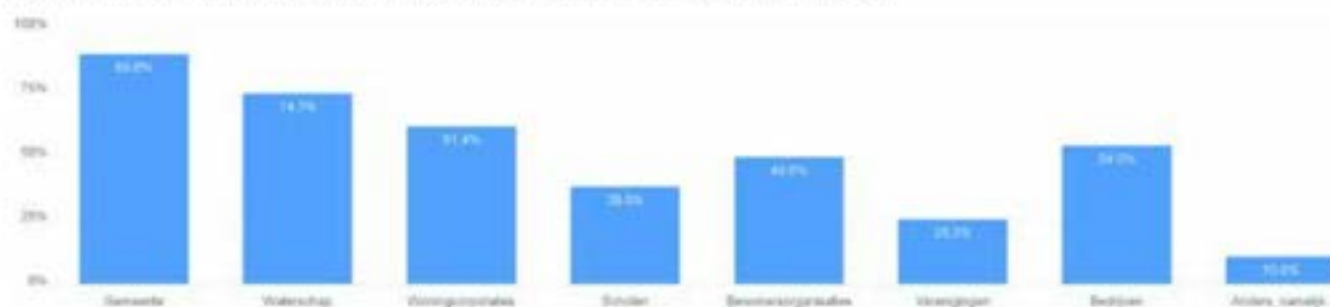
Welk thema vindt u het belangrijkste om mee aan de slag te gaan? (scoren van: 1 belangrijkste tot minst belangrijk: 4)

Wilt u zelf maatregelen nemen door bijvoorbeeld de tuin te vergroenen of zonwering aan te schaffen?

Wie moeten naast de bewoners nog meer betrokken worden bij klimaatadaptatie? (meerdere keuzen mogelijk)

Observaties

Totaal

962

De gemeente wil u zo goed en gericht mogelijk informeren over en betrekken bij de Groenvisie en de consequenties en mogelijkheden voor uw wijk. Wilt u daarom uw postcode invullen?

Observaties

Totaal

967

De gemeente wil dat het groen in de openbare ruimte voor alle inwoners van verschillende leeftijden, aantrekkelijk is. Wilt u aangeven welke leeftijdscategorie voor u van toepassing is?

Observaties

Totaal

985

2. ONDERNEMERS- enquête resultaten

Status

Observaties

Totaal

- Niet geantwoord
- Geweigerd
- Incompleet
- Compleet

24

0.0%

0.0%

87.5%

12.5%

Vul hier de postcode van uw bedrijfslocatie in:

Observaties

Totaal

17

1. Wat vindt u van de kwaliteit van het openbaar groen in en om uw bedrijf?

Observaties

Totaal

9

2. Wat vindt u van de hoeveelheid openbaar groen in en om uw bedrijf?

Observaties

Totaal

8

4. Ziet u mogelijkheden om groen in de openbare ruimte in en om uw bedrijf te verbeteren?

Observaties

Totaal

- Ja
- Nee

6

83.3%
16.7%

5. Zo ja, op welke plek ziet u dit? Of op welke manier ziet u dit?

Observaties

Totaal

5

6. Zo nee, waarom niet?

Observaties

Totaal

1

7. Als de straat bij uw bedrijf op de schop moet (voor bijv. nieuwe riolering) wat zou u dan anders willen zien bij herinrichting? (meerdere antwoorden mogelijk)

Observaties

Totaal

5

Kunt u een toelichting geven op uw antwoorden?

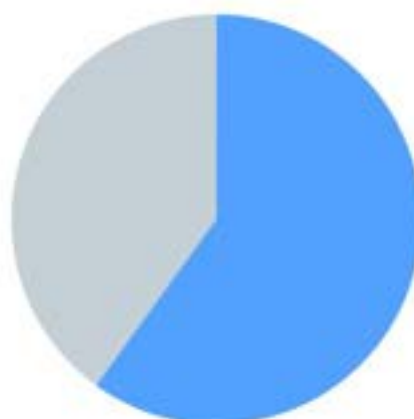

Observaties

Totaal

3

8. Ervaart u nadelige gevolgen van de klimaatverandering?

Observaties

Totaal

● Ja

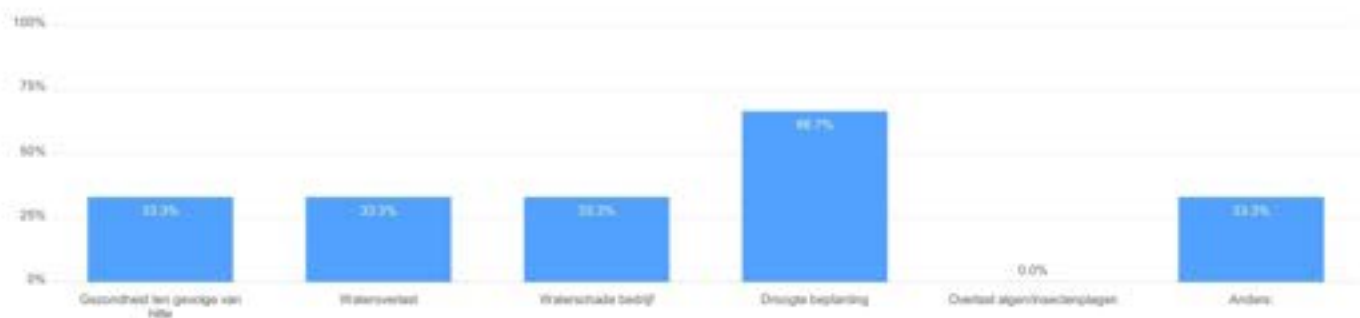
● Nee

5

60.0%

40.0%

9. Zo ja, betreft dat dan (meerdere antwoorden mogelijk):

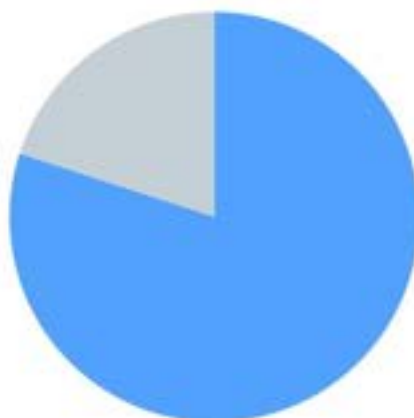

Observaties

Totaal

3

10. Zijn er plekken waar groen kan bijdragen aan de oplossing van één van bovenstaande problemen?

Observaties

Totaal

● Ja

● Nee

5

80.0%

20.0%

11. Zo ja, welke plekken?

Observaties

Totaal

4

12. Maakt u zich zorgen over de klimaatverandering in de toekomst?

Observaties

Totaal

● Niet

● Nauwelijks

● Soms

● Vaak

5

0.0%

20.0%

20.0%

60.0%

13. Welk thema vindt u het belangrijkste om mee aan de slag te gaan?

Observaties

Totaal

5

- 1 - Belangrijkste
- 2
- 3
- 4 - Minst belangrijkste

14. Wilt u zelf maatregelen tegen de gevolgen van klimaatverandering nemen door bijvoorbeeld investeringen te doen op en rondom uw bedrijf?

Observaties

Totaal

4

- Ja
- Nee
- Misschien

100.0%
0.0%
0.0%

Kunt u een toelichting geven op uw antwoord?

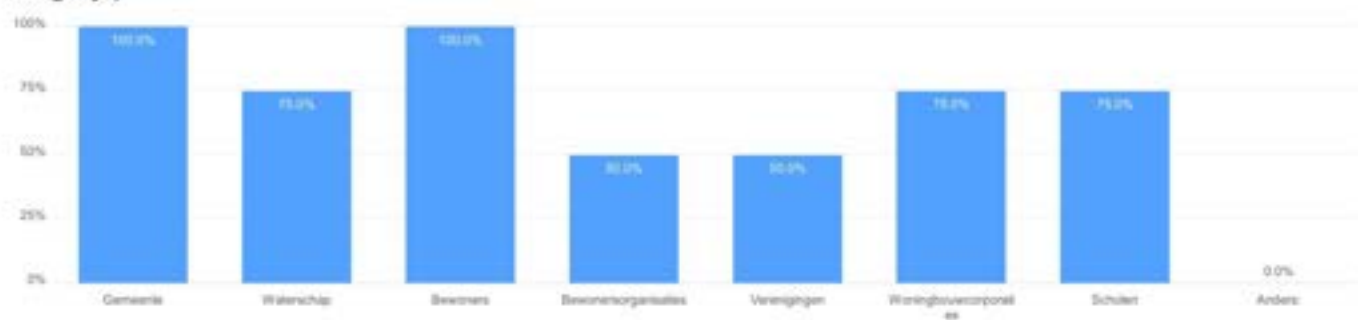

Observaties

Totaal

3

15. Wie moeten naast de ondernemers nog meer betrokken worden bij klimaatadaptatie? (meerdere antwoorden mogelijk)

Observaties

Totaal

4

1. WAT VINDT U VAN DE KWALITEIT VAN HET OPENBAAR GROEN IN EN OM UW BEDRIJF?

1. Prima
2. er is genoeg groen
3. redelijk
4. matig
5. slecht
6. te weinig bloeiende planten
7. Slecht. De hele zomer tegen onkruid aangekeken wat twee tot drie meter hoog stond! Uitellende zelf maar begonnen met stukken onkruid uit de groenstrook van de gemeente te verwijderen
8. Het wordt de laatste jaren slecht bijgehouden. Onkruid op de stoepen wordt maar één keer per jaar verwijderd, erg armoedig. Als bewoner haal ik het dan zelf weg maar dat is niet de bedoeling.
9. slecht onderhouden

2. WAT VINDT U VAN DE HOEVEELHEID OPENBAAR GROEN IN EN OM UW BEDRIJF?

1. slecht
2. Mag iets meer
3. genoeg groen
4. redelijk
5. voldoende
6. Goed, mits het goed bijgehouden wordt
7. Dat is prima in orde.
8. te weinig maar is ook geen plaats

5. ZO JA, OP WELKE PLEK ZIET U DIT? OF OP WELKE MANIER ZIET U DIT?

1. beter snoeien
2. bij het Erasmuspark en de Erasmuslaan en langs de Rotterdamse weg word veel te veel gemaaid, van de week zijn wederom de slootkanten weer leeg gehaald!!! dit schiet zo niet op voor de beesten die in en om het water leven
3. en stuk wat nu is betegeld, was eerst een groen parkje is betegeld toen voor de betonnen cocons vuilnis deze zijn weggehaald en nooit geen groen terug wordt nu gebruikt als parkeerplaats op de stoep.
4. Maak duidelijk beleid, bijvoorbeeld met planten voor bijen, insecten etc en niet zomaar wat groen in een plantsoen zetten en dan totaal GEËEN onderhoud plegen. Kies dan bijvoorbeeld voor grondbedekkende planten die onderhoudsvriendelijk zijn én goed zijn voor bedreigde diersoorten
5. Iedere bewoner verplichten een deel van de tuin groen te maken

6. ZO NEE, WAAROM NIET?

1. er is geen ruimte

KUNT U EEN TOELICHTING GEVEN OP UW ANTWOORDEN?

1. beplanting rond de boomspiegels
2. Afgelopen jaar is de groenstrook opnieuw ingericht. Bomen die geen overlast geven, zijn verwijderd en bomen die overlast geven, zijn blijven staan. Leeggekomen plekken zijn opgevuld met struiken die weinig bijdragen voor bijen, insecten etc. Grote kale plekken zijn totaal overwoekerd door onkruid. Uitzichttoren in de Gorzen is niet te bereiken voor kinderen op sandalen en korte broeken vanwege distels en brandnetels OP de trap en vlak ernaast.
3. bermen met vaste planten voor bijen

11. ZO JA, WELKE PLEKKEN?

1. meer bomen in de straat en de beplanting die er al staat niet zo rigoureuus snoeien telkens maar weer
2. Groenstrook. Regenwater kan ontkoppeld worden van riool en geïnfiltreerd worden in de groenstrook
3. Vooral rond de vele wegen van Ridderkerk. Neem als voorbeeld het stuk langs Seringenplantsoen. Geen wal, weinig bomen.
4. Langs de snelweg meer groen en beter groen inplanten

KUNT U EEN TOELICHTING GEVEN OP UW ANTWOORD?

1. in goede samenwerking met de gemeente, de regels versoepelen
2. Opvang regenwater kan (deels) ontkoppeld van het riool. Mogelijkheden zoals regentonnen, regenwaterinfiltratie etc zijn onderwerpen waarin de gemeente een rol kan spelen door middel van voorlichting en subsidie
3. Dat doe ik al op kleine schaal met een groene tuin en goede beglazing bijvoorbeeld. Aan de overige zaken hangt een stevig kostenplaatje.

3. Verslagen wijkbijeenkomsten 12, 16 en 17 september 2019

Verslagen wijkbijeenkomsten 12, 16 en 17 september 2019

Visie op Groen Ridderkerk

De gemeente Ridderkerk werkt aan een integrale visie op groen in de gemeente Ridderkerk. Dit spraken we af in het Collegeprogramma 2018-2022. Wij willen het groene karakter van Ridderkerk in stand houden, waar mogelijk versterken en toekomstbestendig maken. We willen evenwichtiger keuzes maken over de bestemming van de openbare ruimte.

Daarom zijn we bezig met het opstellen van de Visie op groen, waarmee we de waarde van groen in de woonomgeving vastleggen. Ook geven we in de visie aan of, hoe en waar we het groen kunnen verbeteren en/of uitbreiden. Verder is gekeken naar de huidige kwaliteit van het groen en de mogelijkheden van meer kwalitatief groen per wijk.

Klimaatadaptatie is ook een belangrijk thema in de Visie op Groen. Om de nadelige gevolgen van de klimaatverandering zo minimaal mogelijk te maken, werken we aan een klimaatbestendig en waterrobuust Ridderkerk. Een "groener" Ridderkerk draagt hier zeker aan bij.

Elk gebied, elke wijk heeft op het gebied van groen knelpunten maar zeker biedt ook kansen om bij te dragen aan een hoogwaardige gezonde en veerkrachtige leefomgeving, die klaar is voor de toekomst. In de visie wordt ook gekeken naar de huidige kwaliteit van het groen en de mogelijkheden van meer kwalitatief groen per wijk.

Om beter inzicht te krijgen waar deze mogelijkheden liggen heeft de gemeente de bewoners en bedrijven in Ridderkerk om hulp gevraagd. Dit is o.a. gedaan door het houden van een enquête onder de bewoners en bedrijven in Ridderkerk en het organiseren van bijeenkomsten waarvoor alle bewoners en bedrijven uit Ridderkerk zijn uitgenodigd.

Enquête

De gemeente is haar inwoners dankbaar voor het invullen van de enquête. De uitkomst van de enquête wordt gezien als representatief. Van de 20.542 adressen hebben 1454 personen de enquête ingevuld. Dit lijkt op het eerste oog een lage opkomst, maar voor een enquête is dit een mooi resultaat. Aan de bewoners is gevraagd om aan te geven in welke postcode zij wonen, zodat het voor de gemeente inzichtelijk is waar de resultaten vandaan komen.

Bijeenkomsten

Naast de enquête is meer input aan bewoners gevraagd wat de gemeente kan doen om het groen in de wijk te verbeteren. Vooraf is aan de bewoners gevraagd om rekening te houden met de volgende aspecten:

- *De openbare ruimte is schaars. Bij de inrichting van de openbare ruimte moeten we rekening houden met bijvoorbeeld ruimte voor groen, parkeren, fietsen, wandelen, water en dingen die onder de grond zitten zoals riool en andere kabels en leidingen.*
- *Aanpassingen aan het groen koppelen we zo veel mogelijk aan werkzaamheden, die al gepland staan aan bijvoorbeeld straat of rioolstelsel, omdat de straat dan toch open moet.*
- *We kunnen niet alles tegelijk aanpakken en voeren alles gefaseerd uit. Wel willen we starten met pilots om samen met u concreet ervaring op te doen over hoe we Ridderkerk toekomstbestendig kunnen vergroenen.*
- *Op sommige locaties is er bij hevige buien sprake van wateroverlast. Meer groen en water kan een bijdrage leveren om wateroverlast tegen te gaan.*
- *Op sommige locaties is de kwaliteit het groen en de bomen matig. Hier zijn verschillende oorzaken voor. Dit kunnen we niet verbeteren door simpelweg het groen en de bomen te vervangen. We moeten dus nadenken over hoe we de kwaliteit van het groen en de bomen dan wel kunnen verbeteren. In sommige gevallen kan het betekenen dat er kleine stukjes groen verdwijnen maar er een groter geheel voor terugkomt.*

- *Wij passen ons onderhoud aan grasbermen aan en zorgen voor een meer gevarieerde beplanting om insecten te ondersteunen en zo de biodiversiteit te vergroten.*

Het doel van de bijeenkomst is om op wijkniveau beter inzicht te krijgen. In totaal zijn er drie bijeenkomsten georganiseerd, verdeeld over de acht wijken in Ridderkerk.

Op 12 september de wijken Centrum, Oost en West.

Op 16 september de wijken Rijsoord, Oostendam en Drievliet Zand

Op 17 september de wijken Bolnes en Slikkerveer

Het programma van de bijeenkomst was als volgt opgebouwd: Als eerst werd vanuit de gemeente een *presentatie gegeven over groen [redacted] en Klimaatadaptatie [redacted]. Vervolgens werden de aanwezigen verdeeld in groepen: tafel(s) Groen, tafel(s) Klimaatadaptatie. Na verloop van tijd werden de groepen gevraagd om van tafel te wisselen, zodat iedereen de mogelijkheid heeft gekregen om zowel input voor groen als klimaatadaptatie in te brengen. Na beide sessies werd er een terugkoppeling gegeven van de opgehaalde informatie en toegelicht wat de vervolgstappen zijn vanuit de gemeente.

* De presentatie is als bijlage I toegevoegd aan het verslag

Bij de tafels Groen is aan de aanwezigen gevraagd om eerst een vragenlijst in te vullen (zie onderstaande vragenlijst) om vervolgens aan de hand van stickers (corresponderen met kleuren op de vragenlijst) op wijkniveau aan te geven waar de sterke en minder sterke punten in een wijk zich bevinden. Iedere aanwezige heeft daarbij de gelegenheid gekregen om zijn of haar belangrijkste tip, suggestie of opmerkingen kenbaar te maken.

VRAGENLIJST GROEN

- Waar woont u?
- Is het groen (in uw wijk/buurt) mooi? (aangeven waar wel of niet) Graag een X (kruis) op de sticker tekenen als u een locatie niet mooi vindt
- Is het groen bruikbaar (om te spelen, wandelen) en bereikbaar? (aangeven op kaart)
- Zijn er fijne of niet fijne plekken in de wijk qua groen? Graag een X (kruis) op de sticker tekenen als u een locatie niet fijn vindt
- Zijn er plekken waar groen kan bijdragen aan meer comfort? (bijv. schaduw, uitzicht)
- Zijn er plekken waar meer groen zou kunnen komen? (kwantiteit)
- Zijn er plekken aan te geven waar snel iets moet gebeuren met groen? (prioritering)
- Ziet u ergens kansen voor een pilot (klimaat + groen)

De antwoorden op bovenstaande vragen zijn per wijk uitgeschreven en terug te lezen in bijlage II.

Samenvatting opbrengst bewonersavond (Algemeen)

De bewonersavond is georganiseerd om op wijkniveau beter inzicht te krijgen in het groen en het klimaat. Sommige onderwerpen/aandachtspunten kwamen tijdens elke bewonersavond naar voren. Deze punten zijn hieronder per thema samengevat. Verderop in het verslag worden de belangrijkste onderwerpen/aandachtspunten per wijk beschreven.

Groen

- Men is over het algemeen zeer ontevreden over het beheer en onderhoud
- Men vraagt om variatie/diversiteit in boomsoort/beplanting
- De dijken aantrekkelijker maken i.p.v. standaard gras
- Het stimuleren van groene daken huizen/schuurtjes (stimuleren gemeente)
- Bij nieuwbouwlocaties of uitbreidingslocaties (ook bedrijven) wordt te weinig over het groen nagedacht. Neem op dat groen moet worden gecompenseerd.
- Vergroening van industrie / winkelpleinen / schoolpleinen / parkeerterreinen
- De overlast van bomen (bij parkeerplaatsen)

Klimaatadaptatie

- Samen oplossen
- Subsidie gemeente?
- Wijksgewijze aanpak: bv gezamenlijke aankoop infiltratie kratten/sedummatten
- Dilemma: parkeren auto in voortuin? Of op straat: wel/ geen bomen.
- Houd groene gebieden groen!
- Grond neemt water op.
- Overlast op weg slecht van korte duur! Acceptatie
- Regelgeving bv achterpaden en tuinen vergroenen
- Verbinding met buitengebieden maken in verband met koelte
- Dilemma: bomen en zonnepanelen
- Hitte gezondheid en luchtkwaliteit!
- Gemeenschappelijke tuinen (semi openbaar?)

Opbrengst groen 12 september wijken Centrum, Oost en West

[Afbeelding: opbrengstkaart wijk Oost]

[Afbeelding: opbrengstkaart wijk Centrum]

[Afbeelding: opbrengstkaart wijk West]

De bijeenkomst voor de wijken Centrum, Oost en West is door 25 mensen bijgewoond. Hieronder puntsgewijs de belangrijkste tip, suggestie of opmerking.

- Groen, maar weinig variatie in bloemsoort/boomsoort. Langs de wegen kan er ook variatie in bomen en bloemen worden aangebracht.
- Keuze voor klimaatbestendige bomen, bomen die tegen de droogte kunnen
- Oosterpark / Sandelingenpark (naast Happy Italy H.I.A.) aantrekkelijk/beleefbaar
- Onderhoud van de ruitpaden ondermaats
- Berm populierenlaan een positief project, mooi en goed voor flora- en fauna en doet wat met de belevingswaarde
- Reijerpark / A38 verbinden met Donckse. Op dit moment een ongezond gebied
- Groen behouden, tuinders maken plaats voor luxe woningen. Gemeente moet ook naar eigen handelen kijken
- Bijvoorbeeld een percentage opnemen bij nieuwe ontwikkelingen, minimaal 25% groen
- Verzoek bij het Lohmanpark meer bomen te planten
- Burg. De Zeeuwstraat zijn 35 bomen gekapt, 12 jaar geleden! De bomen zouden worden terug geplant, maar dit is nooit meer gedaan
- Een groenperk dat wordt onderhouden door bewoners wordt beter uitgevoerd dan wanneer de gemeente dit doet. Verzoek om de gemeente dan ook niet aan groenperken te laten komen (snoeien) welke bewoners zelf onderhouden
- Klooslaan – Genestetstraat meer bomen toevoegen, bewoners geven aan bomen boven parkeerplaatsen te verkiezen
- Sonnet; perkjes veel meer variatie in beplanting toevoegen
- Oosterpark; fijnstof afvangende beplanting toevoegen
- Sociaal onveilig gevoel waar grote bosschages slecht word onderhouden
- Groene daken - op gemeentelijke gebouwen en gebouwen van externe.
- Verschil in hoeveelheden groen per wijk/ gebied.
- Kwaliteit van het onderhoud – slordig – rommelig
- Dat er teveel gras wordt gemaaid in Ridderkerk – meer laten staan.
- Dat er te weinig beplanting in de groenvakken staat.
- Meer aandacht voor biodiversiteit
- Groene rand rondom Ridderkerk benaderen als natuurgebied (mini Natura 2000)
- Over de kwaliteit van de bomen – veel kleine bomen
- Braakliggende terreinen gebruiken – biodiversiteit vergroten
- Terrein t.o.v. Bas van der Heiden aan de Havenstraat benutten.
- Kwaliteit van het grasmaaien – er wordt te hard gereden tijdens het maaien.
- Klimaat: Meer bomen en/of koele plekken realiseren (iedereen komt er)

Opbrengst 16 september wijken Oostendam, Rijsoord en Drievliet Zand

[Afbeelding: opbrengstkaart wijk Oostendam]

[Afbeelding: opbrengstkaart wijk Drievliet]

[Afbeelding: opbrengstkaart wijk 't Zand]

[Afbeelding: opbrengstkaart wijk Rijsoord]

De bijeenkomst voor de wijken Oostendam, Rijsoord en Drievliet Zand is door 20 mensen bijgewoond. Hieronder puntsgewijs de belangrijkste tip, suggestie of opmerking.

Groen Oostendam/Rijsoord

- Pruiwendijk / fietspad Zuidpad meer bomen toevoegen (bijvoorbeeld knotwilgen)
- Het beleven van groen is veel meer waard dan zicht hebben op groen (toegankelijkheid)
- Bij nieuwbouwontwikkelingen aan de Waal, aandacht voor het behoud van groen (riet)
- Bewust inzaaien van bloemranden (bloemenmengsels) bijvoorbeeld bij grasbermen
- TIP: Rand waar wildgroen 'mooi' lijkt, toelichting: Men ziet wildgroen vaak als negatief/niet mooi, door een locatie met kader aan te wijzen voor wildgroen, ziet men dat het alsnog is geordend.
- Communicatie over natuurvriendelijk onderhoud is erg belangrijk om bewoners te laten beseffen dat er verschil zit in manieren van onderhoud en wat de achterliggende gedachte keuze daarvoor is
- Oostendam; aantal groene locaties die niet toegankelijk/bereikbaar zijn voor bewoners waardoor de beleving minder is

Klimaat Oostendam/Rijsoord

- Oude woningen liggen te laag
- Mauritshoek heeft veel wateroverlast / Mauritsweg probleem water
- Strevelszicht (bejaarden woningen)
- Sandelingenweg watert niet af (ook op de kaart)
- Pruiwendijk: droogte scheuren!
- Waterbuffer /opslag en in tijden van droogte water afgeven: Geerlaan /Mauritshoek
- Klimaatbuffer langs de Waal
- Rijksstraatweg uitdiepen waterpartij
- Randen Nieuw Rijerwaard /groenbuffer bieden veel mogelijkheden.
- Vlasstraat niet asfalteren

Groen Drievliet-Het Zand

- Overlast hondenpoep rondom basisschool de Bongerd
- Singels (de Vlieten) heeft veel potentie, maar door de manier van inrichting en onderhoud komt de potentie niet naar boven. Ook nemen de onderhoudskosten hierdoor alleen maar toe (gaat jaarlijks achteruit)
- Eenzijdige beplanting is niet gewenst, meer variatie is wel gewenst!
- Grasstenen? Meer bewustheid onder bewoners betreft inrichting voor + achtertuin.
- Besef over ruimte onder de aandacht brengen. Parkeerplaats vs. Boom
- Wooncompas – Vergroening van daken (ook daken van schuren)
- Plek aanwijzen in Drievliet waar men de hond kan uitlaten (Oosterpark voldoende ruimte?)
- Bramenstruiken krijgen op sommige locaties in Drievliet de overhand
- Quote: Groen Waar Men Trots Op Kan Zijn!
- Optimaal gebruik van de schaarse ruimte

Klimaat Drievliet-Het Zand

- Kruipruimte vaak wateroverlast
- Straat ligt hoger ten opzichte van de bewoning
- Water stroomt af naar woning (binnen het gebied) o.a. Boutenstraat
- Water stroomt naar watergang (randen van de woonwijk)
- Vogelbuurt: woning te laag ten opzichte van de weg
- Opmerkelijk: locatie voormalige sloten geven nu wateroverlast (doorlaatbaarheid?)
- Nieuwe speelvoorziening (Patrijs) nu veel water
- Naderonderzoek
- Oosterpark inderdaad een paar graden koeler
- Fazant: bomen en water leveren nauwelijks verkoeling
- Vlietplein: erg verhard/Houtzaagmolen plassen op straat.
- Geerlaan nu verhoogd , geen wateroverlast.
- Visvliet wateroverlast

- Rotterdamse eg heeft ook wateroverlast (partners!)
- Brasem: ander inrichting i.p.v. bomen en bakken
- Wateroverlast achter de Meerkoet en Koolmees
- Hoge bomen aanplanten Oosterpark
- Kansen bij Windmolen/Pelikaan
- Zwaluw/lijster tussen pad vol onkruid en water
- Van Leeuwenhoek veel water op straat
- Geen woningbouw maar waterreservoir
- Nieuwe openbare ruimte klimaatadaptief

De bijeenkomst voor de wijken Bolnes en Slikkerveer is door 37 mensen bijgewoond. Hieronder puntsgewijs de belangrijkste tip, suggestie of opmerking per wijk.

Groen Bolnes

- Plantsoen bij de pier op oosten andere beplanting / opnieuw inrichting. Ziet er niet fraai uit op dit moment. Staan nu containers waar groen is ingezet
- Bos naast A38 (aan beide kanten) meer bomen planten. Als er plannen zijn voor zonnepanelen heeft men zorgen over toename geluid en weerkaatsing van de zon op de panelen
- Naast het bedrijf Rowood op de Benedenrijweg de bomen (het groen) terugbrengen. Is weggehaald waardoor bedrijf veel meer opvalt.
- Op de Benedenrijweg heeft men last van de hoge snelheid door automobilisten, dit brengt geluidsoverlast mee. Verzoek om snelheid remmende maatregelen te nemen.
- Donckse velden (natuurgebied achter de Rijnsingel) verzoek om meer variatie/diversiteit in het groen aan te brengen (Waterschap Hollandse Delta eigendom/beheerder).
- Rijnsingel:
 - diversiteit aan bomen, let op de duur voor het groeien van bomen
 - zorgen voor meer lichtinval
 - zorgen om uitlaatgassen
 - na een storm schade sneller oplossen (takken op de weg etc.)
 - keuze van asfalt invloed op gezondheid bomen
- De parken zijn meer 'open' geworden afgelopen decennia. Let op veiligheid versus groenbeleving.
- Stimuleren van volkstuinen
- Op het Dijkje/Maaslaan de intensiteit van het maaibeleid aanpassen (te hoog nu) en kijk naar natuurlijkvriendelijk onderhoud (flora-fauna).
- Goede plekken voor ruimte bomen
 - het Dijkje (bijvoorbeeld tussen Rotterdamseweg

en De La Reijstraat, maar eigenlijk overal)

- Stimuleringsregeling voor groene daken oprichten
- Een ecooloog in dienst nemen bij de BAR-organisatie. Een ecooloog zal anders adviseren bij het onderhoud en beheren van groen dan een groenbeheerder.
- Stekelstruiken verwijderen waar (kleine) kinderen spelen
 - voormalig speelplein Krammerhof (achter Leklaan/Grevelingenhof)
- Rivierenbuurt meer groen in de woonstraten (kijk eens naar www.leefstraat.be, een website voor bewoners waar parkeren versus het groen centraal staat. Werk met buurttenten voor het delen van informatie
- Op de Benedenrijweg is het geluid toegenomen het uitzicht afgenomen door het verwijderen van groen. Verzoek meer groen toevoegen.
- Bij nieuwbouwlocaties of uitbreidingslocaties (ook bedrijven) wordt te weinig over groen nagedacht. Neem op dat groen moet worden gecompenseerd.
- Het parkeerterrein bij de Beverbol wordt zeer slecht onderhouden
 - Hoge bomen staan rendement zonnepanelen in de weg
- Pontonweg/Loodspad : de hoge populieren zijn +/- 25 jaar oud. Regelmatig breken zware takken af.
- Parkeerterrein bij sportpark vergroenen (half verharding, bomen toevoegen)

Klimaat Bolnes

- Dijken twee keer maaien: andere begroeiing
- Van Riebeekpark, ligt lager: klimaatbush! Halfverharding nat: niet prettig. (waterpasserende verharding toepassen).
- Donckse Veld: blauwe vlakken geen probleem.
- Prima Bolnes: blauw bij parkeergarage? waterplein maken? (prima vera en prima vista)
- Rijnstraat : rood: calamiteitenvervoer aandacht!
- Noordstraat: wateroverlast is geweest (heringericht)
- Gen. Smutsstraat een Waterland: nu kleine bomen

meer groen is kans.

- Parkeerplaats Amerstraat: kans voor (aanvullen) grote bomen, indien standplaatsverbetering
- Boezemkade: wateroverlast bij laaggelegen tuinen
- Rijnsingel/Jupiterflat klimaatadaptief
- Beverbol: boomsoort aanpassen op minderoverlast in verband allergie/gezondheid

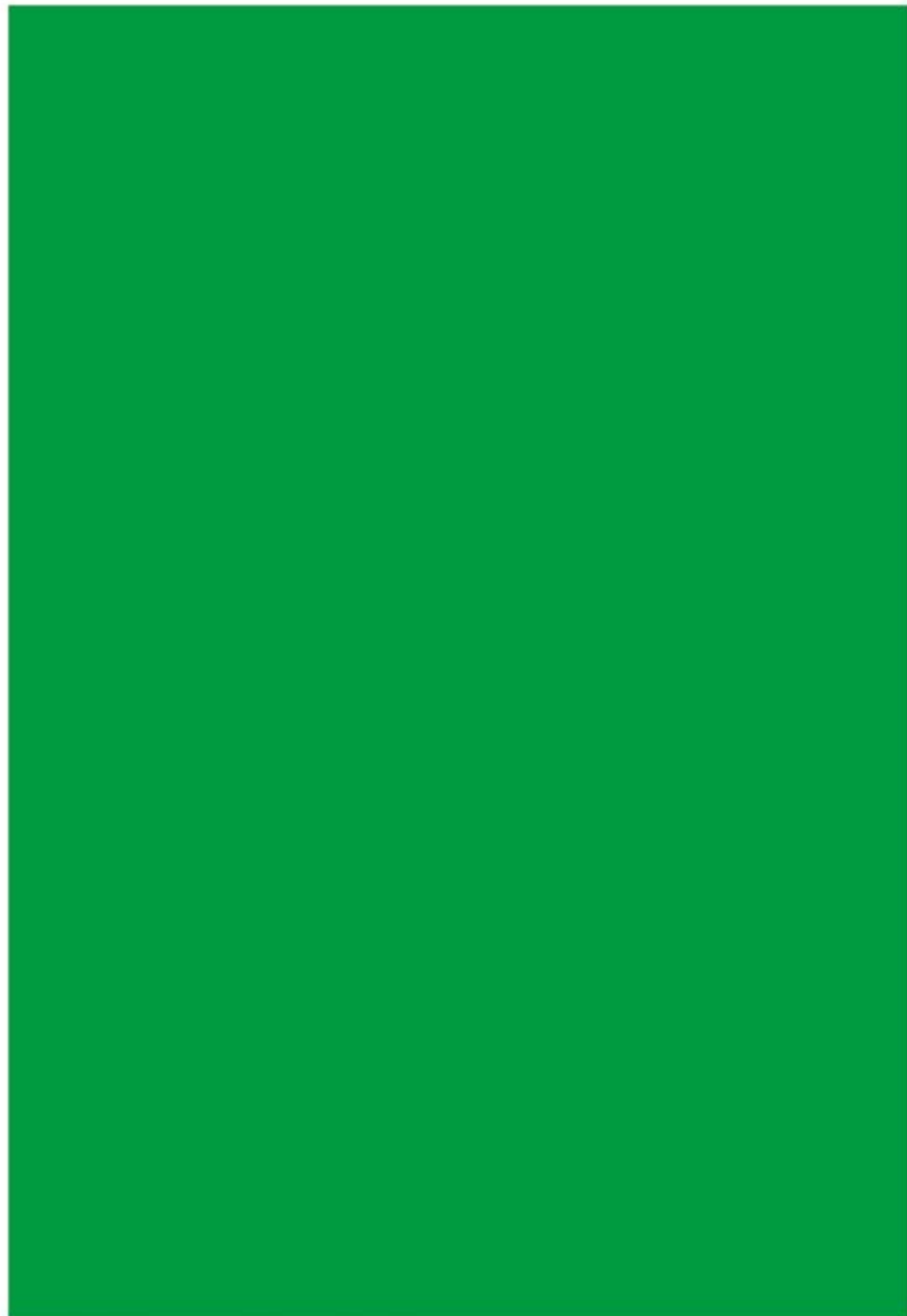
Groen Slikkerveer

- Margrietstraat:
 - Zorg voor mooiere singels en minder onkruid. Roestige bruine bak?
 - Jeugd loopt door planten heen
 - Niemand kan bij het onkruid door het hek
 - Opnieuw schilderen (betrek een ecooloog vanuit oogpunt educatie)
- In de smalle sloten het riet vaker maken, 1x is te weinig. In de zomer stinkt het. Het gemaaid riet blijft liggen/wordt niet weggehaald.
- In gesprek met Waterschap Hollandse Delta over het maaibeeld en de beplanting
- Meer inheemse planten/bloemen/struiken plaatsen om insecten aan te trekken
- Minder maaien
- Levendige stukken met bessenstruiken e.d., leuk voor mensen, goed voor dieren/vogels
- Meer diversiteit in beplanten in de straat
- Beter snoei beleid
- Boomspeiegels beplanten (indien voldoende licht)
- Bloembollen
- Zachtere overgangen
- In stand houden wat goed is
- Plantsoen ziet er niet uit (o.a. Electropark). Meer variatie
- Meer aandacht voor beter snoeien van mooie grote bomen. Gevaarlijke dode takken eruit halen
- Meer natuurlijk spelen. In bomen kunnen klauteren, in struiken kunnen spelen
- Vlinderstruiken langs de weg

- Onderhoud half verharding Electropark
- Vergroening langs rivieroever. Aandacht voor zicht op rivier, maar er zijn nog andere mogelijkheden
- Eerst grote plekken/plantsoenen aanpakken. Kan hub worden in de buurt. Combineren met klimaat
- Begin operatie steenbreek in het openbaar gebied
- Bij nieuwe ontwikkelingen rekening houden met groen. Duidelijk vooraf.
- Subsidies met Waterschap Hollandse Delta. Vraag subsidies aan voor een pilotproject. Bewoners hiermee stimuleren (operatie steenbreek).
- Meer bloeiende bomen in de zomer. Niet alleen in het voorjaar
- Bij nieuwe ontwikkelen regels stellen voor inrichting tuin. Bijvoorbeeld 60% groen, maximaal 40% verharding
- Graag meer groen, minder bruin (poep!)
- Bewoners meer zelf laten doen / vrijheid geven (Omgevingswet)

Klimaat Slikkerveer

- Electropark: klimaat hub, buffer!
- Woningen (veelal de oude) lager dan de weg
- Margriet / Kievitsweg : tuin loopt af naar woning; Onderheide woningen
- Electropark: herinrichting naar klimaat hub
- Bizet Staete: te stenig bij appartementen
- Vierjaargetijden: te stenig
- Ringdijk als onbegaanbaar gebied (fout op de kaart)
- Van Amrooy straat is heet (maar een boom) wel koel!
- Schoolplein: wel groen, maar ook speelruimte op maaiveld: meer bomen! Vergroenen in 3d!
- Benederijweg, Zabo kansen voor vergroenen: mooi park van maken.
- Speelplek (Anna Pawlowna) achter Dillenburgplein natuurspeelplek van maken incl. klimaatadaptief
- Drie Rivierenlaan (vergoenen bij nieuwe flats)
- Groengebied Randweg loopt onder water
- Dubbele rij bomen i.p.v. 1 in de Nassastraat
- Amaliastraat nog meer vergroenen

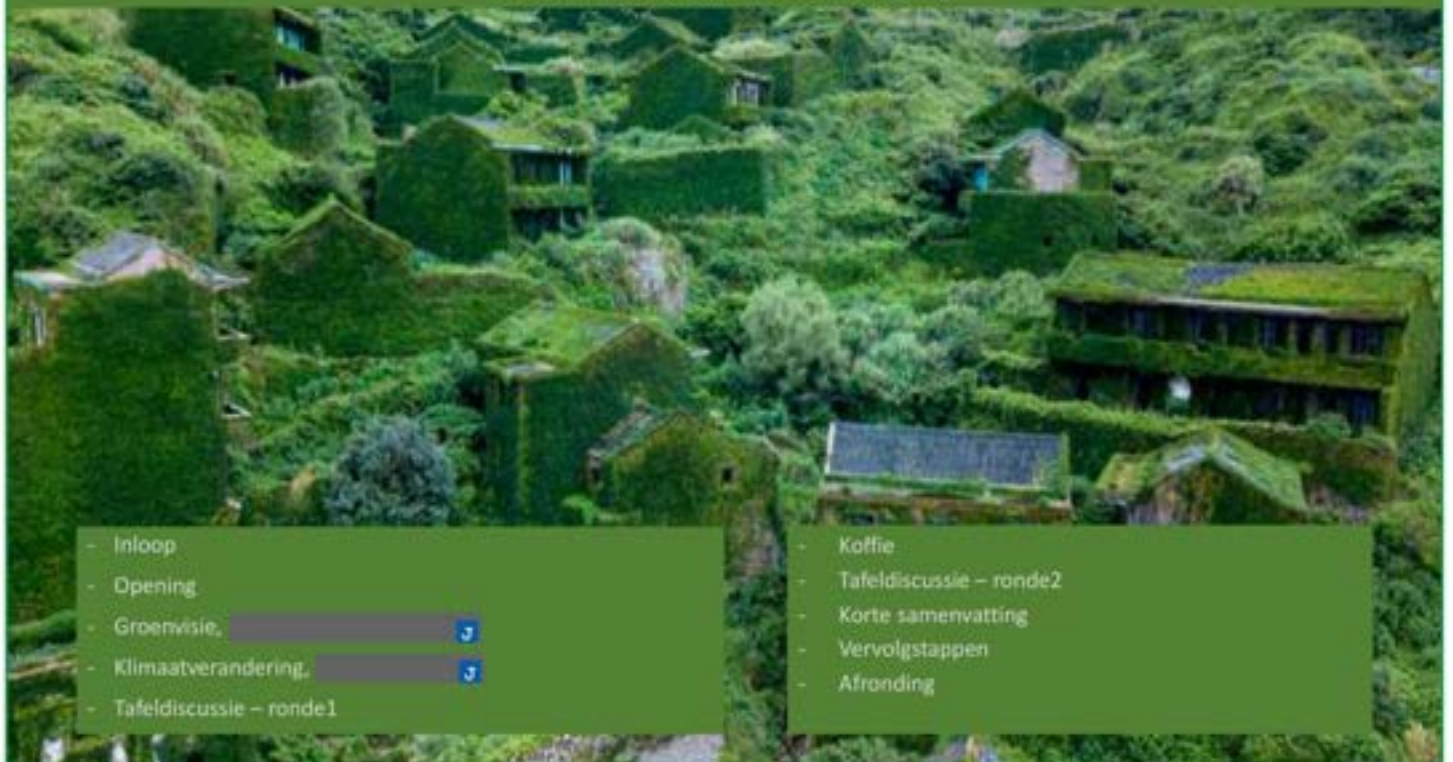
4. Bijlage I: Presentatie Wijkbijeenkomsten

Groenvisie Ridderkerk & Uitdagingen klimaatverandering

Ridderkerk
Centrum, Oost en West

Donderdag 12 september
Grand-café Burgerzaken / Hofzaal

Groenvisie & Klimaatuitdaging

- Inloop
- Opening
- Groenvisie, [3](#)
- Klimaatverandering, [3](#)
- Tafeldiscussie – ronde1

- Koffie
- Tafeldiscussie – ronde2
- Korte samenvatting
- Vervolgstappen
- Afronding

RIDDERKERK Groenvisie

Aanleiding opdracht = collegeprogramma

“meer en kwalitatief beter groen”

- Meer is niet altijd beter
- Kwaliteit is een breed begrip

“Groen dat een grotere bijdrage levert aan een duurzaam Ridderkerk doordat het beter is afgestemd op toekomstige ontwikkelingen”.

Dit kan in kwaliteit zijn, in kwantiteit of in beiden.

Relatie beleid

In Omgevingsvisie Ridderkerk is de noodzaak van de Visie op Groen benoemd. De omgevingsvisie gaat uit van vijf opgaven die deels thematisch en deels gebiedsgericht zijn.

- Duurzame gemeente
- Gezondheid en Leefbaarheid
- Sterke wijken, goed verbonden
- Groen-blauwe Oase
- Kloppend Hart

Opgaven voor Groenvisie

- Sporten en Bewegen in openbare ruimte
- Bouwstenen opstellen voor ontwikkeling van groene aders
- Uitwerken differentiatie grotere groengebieden
- Onderzoek kansen versterken groenblauwe zones Donkersloot
- Diversiteit in ontmoetingsplekken zowel georganiseerd als ongeorganiseerd voor alle leeftijdsgroepen.

Thema's

In de Groenvisie werken we met de thema's die een directe relatie hebben met groen: identiteit , gezondheid (welzijn en leefkwaliteit), biodiversiteit, klimaat , energietransitie en economie.

Ontwikkelingen

We staan voor grote veranderingen in onze samenleving

- Klimaat
- Energie
- Digitalisering
- Mobiliteit
- Vergrijzing

Effecten hiervan op onze leefomgeving zijn soms direct voelbaar soms geleidelijk

Instorten biodiversiteit groter probleem dan klimaatverandering

Wier - nederlands op 9 mei 2019

Als het om duurzaamheid gaat is de aandacht van de media vooral gericht op de risico's van klimaatverandering. Maar het instorten van de biodiversiteit is een veel directere bedreiging voor het menselijke bestaan, die groter is dan veranderingen in het klimaat. 1 miljoen soorten worden nu met uitsterven bedreigd, stelt een nieuw rapport van IPBES - een vergelijkbare organisatie van de VN als het IPCC voor klimaat.

Het menselijke bestaan is volledig afhankelijk van de natuur. Al onze grondstoffen worden door de natuur geleverd, net zoals onze voeding. Genetische variatie is de basis onder de stabiliteit van het natuurlijke ecosysteem. Het op grote schaal uitsterven van dier- en plantensoorten vormt een directe bedreiging voor onze leefomstandigheden.

Nieuwsbrief 2019-2020

Ten onrechte is de schade aan ecosystemen een ver-van-mijn-bedshow voor de gemiddelde consument

Modulaire verantwoordelijkheid nodig om consumptiepatronen te verduurzamen en zo natuur te redden.

17 mei 2019 11:48

Edwin J. Boudier, voorzitter van het VN-klimaatrapport (foto: Nieuws) Het verslag van het VN-klimaatrapport (foto: Nieuws) Het verslag van het VN-klimaatrapport (foto: Nieuws)

Een miljoen planten en dierensoorten dreigen uit te sterven als gevolg van de vernietiging van de natuur door de mens. Alleen de vermindering van de broeikasgasemissies schadelijk voor de mensheid is als de oplossing van de aarde, lijkt het een gewel vast te stellen te ontdekken, maar de gemiddelde consument is de schade aan ecosystemen een ver-van-mijn-bedshow. Ten eerste, want de schade is een direct gevolg van een consumptiepatroon, waarmee ook de modulaire verantwoordelijkheid van consumenten moet worden getoond.

Johannes, het VN-klimaatrapport, gaf maandag bij de presentatie

Nieuwsbericht

Extreme hitte in Nederland

17 juni 2019

In Nederland komt de temperatuur zelden boven de 35 °C. Rond 2050 krijgen we mogelijk elke drie tot twee jaar een milie hitte te maken.

Tropische dagen

In Nederland komen we een dag waarop de maximumtemperatuur 30 °C of hoger is een tropische dag. Zulke dagen komen in de 80's de laatste jaren wel vaker voor, zeker in de laatste 20 jaar (figuur 1). Tropische dagen zijn hier dus niet zo uitzonderlijk. Anders ligt het bij dagen waarop de maximumtemperatuur 35 °C of hoger is. Dit zijn sinds 2001, het begin van de metingen, nog de vingers van één hand te tellen.

Terugkeertijd temperatuur

Ten andere manier om te kijken hoe frequent een hoge temperatuur is, is hoe lang je gemiddeld moet wachten voordat de temperatuur die waarde (figuur 2). We zien dat je in de 80's naar een tropische dag gemiddeld niet langer dan een tot twee jaar hoeft te wachten. Daarnaast is de gemiddelde terugkeertijd voor een maximumtemperatuur van boven de 35 °C nu ruim 10 jaar. In zuidelijk landen als Spanje en Italië is die terugkeertijd aanzienlijk korter (figuur 2).

Zomers van Bordeaux

Wat betekent de terugkeertijd als het klimaat verandert? Om deze vraag te beantwoorden hebben we getoond naar de terugkeertijden van de jaarlijkse optimaalste maximumtemperatuur rond 2050 volgens het scenario RCP4.5 en RCP8.5. Volgens het scenario RCP4.5 zal de terugkeertijd voor een maximumtemperatuur van 35 °C dat nu gemiddeld eenmaal per 10 jaar voorkomt, nu bij het RCP4.5 scenario eenmaal per 2 tot 3 jaar. Volgens het scenario RCP8.5 zal de terugkeertijd voor een maximumtemperatuur van 35 °C dat nu gemiddeld eenmaal per 10 jaar voorkomt, nu bij het RCP8.5 scenario eenmaal per 2 tot 3 jaar. Volgens het scenario RCP8.5 zal de terugkeertijd voor een maximumtemperatuur van 35 °C dat nu gemiddeld eenmaal per 10 jaar voorkomt, nu bij het RCP8.5 scenario eenmaal per 2 tot 3 jaar. Volgens het scenario RCP8.5 zal de terugkeertijd voor een maximumtemperatuur van 35 °C dat nu gemiddeld eenmaal per 10 jaar voorkomt, nu bij het RCP8.5 scenario eenmaal per 2 tot 3 jaar.

Het aantal kinderen dat elke dag buiten speelt is in vijf jaar drastisch gedaald, blijkt uit onderzoek van Kantar Public in opdracht van Jantje Baten. Sinds 2015 is het aantal kinderen dat iedere dag buiten speelt gedaald van 20 procent naar 14 procent. 30 procent speelt nooit of maar heel zelden in de week buiten, vijf jaar geleden speelde nog maar 20 procent buiten buiten.

Jantje Baten maakt zich hard voor buiten spelen, de speelpleinverenigingen wil dat ieder kind minstens een uur per dag buiten speelt. In het onderzoek wordt buiten spelen door verschillende generaties vergeleken.

"Een belangrijke conclusie van het onderzoek is dat er een enorme verschuif is tussen de generatie van grootouders, ouders en kinderen op het gebied van buiten spelen", zegt Phyllis van der Loo, onderzoeker bij Jantje Baten. Terwijl bijna 70 procent van de opa's en oma's, en 40 procent van de ouders, nu nog meer buiten speelt dan vroeger, geeft dit nu nog maar slechts 10 procent van de kinderen.

In onderstaande video legt Jantje Baten uit wat de voorbeelden zijn van buiten spelen.

Zware onweersbuien zorgen voor veel wateroverlast

Publicatie: 10 april 2020, 7:20

Buitenvloei van een onweersbui op straat.

Door zware onweersbuien afgelopen nacht is er op veel plaatsen in Nederland wateroverlast ontstaan. Waar al in Landgraaf en steden en problemen. In Rotterdam liepen buizen bijna te staan en rekte de brandweer op vanwege wateroverlast in een woonwoning.

In Kerkrade, Tegelen en Landgraaf liepen enkele situaties volledig onder water, en ook in bruto kwam de brandweer eraan te pas.

Het omroep trio ook met andere delen van het land, en er waren meldingen van wateroverlast in Rotterdam, Tilburg en Den Haag en in de Gemeente van Amsterdam. Op een aantal plaatsen werden paden blokkeerend gelegd.

- We kunnen niet anders dan anders gaan denken over de inrichting van de openbare ruimte
- Simpelweg omdat diverse problemen uit de samenleving zich hier manifesteren

- Met de visie kijken we naar
 - welke rol groen hierin kan spelen
 - welke effect de ontwikkelingen hebben op groen en wat we hiermee doen
- Maar ook naar combineren van initiatieven
(met operatie steenbreek bijv.)

Denken in mogelijkheden

Hitte in de stad is tegen te gaan met natuurlijke oplossingen

REPORTAGE DE TOEGANG TOT DE NIEUWSTE NIEUWS

Zonder open water en vegetatie kunnen steden niet zweten, en als je niet kunt zweten, raak je oververhit. Om de hitte in de stad te reduceren, is het belangrijk om een extreme hitte in onze steden tegen te gaan. Dat stelt Anna Selmerová, die op vrijdag 26 oktober op dit onderwerp promoveert aan de TU Delft.

Urban Heat Island

Urban Heat Island (UHI) is een fenomeen dat meer dan de helft van de wereldbevolking in steden ervaart. Het is het proces waarbij de hitte in stedelijke omgevingen goed te begrijpen. Versmoldde gebieden zijn over het algemeen warmer dan de landelijke gebieden rondom steden. Dit wordt het 'Urban Heat Island' effect, letterlijk vertaald: 'stads-eiland'. Vliegen en gebouwen absorberen en houden meer zonnestraling vast dan natuur en vegetatie, die nu eenmaal promouventer spreiden op het gebied van. Daarom wordt de stad dus ook op. Daarnaast wegen menselijke activiteiten, zoals industrie, verkeer, airconditioning nog extra hitte toe aan de stad, in vergelijking tot landelijke gebieden.

Natuurlijke oplossingen

Oplossingen worden nu vaak gezocht in de constructie, witte gebouwen en smalle straten, maar een groot deel van de hitte is het niet met ze warm als in bijvoorbeeld natuurlijke gebieden, waar deze manier van bouwen meer toe heeft. Dus op die manier onze steden construeren, is niet heel efficiënt. Meer vegetatie en water aanbrengen, is dat wel. Het promouvent Anna Selmerová.

Wat UHI effect is goed tegen te gaan door de verandering te brengen in het herintroduceren van planten en open water in stedelijke gebieden. Door water en vegetatie uit onze steden te halen, hebben we de gebouwen. De luchttemperatuur kan verhoogd worden door hogere verandering van water en velden, kanalen of fontein. Vergeetende steden hebben al laten zien dat open water de meest efficiënte manier is om UHI's overdag te reduceren. Open water verlaagt de luchttemperatuur op twee manieren: het kan zelf warmte opslaan en er wordt energie onttrokken aan water te laten verdampen.

Natuurlijke oplossingen als vegetatie en water zijn bovendien multifunctioneel: ze brengen koelte en schaduw maar zijn ook esthetisch. Dus in onze steden willen krijgen daar is niet meer te beginnen.

Zaterdag 25 mei 2019 Het laatste nieuws het eerst op Nieuw

De potentie van een groen dak: 'We dromen van hap'

24 mei 2019 20:56
Laatste update: 9 uur geleden

Dit weekend kun je met een zipline over de Coolingsingel in Rotterdam roetsjen. Wie durft reist in een paar seconden van het dak van Warenhuis De Bijkorf naar het World Trade Center. Het is een van de activiteiten die van 21 mei t/m 2 juni te doen zijn in het kader van de Rotterdamse Dakendagen. Wat is de potentie van het dak? We vragen erover met twee betrokkenen.

Rotterdam heeft de meeste platte daken van Nederland, maar heeft 18 vierkante kilometer. "En daar gebeurt helemaal niets mee", vertelt Léon van Geest, directeur van de Rotterdamse Dakendagen. "Er ligt grind op of er staan auto's". Dat is zonde. Steden zijn aan het verdichten, er wordt steeds meer gebouwd en er is steeds minder groen in de stad. En die daken, die liggen er maar.

De Rotterdamse Dakendagen hebben als doel om dakgebruik te stimuleren. Wat is allemaal op een dak kunt doen, laat het festival zien op 45 daken die

Bomen in de stad net zo effectief als in regenwoud

Door Wouter van den Brink 12/10

De meeste mensen denken niet aan Londen als een bos. Toch zijn er in de stad meer bomen dan mensen. En nu blijkt dat sommige delen van de stad jungle evenveel CO₂ per hectare opneemt als tropische regenwouden, schrijft Mathias Disney, onderzoeker aan het University College London.

Meer dan de helft van de wereldbevolking leeft in steden en bomen in de stad zijn cruciaal voor hun gezondheid en comfort welzijn. Bomen bieden schaduw, temperen woonomgevingen, absorberen CO₂. Maar vervuiling uit de lucht en bodem kan het effect van regen, zandstormen en andere factoren. De ecologische diensten van de Londense bomen - alle dendrologie die de de stad bomen bieden door natuurlijke processen - worden recent geschat op 130 miljoen pond per jaar.

Op korte termijn op minder dan 20 pond per boom per jaar, maar de echte waarde kan mogelijk veel hoger liggen, omdat het mogelijk te berekenen is hoe lang een boom leeft en welke voordelen die nog biedt. Een grote, volwassen boom kan ongeveer 100 kilo CO₂ per jaar opvangen, maar er zijn ook veel jonge bomen bekend dat je bomen jaar moet wachten op hetzelfde niveau van ecologische diensten.

Maar eerst: wat uw wensen en ideeën?

Enquete

Werkent u de noodzaak om tot meer en kwalitatief beter groen te komen in Ridderkerk? Wat is uw antwoord toedichten:

Ziet u mogelijkheden om groen in de openbare ruimte in en om uw wijk te verbeteren?

Enquete

- Zeer veel reacties over het onderhoud van het groen; slordig, veel onkruid, niet opruimen na snoeien, veel onkruid en onkruid dat nieuwe beplanting overwoekerd. Niet professioneel. Daarnaast zorgen over het afval in het groen en de hondenpoep.
- Veel vraag om planten/ bomen die goed zijn voor insecten/ dieren (biodiversiteit)
- Veel vraag om gevarieerd kleurrijkgroen en niet alleen groen maar ook kleur door bloemen.
- Groen afstemmen op de locatie met name de bomen. (Niet hoog dicht bij woningen, in winkelgebieden bomen voor schaduw en zicht op mooie bloemrijke perken, functioneel groen waar gesport gespeeld gerecreëerd kan worden)
- Planten/bomen afstemmen op waar de gewenste dieren/ insecten behoefte aan hebben.
- Planten/ bomen die geen allergie veroorzaken, overlast geven en ziektes hebben.
- Verschillende bomen met verschillende leeftijden.
- Voorkom kleine vakjes met één struik
- Verbinden van groengebieden
- Openbaar groen met natuurlijke uitstraling, het hoeft niet overal strak gesnoeid/ gemaaid te zijn.
- Meer gevarieerd kleurrijk groen en meer bomen.

We gaan graag in gesprek

Klimaatadaptatie

Groenvisie Ridderkerk

Klimaatadaptatie

Ruimtelijke adaptatie:

- Aanpassen leefomgeving aan veranderend klimaat
- Waterrobuust en klimaatbestendig

Klimaatverandering

- Stijgende zeespiegel

- Heftige extreme regenbuien

- Lange periodes van droogte

- Oplopende temperaturen

Nederland onder zeeniveau
2050-2100

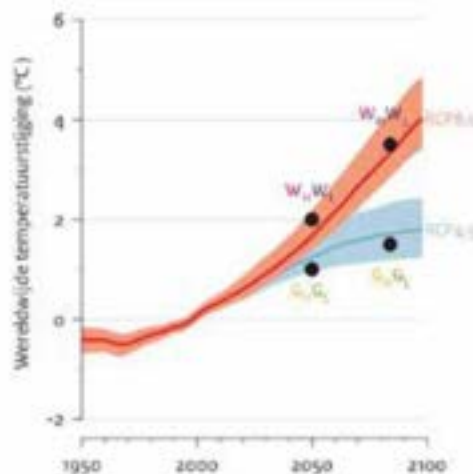

Klimaatverandering

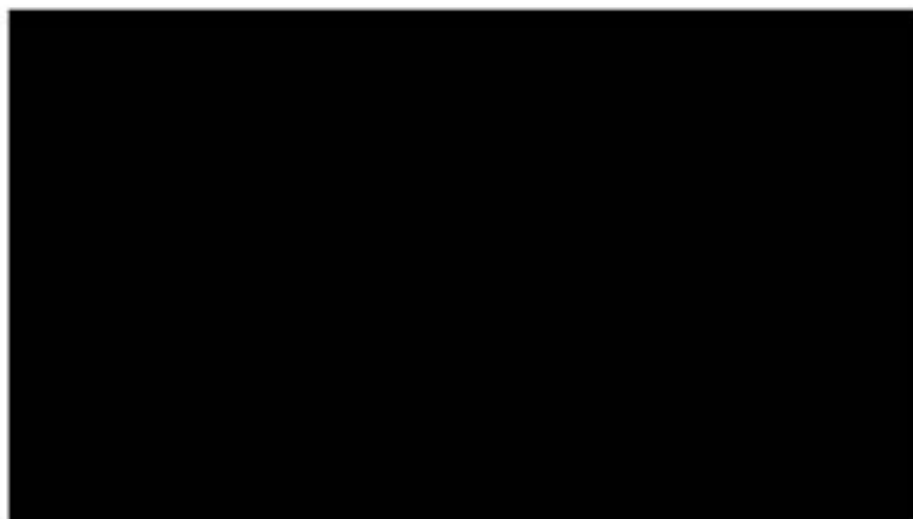

Algemene veranderingen

- de temperatuur blijft stijgen
- zachte winters en hete zomers komen vaker voor
- de neerslag en extreme neerslag in de winter nemen toe
- de intensiteit van extreme regenbuien in de zomer neemt toe
- hagel en sneeuw worden heviger
- de zeespiegel blijft stijgen
- het tempo van de zeespiegel stijging neemt toe
- de veranderingen in windsterkte zijn klein

Gevolgen klimaatverandering?

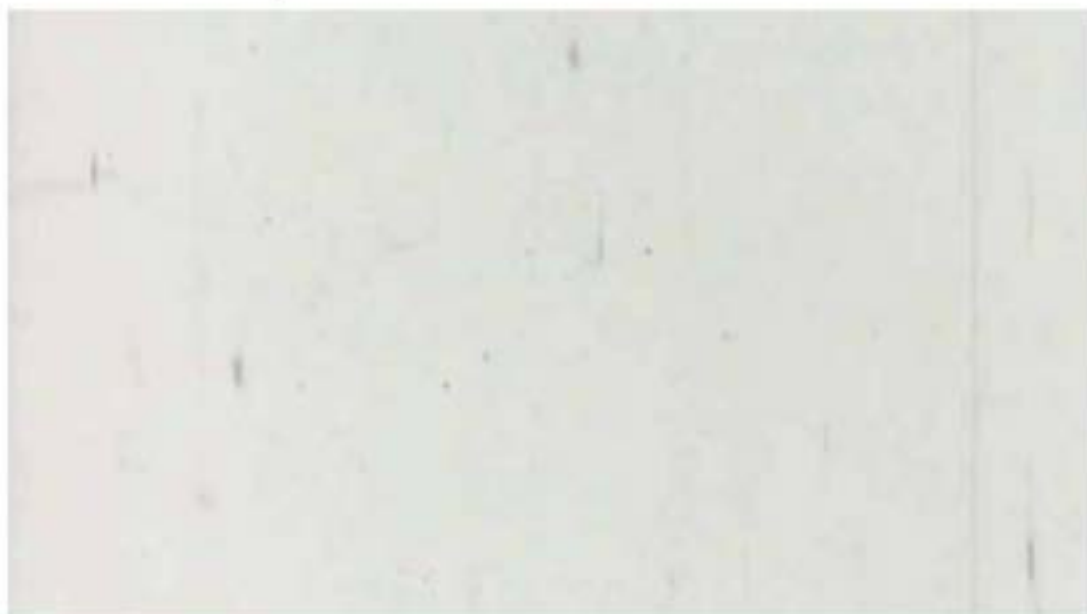

Aanpak

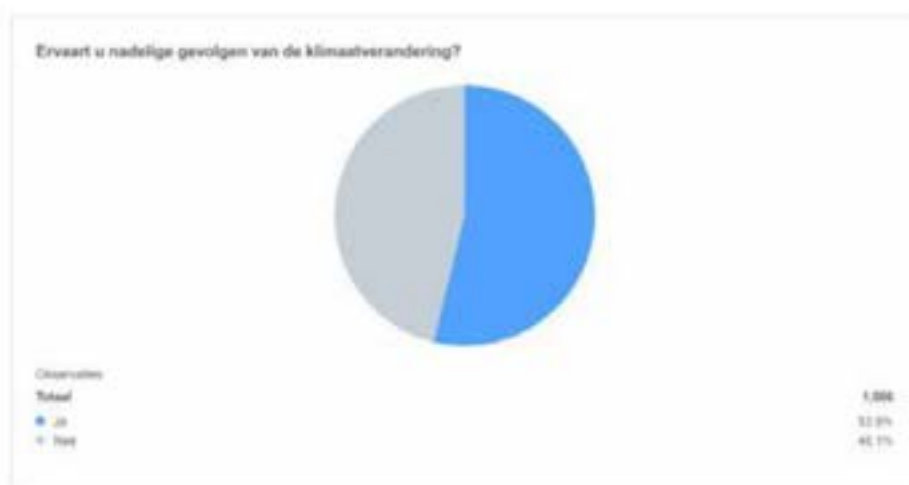
7ambities
voor een waterbuuste en
klimaatbestendige inrichting
van Nederland

Klimaatadaptatie

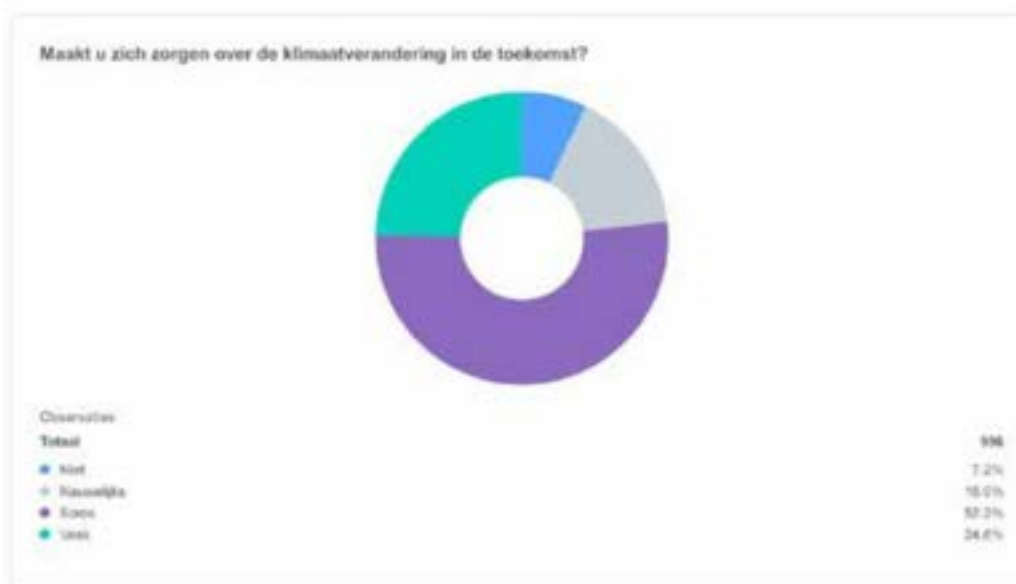
Enquête

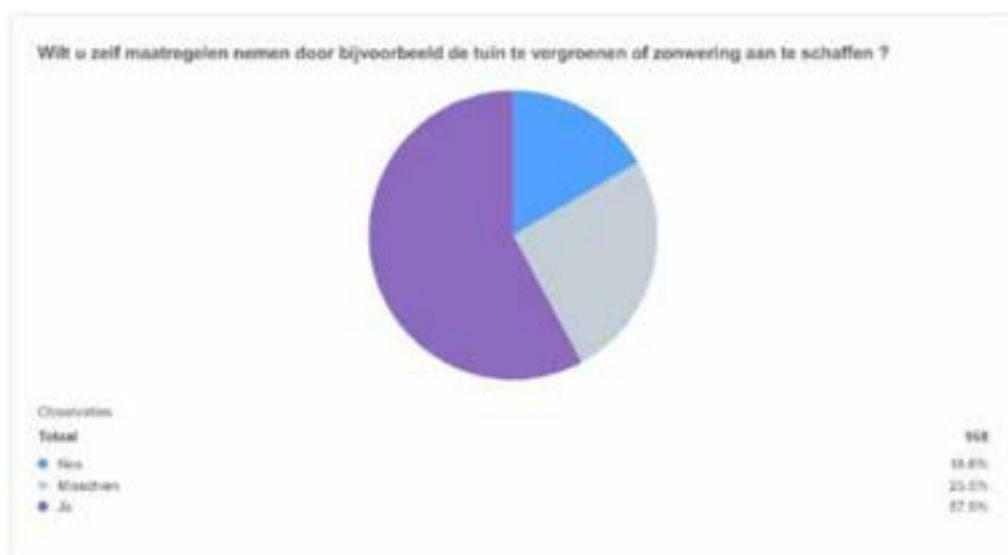
Enquête

Enquête

Enquête

Meerlaagse veiligheid

- Preventie door klimaatrobuste dijken, duinen en stormvloedkeringen
- Aanpassen van de ruimtelijke inrichting
- Crisisbeheersing, rampbeheersing bij overstroming

Wateroverlast

Effecten van wateroverlast

- Water op straat

- Water in de kruipruimte

Droogte

Effecten van droogte:

- Afsterven beplanting

- Drinkwatervoorziening Maas

Hitte

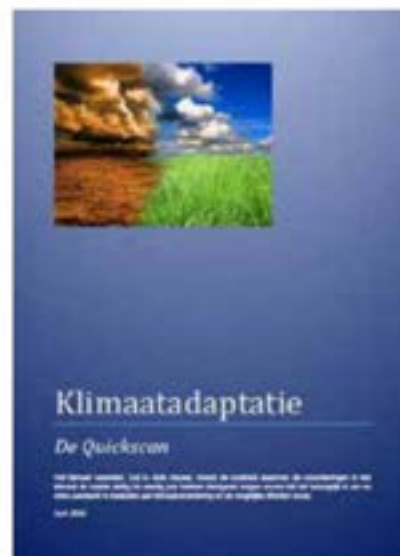
Effecten van hitte:

- Hittestress
- Kwetsbare mensen

Aan de slag: Stresstest

- De quickscan: Stresstest light 2016
- Kwetsbaarheid:
 - Waterveiligheid
 - Wateroverlast
 - Droogte
 - Hitte

Aan de slag: Klimaatatlas wateroverlast

Aan de slag: Klimaatatlas hittestress

Risico of kans?

Groene gevels

Daktuinen

Schaduw

Bomenplein

WADI

Waterplein

5. Bijlage II : Uitkomsten wijkbijeenkomsten

Reactie van bewoners 12 september: Oost, West & Centrum

Is het groen in uw wijk mooi of niet?	Wijk
Nee, op alle groene plaatsen hondenpoep en groen is niet mooi (Gerard Terborghstraat)	Centrum
Stukken groen die door bewoners zijn overgenomen draagt bij aan leefbaarheid	Centrum
Bermen te vaak gemaaid in de hele gemeente	Niet aangegeven
Totaal niet ecologisch beheerd	Niet aangegeven
Verkeerde bloemenmengsel (exoten) toegepast	Niet aangegeven
Alles in juni gemaaid, laat altijd 20% staan.	Niet aangegeven
Te weinig struiken, belangrijk voor vogels	Niet aangegeven
Langs (uitvals)wegen alles hetzelfde, weinig variatie	Niet aangegeven
Ja, alleen weinig bomen in de straat (Couperusstraat)	Oost
Het Vondelpark, de tuin is mooi, diverse kleuren planten. De straat Het Sonnet heeft perkjes gekregen waarvan alleen de bomen fijn zijn. Er is nauwelijks kleur in de perken. Ziet er grauw uit. Geen bijen/vlinders.	Oost
Niet overal, maar over het algemeen wel netjes in de omgeving Klooslaan	Oost
Groenstrook richting Oosterparkweg, enorme bomen met veel dood hout over hangende takken geeft zeker in herfst en winter gevaarlijk overlast. Is ook zeer donker waar ongenode gasten een goede schuilplek vinden	Oost
Vooral in de straten, tuinen omgeving Boutensstraat	Oost
Nee, veel achterstallig onderhoud. Het Oosterpark is een grote bende, veel onkruid, slordig gesnoeid, niet opgeruimde rommel/groen, gras niet gemaaid.	Oost
Boutensstraat en kleinere straten mag groen meer bijdragen aan leefbaarheid	Oost
Nee, met name door slecht of achterstallig onderhoud.	West
Groen was mooi toen het goed werd onderhouden. Nu lijkt er sprake van plat snoeien en scheren	West
Niet mooi, langs singel wordt niet gemaaid en bomen worden veel te groot zodat er geen zon in de tuin komt en dus alleen maar mos i.p.v. gras	West
Nee, bijzonder ...matig onderhoud van de struiken in de Burg. De Zeeuwstraat. Wordt iedere twee weken geschoffeld, terwijl er niks te schoffelen valt, alleen te snoeien en dat mogen bewoners dan weer niet doen. Er wordt regelmatig rotten gesignaleerd.	West
Reyerpark is te klein, uitbreiden en verbinden met overkant Rotterdamseweg	West
Reyerpark is goed, diversiteit is beperkt (zeker in Prunuslaan)	

Waar moet snel iets gebeuren?	Wijk
De perken (Gerard Terborghstraat) staan nu door verwaarlozing vol met onkruid waar bewoners in eigen tuin veel last van hebben. Dit werkt zeker niet stimulerend voor een groene tuin	Centrum
In het centrum- winkelcentrum	Centrum/Oost
Maak van berm en lijnen, alle parken extensief maaien en telkens 30% laten staan. Maaien 3x in 2 jaar.	Niet aangegeven
Perkjes van Het Sonnet	Oost
Het Sonnet	Oost
Meer groen: Industrie Donkersloot, Oosterparkweg, winkelgebieden, Plein Oost, Vlietplein en dergelijke (onderhoud), sloten beter schoon houden	Oost
Het Oostenpark beter en netter onderhouden	Oost
Oosterpark	Oost
Gemeentebreed meer ruimte voor wilde planten/heesters (biodiversiteit). Genoeg plekjes voor wat meer verwildering en niet te netjes (stroken groen met Ionicera lov.)	Ridderkerk
Langs a16/a15, strook aanpassen van landbouw naar groen	West
Onderhoud aan openbaar groen, overwoekering voorkomen	West
Meer onderhoud en bomen snoeien dat de tuin meer licht en zon krijgt (Bokdoornstraat)	West
Lohmanpark aanplanten van nieuwe bomen	West

Groen bijdrage meer comfort? / meer groen	Wijk
Moeilijk vanwege nieuwbouwplannen	Centrum
Ja, de plekken waar mensen in de flat op uitkijken	Centrum
Kwantiteit wordt lastig i.v.m. volgebouwde wijk, wel kan kwaliteit worden verbeterd. Groene versmalling op de weg om snelheid te verminderen	Centrum
Meer comfort in Wolbertstraat	Centrum
Bij het winkelcentrum (centrum/Drievliet)	Centrum/Oost
Vaak weinig ruimte voor groen, groene gevels en geveltuinjes	Niet aangegeven
Mini voetbalvelden zijn verdwenen (spelen)	Niet aangegeven
Op platte daken van huizen gebouwen meer groen	Niet aangegeven
In de binnenwijken binnen de gemeente meer groen. Neem straten die bij Plein Oost niet de hoofdstraten vormen.	Niet aangegeven
Meer plekken waar men onder een boom kan zitten. Het groen dat nu aanwezig is in ieder geval behouden.	Niet aangegeven
Meer bomen in de straten van wijk Oost	Oost
Oosterpark bruikbaar maar mooi zou zijn sport/beweging mogelijkheden in het park	Oost
Oosterpark meer hoge bomen, om de fijnstof/geluid	Oost
Meer groen: Industrie Donkersloot, Oosterparkweg, winkelgebieden, Plein Oost, Vlietplein en dergelijke (gele stickers graag zien als bomen)	Oost
Kerkweg, op grote grasvelden wat meer struiken en eventueel bloemperken	Oost
Bloeiende bloemen en planten in de straten op de hoeken rond de bomen (mogen groter worden dan ze nu zijn (Staringlaan))	Oost
Meer comfort in kleinere straten in de wijk Oost	Oost
Lohmanpark mist struiken, Reyerpark mist kruiden	West
Langs de A16/A15, strook die nu nog deels als landbouw/grasland geldt. Toegenomen autoverkeer, zicht op groen i.p.v. asfalt.	West
Populierenlaan mag groener worden (rotonde b.m.z.) rotonde Goudenregenlaan, dit geldt voor meerdere wegen	West
Bij het zwembad meer bomen planten, niet alleen voor schaduw maar ook vanuit vergroening.	West
Lohmanpark, Burg. De Zeeuwstraat, Nieuwe bomen aanplanten (12 jaar geleden weggehaald, niks teruggekomen)	West
Meer groen Verbindingsweg (Ridderkerk-Barendrecht), Alle mooie essen zijn weg, de mooie poort voor fietsers woon/werkverkeer prettig (schaduw tijdens zon)	West
Meer groen gebied tussen A38 en Reyerpark	West
Meer groen in Nieuw Reijerwaard, grote bomen terugplaatsen.	

Pilotproject	Wijk
De nieuwbouw die nu op de planning staat	Centrum
Burg. De Zeeuwstraat heeft proef met asfalt plaatsgevonden (geluid reducerend/fijnstof absorberend). Dit had geen resultaat. Wordt er gekeken naar nieuwe ontwikkelingen?	Centrum
Wadi tussen flats maken	Niet aangegeven
Verharding en parkeerplaatsen waterdoorlatende verharding aanleggen	Niet aangegeven
Bureninitiatief i.v.m. onderhoud groen, met elkaar als straat/wijk handen in elkaar slaan inzake het gezamenlijk onderhoud	West
Groene daken (sedum) zwembad, Farel College, nieuwe locatie Gemini College, verticale tuinen, nieuwbouw Rembrandweg. Winkelcentrum groener maken (voorbeeldfunctie gemeente), parkeerplaats Ridderhof vergroenen.	West

Reactie van bewoners 16 september: Rijsoord, Oostendam, Drievliet - het Zand

Is het groen in uw wijk mooi of niet?	Wijk
Van mindere kwaliteit	Drievliet
Er zijn plekken die in aanmerking komen voor spelen, maar vanwege hondenpoep onbruikbaar zijn	Drievliet
Niet erg mooi, maar heeft veel potentie (Fazant)	Drievliet
De hele waterpartij achter Fazant. De mooie rietkraag wordt overwoekerd door onkruid	Drievliet
Grasveld achter Zwaluw mooi	Drievliet
Parkeerplaats naast Zwaluw 49 niet fijn, bomen vallen uit op auto's en het geeft troep op auto's	Drievliet
Plantaanbomen geven veel overlast heel het jaar, maar laan is weer mooi. De lage beplanting ziet er niet uit	Drievliet
Oostenpark wandelen, spelgroen verweg, nodigt voor kinderen niet uit om naar toe te gaan	Drievliet
Zijn eigenlijk geen fijne plekken in de wijk	Drievliet
De hele straat Merel niet. De woonerven zijn kaal en stenig, weinig sfeervol voor een wijk op leeftijd	Drievliet
Onkruid afgelopen zomer 3 meter hoog, niet gevarieerd (Zalm)	Drievliet
Oosterpark mooi groen, alleen geluidsoverlast A15	Drievliet
Als gevolg van uitvallen bomen, voor- en najaar, veel afval op het gras. Gras verstikt, riool verstopt. Meer variatie i.p.v. alleen Elzen	Drievliet-Het Zand
Het oogt of de bomen, riet, gras, niet goed onderhouden wordt	Drievliet-Het Zand
Plaatselijk wel vanwege variatie, plaatselijk niet vanwege eentonig	Oostendam
Roggestraat nabij Pruimendijk niet bruikbaar om te spelen	Oostendam
Crezèepolder prima	Oostendam
Beheer van groenstroken kan veel beter door 1 a 2 keer per jaar te maaien en af te voeren i.p.v. 6a 18 keer kliepelen (Rijksstraatweg)	Rijsoord
Slecht onderhouden, ongewenste struiken tussen de geplande struiken	Rijsoord
Half in de straat: Redelijk en een waar de kinderen heel goed kunnen goed en veilig kunnen spelen (Dominee Sleswijk Visserstraat)	Rijsoord
Veel gras, maar geen of weinig bomen	Rijsoord/Oostendam

Waar moet snel iets gebeuren?	Wijk
Oevers van de Vliet	Drievliet
Aan de overlast van plantaanbomen i.v.m. gezondheid/wateroverlast (Watermolen)	Drievliet
De hele straat Merel. De kleine prunussen gaan steeds dood.	Drievliet
In het algemeen Drievliet, Merel en Zwaluw	Drievliet
Bestickering is thv en tegenover Rijkstraatweg 94 (Zie kaart)	Drievliet-Het Zand
Beter maaibeheer	Oostendam

Groen bijdrage meer comfort? / meer groen	Wijk
Meer hoge bomen zou geen overbodige luxe zijn	Drievliet
Niet echt nodig, bestaand groen optimaliseren	Drievliet
Eventueel groen op schuurdaken	Drievliet
De overlast van de plantaanboom is groot, maar ook weer dubbel. Schaduw is met een warme dag prettig, alleen voorjaar bij mooie dagen kan je niet in tuin zitten. Kijken naar een andere boomsoort (Watermolen)	Drievliet
De woonerven, de kale straten en grasvelden vergroenen ondanks de beperking (Merel)	Drievliet
Natuurspeeltuin?	Drievliet
Niet alleen laag groen, maar ook hoog	Drievliet
Winkelgebied Vlietplein, woningen tuinen planten struiken (bijen/vlinders)	Drievliet
Kijk maar is rond in de Merel vanaf nr. 30 en hoger	Drievliet
Straat Fazant aan de voorkant kant meer bomen gebruiken	Drievliet
In de wijk zijn het vooral platte daken, die niet of weinig benut worden met zonne-energie of sedum/daktuin	Drievliet-Het Zand
Bomen/bloemen langs Zuidpad	Oostendam
Parkeerplaatsen tegels vervangen door open/tegels, dat geeft groen, maar ook maaien	Rijsoord
Voor fietsers en wandelaars	Rijsoord/Oostendam

Pilotproject	Wijk
Eiland in de Vliet	Drievliet
Groen op schuurdaken	Drievliet
Langs Molenvliet groene parkeerplaatsen. Grasplekken vervangen door weidebloemen parken met Hortensia's	Drievliet
Naast Merel loze ruimte	Drievliet
Groenstroken tussen Zalm/Karper, regenwaterinfiltratie en planten voor insecten/bijen	Drievliet
Schuren waarvan daken onder water blijven staan, groene daken	Drievliet-Het Zand
Zuidpad aanplanting bomen	Oostendam
Inzaaien bloemstroken in bermen	Oostendam
Knotwilgen langs de dijk voor schaduw en koelte	Rijsoord/Oostendam

Reactie van bewoners 17 september: Bolnes, Slikkerveer

Is het groen in uw wijk mooi of niet?	Wijk
Ringdijk achter industrie Rowood erg rommelig. Opgestapeld hout met zeilen etc. Geen goede balans bedrijven/woonomgeving.	Bolnes
Donckse velden prima, wellicht meer bomen	Bolnes
Langs A38 grote stukken bouwland? Hier zouden heel veel bomen kunnen komen als groene buffer tegen de Ridderster	Bolnes
Meer diversiteit in beplanting Donckse velden en andere parken (veel eiken langs de Benedenrijweg)	Bolnes
Populieren Pontonweg/Loodspad erg hoog (+21 meter). Bij harde win veel takken naar beneden (vernieuwen/ander groen?)	Bolnes
Plantsoen omgeving Pier V. Boele minder	Bolnes
Gravelpaden vaak erg drassig bij omgeving van Riebeekstraat	Bolnes
Parkje voor Merwedestraat hoge uitgroei Hortensia's. Prachtige grote bomen, maar wat dicht op de huizen. De wortels slecht voor de straat, riolering en woningen ondermijnend.	Bolnes
Loodspad erg mooi	Bolnes
Lelijk en slecht groen: Hoek Dintelstraat, Marktstraat, Rijsingel en achter garages. Gras wordt slecht onderhouden en weinig bruikbaar om te spelen.	Bolnes
Bomen in woonstraten, maar dan bomen die niet te groot worden. Niet één soort boom in een straat	Bolnes
Op de Rijsingel achter de garages bij de bushalte dichte struiken, nooit onderhoud, veel rommel. Graag zitplekken maken	Bolnes
Zitplekken ontbreken	Bolnes
Parkje naast Planterhal niet mooi	Bolnes

Er wordt erg veel gemaaid. B.v. als de witte klaver begint te bloeien wordt alles plat gemaaid	Slikkerveer
Er is een uitlaatsplek voor honden, echt een 'stinkstukje'. Plan doorgevoerd t.a.v. [naam]	Slikkerveer
Het is mooi, maar kan beter worden onderhouden (takken van bomen hangen in de sloot, verbodsbord is niet meer te zien door het groen (opschot))	Slikkerveer
Wandelpaden niet bereikbaar, ligt verscholen achter riet. Wordt af en toe gemaaid, gras straat vaak te hoog om te wandelen.	Slikkerveer
Donckse velden zijn heel leuk om te wandelen, achter de dijk bij Mac Donalds tot aan de hersteelde hervormde kerk, inclusief strandje bij de ruïne.	Slikkerveer
Slootonderhoud beneden alle pijl. Bomen hangen over het pad (bukken om er onderdoor te gaan). Slootwater stinkt, buren klagen.	Slikkerveer
Het park heeft enorme potentie, maar nu sober, éénzijdig, slecht onderhoud, weinig variatie. Maak van een 7 en 9 en combineer klimaatopgave.	Slikkerveer
Kijk of elk parkje haar eigen karakter kan krijgen, avontuurlijk spelen en ontdekken mist.	Slikkerveer
Parkje Mozartpark langs Randweg is mooi	Slikkerveer
Te weinig divers, suggestie: onkruidstruiken plaatsen op locatie X. Graszone naast speeltuin Ravelstraat en Randweg, is nu alleen gras met onkruid.	Slikkerveer
Wandelpad tussen Ravelstraat en Benedenrijweg minder goed bruikbaar door begroeiing.	Slikkerveer
Graszone langs Randweg tussen Bachstraat en Ravelstraat is wat monotoon. Variatie aanbrengen, vlinderstruiken.	Slikkerveer

Waar moet snel iets gebeuren?	Wijk
Vergroening Pier (beschutting bankjes)	Bolnes
Bij nieuwbouw Rowood begin Ringdijk tegenover Hellingbaan meer groen. Afscherming bedrijventerrein t.o.v. Parc Maasdonck.	Bolnes
Grastegels bij parkeerterrein naast voetbalvelden + groenstroken/struiken tussen parkeerplaatsen	Bolnes
Hoveniers inzetten die verstand hebben van onderhoud	Bolnes
Daken bedrijven bedekken met mos	Bolnes
Heel Park Maasdonck, hellingbaan heeft helemaal geen groen, zowel Ringdijk niet	Bolnes
Groene afscherming A15/A16, Rotterdamseweg CO2 afvang. Seduimdaken stimuleren	Bolnes
Grevelingenhof (bomen zijn niet echt groen / lege takken in de zomer).	Bolnes
Haringvliethof [naam] boom is al 2 jaar in de toppen kaal.	Bolnes
Achterzijde Grevelingenhof (voormalig speelpleintje stekelstruiken weg, kleurrijke planten terug)	Bolnes
Ringdijk, de rivier moet weer zichtbaar worden. Wandel en fietspaden langs de rivier met plekken waar je even kan uitrusten en genieten van het uitzicht.	Bolnes
De pier bij Hellingbaan meer functies geven zoals recreatie (café/restaurant) en aanlegplek voor Fast-Ferry moet er komen	Bolnes
Bomen langs Rijsingel vervangen door bomen die meer licht toelaten en minder overlast geven zoals bladafval en afbreken van grote takken. Met name het deel tussen De La Reijstraat en de Marktstraat/Vechtstraat (de bocht), te donker en uitlaatgassen kunnen niet weg	Bolnes
Achter parkje Bolnes beter beloopbaar maken	Bolnes
Paden in parkje aan Benedenrijweg verbeteren, zijn slecht begaanbaar	Bolnes
*Fietsdoorgang maken tussen Kruisweg (onder Rotterdamseweg) naar Klevitsweg	Bolnes
Bloemende bermen met elkaar verbinden (ook met andere gemeenten)	Bolnes
Achter Noordhave minder maaien en gefaseerd. Verder in de hele wijk behalve speelplaatsen. Meer struiken voor vogels.	Bolnes

Groenstrook tegenover Ravelstraat 18 tm 30 bomen opkronen, takken hangen in het water en op de grond, veel opschoot (verbodsbord niet meer te zien)	Slikkerveer
Ringdijk singel	Slikkerveer
Electropark	Slikkerveer

Groen bijdrage meer comfort? / meer groen	Wijk
Parkeerterrein Amerstraat (Dirk) winkelcentrum de Werf.	Bolnes
Bos naast A38 (+wandelgebied)	Bolnes
De La Reijstraat hoge bomen lijken niet gezond. Slecht onderhoud, ook slecht voor zonnepanelen De La Reijstraat.	Bolnes
Bomen bij Pier	Bolnes
Hellingbaan	Bolnes
Industrie vergroenen / minder geluidsoverlast	Bolnes
? anders overlast voor auto's b.v. in Gouwestraat	Bolnes
Op de dijken	Bolnes
Op het hele Dijkje meer bomen en diversiteit in groen, minder maaien	Bolnes
Parkeerplaats Grevelingenhof, maar niet mogelijk i.v.m. eikenbomen. Eigenlijk gehele Grevelingenhof	Bolnes
De velden achter Pons.	Bolnes
Wijk Maasdonck zou meer groen kunnen bijdragen, denk aan nieuwbouw wijken	Bolnes
Veel tuinen bij lage bebouwing stimuleren groener maken	Bolnes
Meer grote bomen op pleinen, kleine bomen in straten	Bolnes
Natuurlijke bestrijding eikenprobleem, ook kruidenrijke bermen (met schupswespen)	Bolnes

Wel naast Randweg natuurgebied, Donckse velden. Niet: Benedenrijweg + Ringdijk (geen variatie in groen, voornamelijk gras langs dijken)	Slikkerveer
In de straten bomen voor schaduw, grote bomen voor vogels, lage bloeiende bessenstruiken en hagen voor vogels en insecten	Slikkerveer
Zijkant Mozartstraat/Kievitsweg Randweg	Slikkerveer
Te kleine en te weinig groenblijvende aanplant	Slikkerveer
Brede trottoirs kunnen groenstroken worden gepland.	Slikkerveer
Een huis zou door de gemeente worden aangekocht en groen worden aangeplant (naast nieuwbouw op locatie J.v.d. Graaf)	Slikkerveer
Meer groen op schoolpleinen, Dillenburgplein, Cruijf courts, rivierfront.	Slikkerveer
Straat voor appartementencomplex 'Bizetstaete' is veel te groot, graag meer groen.	Slikkerveer
Graszone langs Randweg tussen Bachstraat en Ravelstraat is wat monotoon. Variatie aanbrengen, vlinderstruiken.	Slikkerveer

Pilotproject	Wijk
Vergroening Pier (beschutting bankjes)	Bolnes
Bos naast A38 (+wandelgebied)	Bolnes
Hellingbaan (andere dijkbeplanting, opschuiven Hellingbaan richting dijk Ringdijk, vrijkomende grond bomen/struiken planten. Andere dijkbeplanting dan gras, beter tegen hitte en droogte)	Bolnes
Donckse velden / Sportpark Bolnes	Bolnes
Dijkje bomenplantsoen	Bolnes
Biodiversiteit stimuleren, waar mogelijk omvormen naar ruw gras	Bolnes
Ringdijk vervangen bomen	Bolnes
Aanleg wateropvang	Bolnes
Achter/tussen de garages op de Rijnsingel bij de bushalte opknappen groen, verwijderen dichte struiken	Bolnes
Langs singels een halve meter niet maaien i.v.m. groene verbindingroutes	Bolnes
Tussen flats wadi's aanleggen voor wateropvang en als speelplaats en tuinelement	Bolnes

Strook langs de Randweg: eetbare pluktuin met wandelpaden /picknicktafel	Slikkerveer
Gebouw Gemini in combinatie met parkeerplaatsen (hier wordt zeer weinig gebruik van gemaakt)	Slikkerveer
Neem bestaande groene 'pockets' als uitgangspunt voor upgradering (snel, zichtbaar, makkelijk, combi klimaat)	Slikkerveer
Electropark	Slikkerveer

6. Verslag

Beleidsplatform Natuur-, Milieu en Duurzaamheid

Verslag vergadering 30 september 2019 Beleidsplatform NMD

Tijdstip:

19.30 – 21.30 uur (vergaderzaal gemeentehuis)

Aanwezig:

[naam] (wnd. voorzitter), [naam] en [naam]
[naam]

Afwezig:

[naam], [naam], [naam] en [naam]
[naam]

Aanwezig van gemeente:

[naam], [naam] en [naam]
[naam]

Notulist:

[naam] – overige secretariële ondersteuning:
[naam]

Agenda:

punt 6

Thema:

Visie op groen per wijk

Besproken:

Presentatie door [naam]

De presentatie is bedoeld om een aantal ambities voor het aanbrengen van groen in de Ridderkerkse wijken te formuleren. Het BPNMD wordt gevraagd mee te denken en input te leveren over mogelijke kansen.

De groenvisie is, naast de klimaatadaptatie, een uitwerking van de omgevings-visie. Tussen de groenvisie en klimaatadaptatie is wel sprake van overlap.

Vanuit de groenvisie worden t.z.t. projecten uitgevoerd. Klimaatadaptatie wordt hierin geïntegreerd.

Verslag 5 november over concept Ambitiedocument

Aanwezig: 9 belangstellenden

Algemeen:

Natuurlijke uitstraling is prima, maar onderhoud is heel belangrijk. Voorbeeld: uithalen sloot en maaisel lang laten liggen. Resultaat: stankoverlast en slordig. Maaisel moet wel 'even' blijven liggen. Communiceer daar dan over. Of (als we dat wellicht plaatselijk doen voor beestjes) duidelijk uitleggen waarom?

Professionele vakkennis over onderhoud is slecht. (Snoeiwerk, schoffelwerk)

Hoe het beheer en onderhoud nu wordt uitgevoerd is gevolg van de bezuinigingen. Achterstallig onderhoud betekent dat soms in één keer alles weggehaald (gemaaid/ gesnoeid) wordt. Dit kost uiteindelijk veel meer.

Ecoloog in dienst nemen. Kan toch als BAR-Organisatie. In vergelijking met Rotterdam (7 stadsecologen) en op schaal BAR. Die zou die visie op ecologie en biodiversiteit moeten maken en moeten zorgen bij herinrichting en onderhoud/beheer voor goede invulling en sparringpartner zijn.

Groenstrook: eigen initiatief van beheer/onderhoud wordt gewoon te weinig of geen aandacht aan besteed. In de uitvoering is dat dan onvoldoende bekend en dan wordt alles eruit gesloopt. Graag meer ruimte voor eigen initiatief!! Graag zorgen dat daar ruimte voor komt en dat daar naar geluisterd wordt.

Klimaatadaptatie – Actie Steenbreek is heel erg belangrijk. Wooncompas een belangrijke partner.

Communiceren: blijvend communiceren naar scholen en inwoners.

Borgen van de Groenvisie is erg belangrijk. Verbeteringen in onderhoud/beheer moet echt sneller worden ingezet! Inhaalslag moet echt al gemaakt worden.

Nieuw speelterrein Fazant – bewoners betrokken, maar het is niet duidelijk wat er nu eigenlijk gerealiseerd wordt

Ambities

Ridderkerk – de groenste gemeente van IJsselmonde : liever geen gazonnen, maar meer biodiversiteit!!

Arboretum: variatie in soorten en leeftijd!

Vergrijzing is een belangrijk onderwerp. Ridderkerk staat in top 3 oudste bewoners van Zuid-Holland en is een gemeente waar "bewegen" slecht scoort. Beweegtuinen voor ouderen.

Kapvergunningen weer invoeren! Iemand van de gemeente moet komen kijken of de boom wel/niet weg moet op particulier terrein. Wooncompas geeft vertrekkende huurders vaak ook opdracht om te hoog gegroeide bomen weg te halen.

Er wordt gewerkt aan het kapvergunningbeleid met name compensatie/ herplantplicht. Grote boom weg. Een grote terug of bijvoorbeeld 6 kleintjes.

Wanneer gaan projecten lopen? Al vanaf 2020 aan de slag en er wordt bekeken naar herstraat- en rioleringswerkzaamheden.

Het woord ecologisch groenbeheer komt niet in het stuk voor. Dekkt dat niet meer de lading? We willen een gezond ecosysteem: variatie, biodiversiteit

Natuurinclusief bouwen, maaibeleid

7. Input commissie Samen Wonen d.d. 14 november 2019

Hieronder in hoofdlijnen de vragen opmerkingen en wensen van de fracties:

GL: Vragen: Verduidelijking plaatje blz. 4

1. Planten en bomen afstemmen op wat insecten/ dieren nodig hebben. Hoe weten wij wat hiervoor nodig is?
2. Veel allergieën. Verschillende boomsoorten, niet uitheems. Geen eiken en berken meer?
3. Veranderende natuur, er komen soorten uit andere gebieden die hier goed gedijen./ biodiversiteit neemt af. Lijkt tegenstrijdig.
4. Nieuwe infrastructuur- impact op ondergrond blz. 19. Hoe kan ik dat zien? Wat wordt bedoeld?
5. Wat er terug komt is waardevoller dan er stond? Hoe ?
6. 25% is ziek/ oud. Bij herplant- CO2 capaciteit van de bomen bekijken.

Wensen:

1. Reductie CO2 capaciteit benoemen in visie.
2. We moeten inzetten op het goed inpassen van groen en kabels en leidingen.
3. We moeten inzetten op goed bomenonderhoud, zodat ze ook langer goed blijven en meer CO2 opnemen.

CDA

Wensen/ missen:

1. Verharding steenbreek actie. In ambitie opnemen. Staat wel in startnotitie.
2. Waterberging; groene parkeerplaatsen.
3. In de visie Rivieroevers moet dit ook een plek krijgen.
4. Borging van groen bij nieuwe ontwikkelingen, zoals bijv. 5-10-15% en de consequentie is dan dat er minder ipv 20 huizen 18
5. Groenblauwe oases. Wijken ermee verbinden
6. Bomen dag. Neem dat mee en vooral waarom wij dat doen
7. Meer aandacht CO2 reductie. Zie GL.
8. Bomen weg. Waarom weg. Plaats een bordje met het waarom.
9. Is een prijskaartje wel zo positief? Zitten er ook

negatieven gevolgen aan.

10. De ecologische waarde van een gebied. Krijgen we dan een ecologische waardenkaart?
11. Het op de juiste plek neerleggen van kabels en leiding is belangrijk, maar ook kijken naar dwarsprofielen en waar dan die kabels en leidingen wel komen te liggen. Hebben net extra onderhoudsgeld beschikbaar gesteld voor wegen. Dat moet er niet onder leiden.
12. Hoe maken we de ambitie? Hoe werken we dat?
13. Per gebied beschrijven wat je ambitie/ingrepen zijn: grote groen gebieden -> singels -> parken -> op wijkniveau.
14. Hoe ziet het groen er dan eigenlijk uit?
15. Groene daken en geveltuinen?
16. Groen meenemen bij de plannenmakerij!

VVD

Ambitie kan niet hoog genoeg zijn. Groenste gemeente daar komt niks van. Gaat om plan van aanpak en een uitvoeringsprogramma. Het moeten wel uitvoerbare projecten zijn. Wellicht een herdenkingsbos vanwege alle gekapte bomen.

De waardebepaling (op blz 21/22) is nog wel iets te vaag.

Echt voor Ridderkerk

1. Nog te vrijblijvend/ wollig.
2. Kunnen wij de ambitie wel halen. Vertalen naar uitvoerbare projecten die haalbaar/ betaalbaar zijn. Voorstellen moeten realistisch zijn.
3. (Investeren in vereconomiseren. (Maatschappelijke Waarde: wat levert het op?)

SGP

1. Waardebepaling. Hoe werkt dit?
2. 25% slecht aan toe. Wat betekent dit? Consequenties? Hoe staat het met de overige 75%?
3. Hoeveel bomen? 18.000 of zoals in begroting staat (16500?). Hoeveel niet in beheer. Duidelijkheid hierover. Dus een nul situatie.

4. Klankbordgroep niet gelukt? Waarom niet?
5. Biodiversiteit blz. 11. Uitgangspunt elke ruimtelijke ontwikkeling. Het vergroten ervan; genuanceerder opschrijven.
6. Biodiversiteit is toegenomen in Nederland volgens het Financieel Dagblad. Graag nul situatie.

Wensen:

1. Hoofdgroenstructuur zuinig op zijn en compleet maken; verder uitwerken.
2. Onderhoud. Wordt niet nagekomen. Afrekenen daarop.
3. Zijn zuinig met extra wensen. Want staan er al veel in.
4. CO2 bekijken. Onderhoud meenemen. Grasveld. Levert CO2 op of kost het CO2.

PvdA

1. Per gebied ecologische waarde. Wat de kansen voor biodiversiteit daar zijn. Bepaal wat daar kan. Soms 18 ipv. 20 woningen omdat kansen voor biodiversiteit daar groot zijn. Elders wel 22 ipv. 20 woningen.
2. Foto biodiversiteit is fout.
3. Beter groenbeheer.
4. Ridderkerks openbaar water scoort niet hoog. In groenvisie ook hier aan werken.
5. In ambitie: werken aan rivieroever. Is wereld aan te winnen.
6. Invloed gemeente op parken van derden. Park Bolnes goed voorbeeld.
7. Ecologische waardekaart.
8. Maximale afstand bomen 40 meter. Wat zit er dan tussen qua beplanting?

Burger op 1

1. Rotterdam. Bomenbank. Oppotten om later elders te plaatsen. Positief voor behoud oude mooie bomen.
2. Onderzoek Wageningen: Ridderkerk (van de 400 gemeenten) plek 312 minst groene gemeente voor wat betreft binnen de bebouwde kom.
3. Parkeerplaatsen; groene tegels. Steeds beter ook beloopbaar.

4. K&L (inpakken K&L op inzetten) en vleermuizen
5. Langs Rijkswegen. In één klap alle populieren weg. Straks geen bomen meer langs geluidsschermen.
6. Kijk ook over de (gemeente)grenzen heen.
7. Grote braakliggende terreinen. Inzaaien met klaprozen.
8. Rapport Alterra (uit 2011/2012) meenemen over wat kan groen doen om CO2 af te vangen.

D66

1. Ambitie: slim combineren van bepaalde functies energie en recreatie iets concreter maken.
2. Graag meer over winkelcentra en bedrijventerreinen. Echte vergroening aldaar.
3. Meer aandacht voor bomen/groen met zuiverende functie.
4. Groene daken/ Groene gevels/ bushokjes.
5. Geen borden over missende bomen. Gebruik media kanalen

Partij18Plus

1. Potentie van daken. Misschien kunnen wij iets leren van de resultaten van Rotterdam..

Leefbaar Ridderkerk

1. Zien graag de wensen vanuit de participatie terug en vraagt zich af of dat zichtbaar is.
2. Verder vraag over terugkoppeling naar participanten.
3. Zeer nieuwsgierig naar deel 2.

CU

1. Nu integrale Groenvisie. Waarom nu ook een visie biodiversiteit?
2. Nu ambitie groenste gemeente van... Hoe waar maken? Wat aanpakken?
3. Hoe gaan wij er voor zorgen?
4. Hoe ziet de inwoner dat over 5 jaar/ 10 jaar. Wat is dan veranderd?
5. Insteken vanuit hoogste niveau: Crezeepolder/Waalbos dan de parken: Oosterpark/Gorzen/ Reijerpark dan de

wijk in.

6. Kwaliteit groen in de wijk. Moeilijk te ontdekken als je er doorheen loopt/fietst. Valt in praktijk tegen. Er is veel beton. Als wij M2 groen.
7. Hoe ziet dit er dan uit?
8. Is een universeel dwarsprofiel K&L mogelijk?
9. Suggestie bordje bij verdwenen boom/ herdenkingsboom positief.
10. Ambitie: Groene daken/ geveltuinen
11. Zie CDA. Groen meenemen in voortraject.
12. Graag verdieping door met wethouder en ambtenaren door te praten.

In de beantwoording op vragen geeft de PH aan ook de daken van bushokjes te willen vergroenen met een sedumdak ook dit wordt opgenomen in de visie.

Samenvatting te benoemen/ nader uit te werken:

1. Reductie Co2 capaciteit
2. Steenbreekactie
3. Groen ambitie aan voorkant van ontwikkelingen regelen
4. Groenblauwe zones / oases; wijken ermee verbinden
5. Uitwerken in realistisch/ haalbaar en betaalbare projecten
6. Feitelijk aantal bomen en vastleggen nul situatie
7. Biodiversiteit blz. 11 (Uitgangspunt voor elke ruimtelijke ontwikkeling biodiversiteit vergroten). Genuanceerder opschrijven.
8. Biodiversiteit. Nul situatie
9. Hoofdgroenstructuur moeten wij zuinig mee omgaan en compleet maken
10. Onderhoud. Er op toezien dat uitgevoerd wordt wat afgesproken is , anders erop afrekenen.
11. Co2 Bekijken. Onderhoud ook daarop bekijken. Grasveld levert dit Co2 op of kost het Co2.
12. Ecologische waardekaart.
13. Per gebied ecologische waarde vastleggen.
14. Foto biodiversiteit aanpassen.
15. Beter groenbeheer
16. Openbaar water/ oevers ook meenemen in de visie
17. Invloed gemeente op parken van derden
18. Maximale afstand bomen 40 meter. Wat voor groen ertussen?
19. Rotterdam. Bomenbank. Oude bomen verplaatsen en later herplaatsen.
20. Parkeerplaatsen; groene tegels.
21. K&L inpakken zodat groen mogelijk is.
22. Ridderkerk staat op plaats 312 (onderzoek Wageningen) van groenste gemeente binnen de kom
23. Kijk over (gemeente) grenzen heen
24. Braakliggende terreinen inzaaien met bijvoorbeeld klaprozen
25. Rapport Alterra meenemen inzake wat kan groen doen om Co2 af te vangen.
26. Ambitie; slim combineren bepaalde functies energie en recreatie iets concreter maken
27. Meer over winkelcentra en bedrijventerreinen
28. Meer aandacht voor bomen/ groen met zuiverende functie
29. Groene daken/ groene gevels/ bushokjes
30. Potentie van daken, resultaat uit Rotterdam meenemen
31. Hoe ambities waarmaken? Wat aanpakken? Hoe gaan wij daarvoor zorgen?
32. Wat merkt de inwoner er over 5/ 10 jaar van.
33. Insteken op hoogste groenniveau Crezeeploder/ Waalbos; dan parken Oosterpark/ Reljerpark ; dan de wijken.
34. Kwaliteit groen is moeilijk te ontdekken. Als wij m2 groen bepalen aangeven hoe dat er dan uitziet.

8. Beantwoording reacties

Beantwoording adviezen en reacties n.a.v. concept Ambitiedocument

Van 17 oktober 2019 tot en met 14 november 2019 heeft het concept Ambitiedocument ter inzage gelegen en was er gelegenheid tot het indienen van reacties. Hieronder de samenvatting van de ingediende reacties en het antwoord namens het college hierop.

	Indiener	Reacties	Antwoord	Verwerking in Groenvisie
1	Particulier	In het stuk wordt verwezen naar TEEB teebgemeente.nl maar ik krijg een error.	De juiste link moet zijn: https://www.teebstad.nl/	Juiste link is opgenomen in paragraaf 3.6.2. van de Groenvisie.
2	Particulier	Erg fijn dat er aandacht is voor groen in de wijken, en dat willen we ook zo houden. Maar dat betekent ook dat het moet worden onderhouden. Er zijn mensen die daar niets mee hebben. Zo ook op de groene dijken aan de benedenrijweg. Daar worden regelmatig bestelauto's en bussen op het groen van de dijk geparkeerd. E.e.a vind plaats op het gedeelte in boeien tussen de wetstraat en het dijke meestal tussen 18.00 en 22.30 uur. Het is vreemd dat de politie hier nooit naar kijkt, want dit gebeurt bijna dagelijks al sinds een jaar. De schade die ontstaat wordt steeds groter door verzakking van de berm. Als we de groenvoorziening willen bevorderen zou ook hiertegen moeten worden opgetreden.	Deze melding is op verschillende manieren bij ons binnen gekomen. Hier wordt aan gewerkt.	Niet van toepassing
3	Particulier	Al jaren erger ik me groen (ja, ik denk met u mee) en geel (helaas) aan het beleid van onze gemeente, die claimt "groen" te willen zijn. Enige tijd geleden werd burgers gevraagd om tuintjes niet helemaal vol te leggen met tegels, omdat dan het regenwater niet weg kan en wateroverlast dreigt bij langdurige en hevige buien. Maar (en ik heb hier al vaker over geschreven) de gemeente doet weinig of niets aan dit probleem door met gigantische	We zijn een pilot gestart om met elektrische werktuigen te gaan werken. We doen ons best om alleen het werk dat "perse" door grote machines gedaan moet worden met grote machines. Deze machines rijden dan ook op grasbanden. In overleg met de in te huren ecooloog zullen we kijken of en waar we aanpassingen doen om dit probleem te voorkomen.	Niet van toepassing.

	Indiener	Reacties	Antwoord	Verwerking in Groenvisie
		tractoren en aanhangwagens te gaan rijden over (te) smalle fiets- of wandelpaden, zodat de bermen muurvast gereden worden, de wormen daarin niet kunnen overleven en het een modderpoel wordt op de betreffende paden, omdat het water niet weg kan in de vastgereden bermen. Ga eens sparen voor kleine tractoren en aanhangwagens, die gemakkelijk op het asfalt van de paden kunnen rijden, zowel voor grasmaaien als voor afvalverwijdering. Ook wordt op deze manier op diverse plaatsen grasvelden volledig geruïneerd.		
4	Particulier	Graag wil ik er op wijzen, dat ik inmiddels vanaf 1995 in het Zand woon. Dit is een prachtig aangelegde wijk. Toch wil ik U erop wijzen, dat het groen inmiddels buiten alle proporties aanwezig is. Wat vooral opvalt in de donkere wintermaanden. Dit is de keerzijde van veel groen. Het geeft een zeer onveilig gevoel om buiten te lopen. Daar je een slecht zicht hebt. Ik begrijp, dat in deze tijd vanwege het CO2 gedoe, er wordt gekozen voor veel groen, maar dat zeker de veiligheid ook niet vergeten mag worden. Ook die tijden zijn veranderd, dat Ridderkerk een onschuldig dorp was.	Veiligheid is zeker een thema wat meegenomen wordt bij de (her)inrichting van plekken. Het mag niet zo zijn dat we puur vanuit biodiversiteit meer struiken gaan aanplanten maar dat dat leidt tot onveilige situaties.	We gaan op basis van de ambities uit de Groenvisie per projecten bekijken hoe deze het beste kunnen worden gerealiseerd. Veiligheid wordt hierin altijd meegenomen.
5	Ondernemer	De laatste jaren na het tot stand komen van o.a. het waalbos is voor ons als bedrijf een ware overlast ontstaan van distels, melkdistels en andere "onkruidachtige" . Er word in mijn ogen geen enkele rekening gehouden met de belangen van de agrarische bedrijven. Nu heeft ook WSHD en Rijkswaterstaat mede door de roep naar die biodiversiteit ook nog eens besloten om in principe maar 1 keer per jaar meer te gaan maaien. Zo is de overlast het laatste jaar nog eens explosief gestegen. Bestrijding hiervan kost ook bestrijdingsmiddel.	We wonen en werken met elkaar op een dicht bevolkt stuk Nederland. Bij het vergroten van de biodiversiteit of het uitbreiden van het areaal aan natuur moeten we rekening houden met alle belangen. Ook die van u als ondernemer. Het is dan ook belangrijk dat we goed inzicht krijgen in wat er voor een ieder speelt. Uw reactie geeft dat voor ons al aan.	Als uitwerking van de Groenvisie gaan we aan de slag met het gebiedsgericht uitwerken van onze ambities. Hierin gaan we op zoek naar de beste invulling rekening houdend met verschillende belangen. Ook gaan we werken aan een Visie op Biodiversiteit, zodat we beter in beeld hebben wat onze doelen moeten zijn qua natuur

Indiener	Reacties	Antwoord	Verwerking in Groenvisie
	Het beleid dat gevoerd gaat worden, ontraad ik ook voor de plantsoenen en particulieren tuinen welke her en der steeds meer vervuilen omdat de mensen er soms helemaal niets meer aan doen. Wat dacht u van het toenemen van muizen en ratten? Die niet bestreden mogen worden? Deze kunnen er zich prima in verschuilen. Er is geen vogel die ze nog ziet. En heeft u al eens een vogel zien broeden in gras e.d. dat meer dan een halve meter hoog staat. Nee want die willen graag zien als er gevaar dreigt en dat zien ze niet tussen dat hoge gras. Waar ik het wel mee eens kan zijn is het bloemen mengsel dat her en der binnen de gemeente is gezaaid en bloeit. Dit zijn planten die met hun zaden geen overlast veroorzaken. Zet daar maar wat meer op in maar niet op die biodiversiteiten die overlast veroorzaken en een hele gemeente gaan vervuilen.		en wat realistisch is om waar in Ridderkerk te realiseren.
6	Particulier Hierbij mijn bemerkingen bij de concept groenvisie. Op blz 5. Zou bij aanpassing maabeleid ook het schoffelen langs doorgaande wegen kunnen worden beperkt. Nu zie je vaak langs dezelfde wegen mensen actief. Deze kunnen hun tijd ook besteden in achterpaden. Dat is niet sexy of zichtbaar, maar net zo nuttig! Op blz10. Komen de bezuinigingen en versnippering uit het handboek openbare ruimte Ridderkerk. Dat zal dus ook op de schop moeten.	De uitwerking van de Groenvisie zal uiteindelijk resulteren in specifiek beheer. We zullen er voor moeten zorgen dat het beheer ook aansluit bij de ambities die we met elkaar hebben omarmd	Voor elk project waar de ambities van de Groenvisie voor worden uitgewerkt zal ook een beheersparagraaf worden geschreven waardoor duidelijk wordt hoe we de ambities in stand gaan houden.
7	Particulier Mooi plan op papier maar hoe ga je dat concreet invullen. Alle partijen in de keten met de neus dezelfde kant uit krijgen. Waar komt voor jaren het budget vandaan? Waarom niet meer de burger inschakelen en meer van hun plannen honoreren. Laat mensen veel vrijer in hun bemoeienis met het groen in hun leef omgeving. Maar niet alles direct plat!	Voor bewonersinitiatieven willen we voor de komende vijf jaar budgetten beschikbaar stellen. In buurten waar we aan de slag gaan met herinrichting werken we ook met de Groenvisie en bevragen we bewoners nadrukkelijk wat ze willen. We gaan in bepaalde gebieden extensiever maaien.	Zie hoofdstuk 5 van de Groenvisie.

3

Indiener	Reacties	Antwoord	Verwerking in Groenvisie
8	Particulier In uw mail wordt verwezen naar de verwoording van de enquête in het "concept ambitie document". Helaas moet ik constateren dat daaruit nergens blijkt wat nu de feitelijke resultaten van de enquête zijn geweest, iets wat ik als deelnemer zeker op prijs gesteld had. Voor mij is het nu onduidelijk of het ambitiedocument nu een weerslag is van de enquête of slechts de invulling door de ambtelijke organisatie. Wel kan ik constateren dat een aantal zaken niet zijn opgenomen in de ambitie, zoals het aspect geluidwering door het plaatsen van een groene buffer. Ridderkerk ligt op het knooppunt van zeer drukke verkeerswegen met alle gevolgen van dien (geluid, fijnstof, NOx, CO2). Een groene buffer zou voor het tegengaan cq compenseren van deze gevolgen voor de gezondheid en het welbevinden van de bewoners een grote bijdrage kunnen leveren. Daarnaast mis ik bijvoorbeeld het stimuleren, dmv promotie en subsidiëring, van "groene daken" (Sedumbedekking). We zien steeds meer tuinen die voorzien worden van overkappingen die uitermate geschikt zijn voor sedum bedekking. Naast waterbergingen leveren deze daken een bijdrage aan het tegengaan van hitte uitstraling in verstedelijkte gebieden. Mogelijk dat een nog kan worden opgenomen?	Het ambitiedocument is een weerslag van de resultaten uit de enquête, de wijkbijeenkomsten, het beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid en informatie vanuit onze eigen organisatie. De resultaten van de enquête zijn te vinden in het participatieboekje en bij de verslagen van de wijkbijeenkomsten. Wij zijn het met u eens dat groen invloed heeft op het welbevinden van de bewoners. Daarom willen we daarop investeren. We gaan onderzoeken hoe we kunnen zorgen voor meer vergroening van gebouwen.	Niet van toepassing. Zie hoofdstuk 5 van de Groenvisie. Zie hoofdstuk 5 van de Groenvisie.
9	Particulier Dat geldt niet uitsluitend, voor groenvisie, lucht/milieu verontreiniging en alle zaken welke de leefbaarheid van de mens niet te goede komen. We zullen toch in moeten zien dat uiteindelijk al de voornoemde zaken worden veroorzaakt door de mens. Hoe meer mensen hoe groter de problemen. O.a. in Nederland komt men aan de grenzen van leefbaarheid. De leefbaarheid zal derhalve bepaald worden door het aantal mensen per vastgestelde maat aan oppervlakte.	We zijn als gemeente niet geheel zelfstandig om te bepalen waarvoor wij onze gronden inzetten. Wij krijgen ook verzoeken uit regio, provincie en rijk om aan bepaalde opgaven te voldoen. Wel gaan we bij de inpassing van deze opgaven nadrukkelijk rekening houden met hetgeen we hebben opgenomen in de Groenvisie.	Niet van toepassing.

4

	Indiener	Reacties	Antwoord	Verwerking in Groenvisie
		Alle nu voorgestelde oplossingen, hoe goed bedoeld ook, zullen uiteindelijk niet voor de oplossing zorgen. Laten we beginnen met een pas op de plaats te maken en o.a. stoppen met alle grond die nog niet in gebruik is in de gemeente uitsluiten voor groenbeplanting te gebruiken en in het vervolg alle plannen op wat voor gebied ook te baseren op een norm van leefbaarheid voor de mens.		
10	Particulier	Ik vind een berm met bloemen mooi. In Rijsoord worden de bermen veel gemaaid, maar het maaisel blijft liggen. Niet maaien (of heel selectief en verwijderen van het maaisel) vergroot de soortenrijkdom en is goed voor insecten.	Daar waar we extensief beheren maaien we maar 1 of 2 keer per jaar. Het maaisel afvoeren is de beste manier om soortenrijkdom te vergroten. Wel voeren we gericht af (niet alles tegelijk) zodat insecten tijd hebben om een nieuwe schuilplaats te vinden.	Zie hoofdstuk 5 van de Groenvisie.
11	PNMD	We vinden het positief om te zien dat de gemeente een visie op het openbaar groen ontwikkelt. Het visiedocument vormt een stimulans om ambitie te tonen voor een verbetering van de kwaliteit van het groen. Bovendien geeft het sturing aan beleidsvraagstukken met betrekking tot de openbare ruimte.	Dank voor uw compliment.	Niet van toepassing.
12	PNMD	Wat wordt verstaan onder 'groen in de openbare ruimte'? Eigenlijk heeft onze eerste opmerking betrekking op de basis van het gehele document. Er wordt gesproken over groen zonder te definiëren wat hier onder verstaan wordt. Heeft de visie alleen betrekking op de inrichting en het beheer van bomen en planten? In de gemeente worden daarentegen bijvoorbeeld ook konijnen 'beheerd'. En gaat het hier alleen om openbaar groen dat in beheer is van de gemeente? Of ook om de groengebieden die door andere partijen worden beheerd, zoals het Oosterpark door Staatsbosbeheer? Wij achten het wenselijk dat de visie betrekking heeft op al het groen in de gemeente. Ongeacht wie het inricht of beheert. Natuur beperkt zich niet tot grenzen van terreinbeheerders. Bovendien heeft een ingreep op ene plek invloed op de natuurwaarden van een andere plek.	Wij hebben in de Groenvisie duidelijker beschreven dat het gaat over al het groen, flora, fauna binnen onze gemeentegrenzen.	Zie de Groenvisie.

5

	Indiener	Reacties	Antwoord	Verwerking in Groenvisie
		In het document ligt veel nadruk op bomen, terwijl het groen meer is dan dat. De visie moet betrekking hebben op de gehele biodiversiteit. Daarbij heeft de gemeente wel de meeste invloed op beplanting, maar door middel van beheer en inrichting van het groen kan ook gestuurd worden op de fauna.		
13	PNMD	Water ontbreekt in de Groenvisie Het Beleidsplatform vraagt zich af of dit een bewuste keuze is? Water biedt mogelijkheden tot verbindingen tussen groengebieden. Bovendien is de oeverzone een belangrijk onderdeel van het openbaar groen. Bij klimaatadaptatie ontbreekt je bijna niet aan het benoemen van de rol van het watersysteem. De wijze waarop het watersysteem voor dit doel wordt ingericht (bijv. voor snel afvoeren van overschot aan water) heeft een direct effect op de waarde voor de biodiversiteit.	Naar aanleiding van uw reactie leggen we nadrukkelijker de relatie met water. Dit is wel een minder uitgewerkt onderdeel. De in te huren ecooloog zal hier verder invulling aan moeten geven. Met de in te huren ecooloog kijken we bijvoorbeeld ook naar de uitkomsten van het onderzoek naar onze watersystemen bij hevige regenval.	Zie de Groenvisie paragraaf 2.4, paragraaf 3.4, paragraaf 4.1., paragraaf 4.2.
14	PNMD	Groenvisie neemt de mens als uitgangspunt De visie gaat vooral uit van de toegevoegde waarde van het groen voor de mens. De waarde voor dieren lijkt nog steeds van ondergeschikt belang. Er wordt wel gesproken over biodiversiteit, maar vooral uitgaand van het belang voor de positie van de mens. Terwijl we het juist moeten hebben over een samenspel tussen mens, flora en fauna. Het één kan niet zonder het ander, maar op het moment wij als mens te veel ingrijpen, gaat het vaak mis. Ter illustratie: we vinden overlast veroorzaakt door ganzen buitengewoon vervelend, maar vinden vossen ook niet leuk. Dus schieten we beide soorten bij voorkeur maar dood. Het heeft weinig betoog dat we het misschien niet goed zien, en vooral denken aan ons eigen belang op de korte termijn. Dat zou anders moeten. Is dit ambledocument daarvoor niet een geschikt instrument?	Het klopt dat de Groenvisie is geschreven vanuit de mens. Het is echter zo dat we als mens niet in een omgeving moeten willen wonen die zelf niet gezond is (door gebrek aan natuurlijk leven). De ambities die we uitwerken vanuit de visie zijn er juist op gericht om een woonomgeving te maken die goed is voor flora en fauna en daardoor ook voor de mens.	Als uitwerking van de visie op groen gaan we aan de slag met een visie op biodiversiteit. Daarnaast werken we wijksgewijs aan projecten waarin groen centraal komt te staan vanuit 'gezondheid'.
15	PNMD	Natuurwaardenkaart ontbreekt bij het kader van het Ambledocument In de tabel (Figuur 1) op p. 4 en bij de paragraaf 'Ambitie' op p. 8 ontbreekt de Natuurwaardenkaart. Deze database bevat alle bekende vindplaatsen van beschermde soorten flora en	De Natuurwaardenkaart wordt als onderliggend kennisdocument gebruikt bij het groenbeheer. Ook zal deze als basis worden gebruikt om te werken aan de visie op biodiversiteit.	In bijlage 1 van de Groenvisie is een verwijzing opgenomen naar de Natuurwaardenkaart.

6

Indiener	Reacties	Antwoord	Verwerking in Groenvisie
	fauna binnen de BAR-gemeenten. De gegevens zijn via een GIS-kaart beschikbaar voor de BAR-organisatie. Deze gegevens kunnen gebruikt worden bij vergunningverlening, ruimtelijke inrichting, beheer en onderhoud van openbaar groen. Voor meer informatie kunt u terecht bij die de database beheert.		
16 PNMO	Hoe wil men de inrichting van groenvakken 'optimaliseren' en de biodiversiteit vergroten? Er wordt op p. 10 gesproken over "het optimaliseren van de inrichting van de groenvakken". Wat wordt hiermee bedoeld? Wat ziet de gemeente als optimale waarde voor het groen? Als het gaat om het vergroten van de biodiversiteit kan dit eenvoudig bereikt worden door zoveel mogelijk verschillende soorten planten te gebruiken. Maar is dit wenselijk? Is het wenselijk om allerlei uitheemse soorten toe te passen? Dit lijkt ons onwenselijk. Ga vooral uit van de lokale mogelijkheden en inheemse soorten. Breng in kaart hoe de huidige biodiversiteit in de gemeente is en wat de potenties zijn. Het toepassen van gefaseerd maaien leidt bijvoorbeeld niet overal tot dezelfde resultaten, omdat de uitgangssituatie en omstandigheden (zoals bodemgesteldheid, doorwatering, schaduw) variëren. Daarom is het van belang om eerst de huidige situatie in beeld brengen en dan hierop een plan ontwikkelen. In de paragraaf over 'Variatie in de gemeente' (p. 10) wordt hier ook een opmerking over gemaakt, maar dit komt verder niet duidelijk terug in de visie.	We gaan met de ecoloog kijken naar goede manieren om hier invulling aan te geven. Door het leveren van maatwerk, maar ook door evalueren en monitoren hopen we dit op een goede manier in te vullen.	Niet van toepassing.
17 PNMO	Natuurinclusief ontwerpen, bouwen en renoveren biedt grote kansen voor een koppeling tussen groen en oranje (gebouwen en verhardingen) Natuurinclusieve elementen toepassen wordt op p. 10 genoemd, maar dit komt niet terug in de ambitie (p. 11). Het is daarbij ook niet duidelijk of het gaat om natuurinclusieve elementen binnen het groen of ook daarbuiten. Let op dat het niet alleen om nieuwbouw gaat, maar ook renovatie en na-isolatie. De komende jaren staan grote ruimtelijke veranderingen op stapel. Denk hierbij aan extra	We gaan hier inderdaad mee aan de slag. Door de gemeenteraad is hiervoor ook een motie aangenomen.	Zie paragraaf 4.3.4. en bijlage 12.

7

Indiener	Reacties	Antwoord	Verwerking in Groenvisie
	bouwactiviteiten i.v.m. woningopgave en het grootschalig verduurzamen van (nieuwe en bestaande) woningen. Dit zal een groot effect hebben op de aanwezige natuurwaarden. Het biedt kansen om toegevoegde waarde te creëren voor dieren en planten. Misschien is het een goed idee om dit verder uit te werken in samenwerking met een (stads)ecoloog? Ter inspiratie willen wij u alvast wijzen op deze websites: http://www.bouwnatuurinclusief.nl en http://www.checklistgroenbouwen.nl . Hier staan diverse voorbeelden op van gerealiseerde projecten en tips om het concept in de praktijk te brengen.		

8

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen